

מכתבים מבית היינו

ה'תשכ"ג

– פנימי –

יום הבהיר כ"ח סיון

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתים לבריאה

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

נסדר ונערך ע"י ד.ש.

לתגובות והערות:

dsteshura@gmail.com

פתח דבר

לכבוד יום הבהיר כ"ח סיון, יום מלאות שמונים ואחת שנה להצלת כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית נ"ע מעמק הבכא האירופאי וביאתם צלחה לארצות הברית –

הננו מוציאים לאור בזה קובץ "מכתבים מבית חיינו - ה'תשכ"ג", ובו אוסף מכתבים מתלמידי התמימים בתו"ת המרכזית 770 מתקופת טבת-סיון ה'תשכ"ג לחברם ששה מעבר לים.

המכתבים באים כאן במילואם, בצורתם ובלשונם המקורית, למעט השמטת אי-אלו פרטים אישיים.

* * *

רבים הם אלו אשר זכו לשהות בחצר המלך בשנות הלמ"ד, וביתר שאת בשנות המ"ם והנו"ן, אשר משנים אלו ישנו ריבוי יומנים, תמונות, אודיו, ווידאו, הנחות, הוצאות לאור, פאקסים וכו' וכו' הנותנים תיאור חי ואותנטי מהנעשה והנשמע בבית חיינו בחצר כ"ק אדמו"ר שליט"א,

לא כן בשנים הראשונות לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, בהם מעטים היו אלו שזכו להסתופף ב770, וקשה ביותר הייתה הנסיעה ממרחקים, וישנו מחסור גדול ביומנים המתארים את דברי הימים ההם, ובפרט את הנהגות כ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר כמעט ואינם בנמצא (למעט יומני המזכירים והמשב"קים וכיו"ב),

עד אשר אפילו בהנחות מהתועדויות כ"ק אדמו"ר שליט"א חסרים לפעמים חלקים שלמים, וישנם מאמרים שלמים שטרם הגיעו לידינו הנחה מהם!

ועל כן חידוש גדול הם המכתבים שלפנינו, השופכים אור על הנעשה ב770 בימים ההם, מגלים על הנהגות כ"ק אדמו"ר שליט"א,

והרבה פרטים חדשים מהמדובר בהתועדויות – החסרים בהנחות שלפנינו בשיחות קודש, ספר המאמרים ותורת מנחם התועדויות.

מכתבים מבית חיינו - ה'תשכ"ג

מתוך מכתבים אלו ניתן לחוש בגודל הצמאון לדעת את כל הנעשה בבית חיינו, ובמיוחד כל תנועה והנהגה של כ"ק אדמו"ר שליט"א וכל פרט מהמדובר בהתועדות,

התביעה החוזרת ונשנית שוב ושוב, להתעסק במרץ במבצעי כ"ק אדמו"ר שליט"א – מבצע פורים, חלוקת מצה שמורה, חזרת דא"ח בבתי כנסיות וכו',

הקאך בהפצת דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א במכתבים ובלקוטי שיחות ("תוכן ענינים") שיצאו אז לאור,

ההתעניינות בכל מענה שיצא מכ"ק אדמו"ר שליט"א, והחיפוש אחר העתקות ממכתבי כ"ק אדמו"ר שליט"א,

ההתבטלות המוחלטת להוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א – סידור הפאראד דל"ג בעומר תוך יומיים (למרות שכ"ק אד"ש הודיע שלא ישתתף) וכיו"ב,

והעיקר – משאלת לבבם, החוזרת על עצמה בסיום כל מכתב ומכתב – הרצון והתשוקה לזכות להתראות שוב בקרוב בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א!

ובעמדנו ימים אחדים לפני ג' תמוז, אשר זה קרוב לעשרים ושמונה שנים רחמנא ליצלן שלא זכינו לראות באור פני מלך חיים, מתעוררת ביתר שאת הצעקה "עד מתי? עד מתי? עד מתי?!" "למה נגרע?!" "רצוננו לראות את מלכנו" תיכף ומיד ממש!

המוציאים לאור

ערב יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תשפ"ב
מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ"י

מכתבים מבית היינו

ה'תשכ"ג

•

א

[ליל כ"ד טבת תשכ"ג]

[חסר קצת] נאך עלנו, און ער איז פארבליבן ביז נאך דעם קדיש דרבנן.

בערך אזייגער 12 איז ער געפארן צום אהל, און אביסל פאר 5 אזייגער איז ער געקומען צריק פון אהל, און מי האט געדאוונט מנחה איבער א 5 מינוט. און דער רבי שליט"א האט דעם מאל אויך געזאגט דעם קדיש וואס נאך עלנו.

שפעטער איז ער אוועקגעפארן צו דער מוטער ווי יעדן טאג, און שפעטער אהיים.

דער דינער איז געוועזן אנגעגאנגען ווי שטענדיק, צופעליק האט די ישיבה געהאט דעם יאהר א גרויסן גביר וואס הייסט אבנט, וואס האט געגעבן 50 טויזנט דאלער, אביסל אף דער ישיבה און אביסל אף בויען א נייעם בנין פאר דער ישיבה. ער וועט עס געבן, ווי איך האב געהערט, אין משך פון פינעף יאהר. ד.ה. 10 טויזנט דאלער א יאהר.

ארום עלף אזייגער אין אוואונט איז געווארען עפעס א טומל, הגם א קליינער, און מי האט געמיינט אז עס איס גאר א לצנות, אז איינער פון אפיס האט עפעס אזאג געטאן אז אפשר וועט זיין א פארבריינגען, צי עפעס

אנדערש האט ער געזאגט אבער אין דעם זעלבן ענין וועגן א פארבריינגען.
אבער אפיציעל האט מען גארניט געהערט.

איך בין געגאנגען פרעגן, האט ליבל גראנער געזאגט מיט א געלעכטער
אז איך זאג גארניט, נאר זיצט און לערנט גייט ערגעץ ניט.

ס'איז שוין געווארן א טומל, און אנדערע זיינען געקומען פון דינער און
ווי עס האט אויסגיוויזן אז זיי ווייסן שוין, וויילע מי האט אנדערע געזאגט.
ווייזט אויס אז קיין טומל האט מען ניט געוואלט מאכן, וויילע עס זאל ניט
מאכן קיין טעל ביים דינער.

כ"ד טבת תשכ"ג

און אביסל
נאך עלעף האט
מען געהערט, אז
דער רבי וועט
ארויסגיין 20 נאך
11 – פארוואס
ווייס מען ניט –
עס האט זיך
אנגיהויבן דער
קלינגען, און דער
עולם איז
געקומען צולויפן.

אנדערע זיינען שוין געוועזן אין די בעטן זעלבספארשטענדליך [חסר
הסיום].

•

ב

ב"ה יום ב' לסדר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, טוב שבט תשכ"ג.

לכבוד הרה"ח הישיש כמר שנ"ז שי'

אחדשה"ט !

מכתבו קבלתי והנני עונה לו תיכף.

ת"ל בעהחווה"ש אשר אתי ואתנו כולנו בני 770 כה לחי. איך מרגיש הוא ברוח הצלול שנמצא הנהו בו ?

חדשות. וישן מפני חדש תוציאו ? ?

בש"ק העבר התוועד כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, והי' מאמר דא"ח ד"ה וירא ישראל את ה' גדולה: מאמר קצר ג"כ מאדה"ז.

אמרו תיכף אחר הניגון לכשיפוצו מעינותיך חוצה.

הי' שיחה חריפה עד מאד אחר המאמר, היינו בהמשך להמאמר, ע"ד הפצת המעינות. והעמידו ת' הרבה, לא אחד, ולא שתיים, וג"כ לא שלוש, אלא ת' הרבה. היינו באם יש לו מאה צריך מאה ואחד, ובאם יש לו אלף צריך אלף ואחד.

און אז ניט, מעג ער האלטן בא די העכסטע ענינים, ער מעג זיין א מרכבה, ער מעג מאריך זיין בתפלה עד וקדושים בכ"י יהללוך סלה וכו', אבער פון דעם רבינ'ס רצון איז ער אוועק. ווער דארף עם האבן וכדומה לזה.

ג"כ נתדבר ע"ד התניא בראדיא, ועכשיו עשו זה בתקליטים, הנקרא רעקארדס, שיוכלו לשמוע בכל יום. אמר שזה עבור אלו שאין יכולים להבין לשוה"ק.

נתתי החמש שקלים לשמואל אייזיק פאפאק, והכל על מכונו.

יותר חדשות אין ובזה אסיים,

ממני ידידו הדו"ש מלונ"ח ומאחל לו כט"ס מנפש עד בשר.

צ.

זלמן שז"ר בא לארצה"ב, ובאלו הימים יהי' מסתמא אצל כ"ק אד"ש.

•

ג

ב"ה אור ליום כ"ו שבט ה'תשכ"ג.

חברי יקירי הת' [...] שיחי'

שלו' וברכה וששון ושמחה וכט"ס הנראה והנגלה מעתה ועד עולם

[...] בהזדמנות הראשונה שתוכל, תכתוב משלומך הטוב.

באמת איני יודע איפה אתה, שמעתי כך שמעתי כך (אל תחשוב שיש כבר א גרויסער טומל, רק שנתוודעתי ממה שכתבו לכאן).

אני חושב לשלוח המכתב הלז ל"הלשכה", ואני מקווה כי בוודאי ימסרו אותו לך בהזדמנות הראשונה.

כן שמעתי ממה שקרה להשו"ב ר' שמחה ז"ל ה' ישמרנו ויצילנו.

קשה לי לכתוב קודם שאני מקבל ממך שום מכתב מהנעשה אתך לטובה, ע"כ תסלח לי מה שאני מקצר במכתבי ובוודאי אקבל ממך איזה מכתב.

מהנעשה פה: שז"ר נכנס באותו לילה שנסעת מכאן בערך לאחר שעה 10:00, ושהה עד לערך 3:40.

ביום ו' העבר לפנות בקר בערך 6:00-5:30 גנבו ממצעות "קרן שניאור".

וכנ"ל שאני מחכה עם כתיבתי על מכתב ממך לכן בל תתעכב ותכתוב.

יעזור השי"ת שנתראה שוב בחצרות קדשנו בשובע שמחות
כאו"נ ונפש חברך ידיך דושט"ת מקול"ע
שמרי'

נ.ב. האם הארכת את הפאספארט.

מה שנתת לי למסור ע"ד ... מסרתי עוד באותו לילה, וכן למאיר הארליג
ג"כ מסרתי כבר.

•

ד

ב"ה מוצש"ק [משפטים]

אל חברי [...] שי'

איך האף אז דער בריוו וועט דיר גרייכין בבריאות הנכונה!

ס'קומט מיר אן מיט גרויס מאטערניש דיר צו שרייבין דעם בריף, וויילע
איך האב נאך קיין מאל קיין בריוו נישט געשריבין.

(וועגין דעם טעלעפאן האב איך קיינעם ניט גיזאגט וויילע ס'פאסט ניט,
חוץ לישראל לאפקאווסקי ווייל ער האט מיר גיגיבין דעם טעלעפאן).

א שאד, מיר האבין גיקענט ריידן מערער מיט איין מינוט, וויילע מיר
האבין גירעט א נאר צוויי מינוט.

וואס מיינסטו צוזאגין אז דו וועסט זיך אפהאלטין א שטיקל צייט? איך
האף אז דו וועסט נאך זיכער קומען אויף פסח.

דער רבי זאל גיזונט זיין פילט זיך ניט אזוי גוט, ער איז גיווען הייזעריג פאראכטאגין ש"ק, און צום מאמר איז געווען מיט א גרעסערע הייזעריקייט, און גאר צו דער לעצטער שיחה איז געווען נאך ערגער.

און מען האט ניט אריין גילאזין אויף יחידות, נאר די וואס זיינען געווען בעשטעלט.

איינער האט גיוואלט אריינגין אויף יחידות צו יום הולדת, האט מען עם גיענטפערט אז דער רבי זאל גיזונט זיין פילט זיך ניט אזוי גוט, במילא נעמט מען ניט אריין קיין נאייע.

דער אויבערשטער זאל העלפין אז מען זאל העריין נאר גוטע בשורות, און מען זאל העריין נאר פון טוב אליין און רע זאל וועריין אויס דליי צרות, און דער רבי שליט"א יוליכנו קוממיות לארצנו במהר"ב.

איך האף אז מיר וועלין זיך זעהען גאר אינגיכון, שטארק זיך און קום אהער וואס שנעלער. פונדעסטוועגין, אויב אז דו האלסט זיך נאך פארט אפ אביסל, איז שרייב אן אפאר ווערטער.

מחברך ידידך
יצחק

ליימקע לאזט דיר גריסין.

ה

ב"ה אור ליום ועש"ק תרומה ה'תשכ"ג, ברוקלין נ.י.

לכ' חברי היקר הת' [...] שי'

שלום רב וברכה מרובה

אחדשה"ט [...] היום סיפר לי הת' שמרי' שי' שקיבל ממך מכ' שהנך כבר בפאריז (שלכן התאחרתי עד עתה בכתיבה, מפני שלא ידעתי ברור איפוא הנך נמצא ואתך הסליחה).

כתוב לי מה שלומך? ומה שלום אביך שי'?

אכתוב לך קצת מהשיחות דשבת מברכים. ההתועדות הותחלה בשעה 1:35 עד 4:5.

השיחה הראשונה היתה בענין בא' באדר משמיעין על השקלים, שההתחלה והנתינת כח ע"ז הוא מהקריאה שקורין בתורה בהשבת שלפני ר"ח אדר (או בשבת ר"ח אדר), שלכן קורין אז בפ' שקלים.

והסדר במחצה"ש הי' שהשתתפו בזה רק גדולים מבין כ' ולמע', וכמ"ש החשבון בפ' פקודי שהי' כנגד השש מאות אלף וכו', שזה הי' רק מבין כ' שנה ולמע'. ובשאר נדבות המשכון השתתפו גם הקטנים כמ"ש באדר"נ.

וביאר ההסבר בזה שמהמחצה"ש עשו האדנים למשכן שהיו "אדני כסף", שפירושו שיהי' אדון על הכוסף ותשוקה שלו, שיהי' בעה"ב על התאוות שלו, ופי' "אדון" היינו באופן דאדנות וקב"ע, שזה אינו שייך בקטן, שקטן אין לו מחשבה שהו"ע קב"ע שהוא בטל לאביו. הי' בזה אריכות ההסבר.

בשיחה שני' ביאר שא' מהמצות הכתובים בפ' משפטים הוא ענין הריבית, כמ"ש אם כסף תלוה גו' (לא תשימון עליו נשך, אד"ש לא הזכיר סוף הפסוק). ומסיים בהפרשה שיש ע"ז (עונשים) מפחידים, עד שמובא בפוסקים עד שו"ע אדה"ז שמי שלוקח רבית אינו קם בתחה"מ,

(שלכאו' א"מ) שהרי אלו השנויין במשנה שאין להם חלק לעוה"ב אינם מובאים בשו"ע – כ"א ברמב"ם – והדין שמלוה בריבית אינו קם בתחה"מ לא נז' לא במשנה ולא בגמ' (רק במדרש במעשה עם יחזקאל הנביא, ששאל למה לא קם אחד, והשיבו מפני שכספו נתן בנשך), ומ"מ זה העונש של מלוה בריבית נז' בשו"ע ועד בשו"ע אדה"ז.

וישנו עוד דין בשו"ע אדה"ז בהל' רבית – שמפני כמה טעמים או מצד היפך השכל והטו"ד אין לומדים הדינים האלו בשו"ע אדה"ז (זה תבע אד"ש ע"ז שאין לומדים בשו"ע אדה"ז) – בענין המצוה שלנכרי תשיך, שיש בזה מחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד אם זה מ"ע ליקח מגוי רבית או שזה בא להוסיף עוד איסור "עשה" שלא ללות מישראל בריבית וזה כמו לאו הבא מכלל עשה לישראל. ואפי' הפוסקים שזה מ"ע ליקח מגוי בריבית אפשר לפרש ג"כ בב' אופנים אם הכוונה של התו' שאם רוצה להלוות לגוי כסף לא ילוה לו בחנם כ"א בריבית, או שיש מ"ע ליתן לגוי בריבית. ואדה"ז פוסק שזה מ"ע להלוות לגוי בריבית.

וצריך להבין למה יש מצוה ליקח מגוי רבית, הלא מדברים לא בגוים שהם רשעים שעליהם נפסק בשו"ע שגם גופם מורידין ולא מעלין מבור וכ"ש ממונם, כ"א ציווי מ' הוא שאפי' הגוים הכשרים שאסור להרגם, ומ"מ יש מצוה ליקח מהם רבית, וצ"ל הטעם.

אך הענין יובן עפמ"ש ברשימו' הצ"צ על תהלים (קאפיטל טו) בענין "נשך", שענינו שנושך מקדושה, היינו שע"י הריבית מחסר חיות בקדושה ומרבה בקליפות. שלכן איתא בגמ' (ב"מ בהתחלת פ' איזהו נשך) אין נשך בלא תרבית ואין תרבית בלא נשך, שהרי איתא בגמ' לא נתמלא צור (היינו הקליפות) אלא מחורבנה של ירושלים (היינו הקדושה), היינו שע"י "נשך" שנושך ומחסר החיות בקדושה, עי"ז נעשה "תרבית" שמרבה חיות בקליפה.

שכ"ז הוא היפך כוונת בריה"ע, שהכוונה היתה לברר ניצוצות דתוהו שנפלו בשבה"כ, ומאן דנפל מדרגי' איקרי מית, והכוונה להחזיר ולהעלות הניצוצות דתוהו (שנק' "מתים") לקדושה שהו"ע נצחיות וחיות, וזהו"ע תחה"מ ברוחניות. שלכן מי שמלוה בריבית הרי עי"ז הוא מוציא חיות

מקדושה ומרבה בקליפה, דהיינו שעושה פעולה להיפך (ונגד) הענין דתתח"מ, לכן עונשו ג"כ מדה כנגד מדה שאינו קם בתתח"מ.

ובזה יובן עוד ענין בשו"ע אדה"ז, (פה הפסיק אד"ש ואמר:) הגם שכרגיל אין לומדים נגלה בשבת, אך כמה דברים אמורים אם היו לומדים השו"ע בחול, אך היות שבחול אין לומדים וכמו שזכרתי לעיל,

און צוליב וואס דארף איך דאס נאכאמאל איבערחזרן, עס איז א מעשה פון ח"י אלול אן אז מען טומעלט אז מען דארף פארטרינקען די וועלט מיט תורה בכלל און ביחוד מיט מי הדעת פון תורתו של אדה"ז בעל ההילולא. איז בנוגע אויב מען האט פארטרונקען די וועלט איז אז מען גייט ארויס אין וועלט זעט מען דאך, נאר אויך אפילו אין די אייגענע ד' אמות איז נאך פאראן א מקום פנוי וואס איז ניט ממולא פון תורתו של בעל ההילולא, והלואי וכולי האי ואולי משבת מיני' מתברכין כולי יומי יומשך משבת על החול אז מען זאל לערנען תורתו של אדה"ז.

בסוף השיחה סיים אד"ש, אז ניט נאר מען זאל זעך אנשטריינגען ניט איינשלאפן אין מיטן פארבריינגען, כ"א גם אח"כ ילמדו בשו"ע אדה"ז.

על ש"ק באו הרבה ילדים מבאסטאן בבאסעס, ואד"ש אמר שכל הקטנים יאמרו לחיים, וגם כל התל' מהשיבו' והבעלי עסק יאמרו לחיים, ואמרו כולם.

בתוך השיחות עורר אד"ש שיפרסמו הענין דמשלוח מנות שגם קטנים ונשים יקיימו זה, וביאר איך שבנקל לקיים זה, ועכשיו הדפיסו המזכירות מכ' אודות זה ושלחו בכל העולם.

אסיים ממני חבירך הדושו"ט מלונ"ח
ומחכה להתראות יחד אצל כ"ק אד"ש
ישראל

תמסור פ"ש ליצחק בעלינאו

•

ו

ב"ה. י"א לחודש מרבבים בשמחה (תענית אסתר) תשכ"ג

[רעי אהובי [...]]

שלו' וברכה!

עד היום חכיתי על מכתב ממך המבשר כי הנך בא על החג הפורים, אבל היות כי הדואר כבר ואין קול ואין "עונה", ומה גם כי ישראל שי' לאבקאווסקי קיבל היום מכתב מאחיו זלמן שי', בו כותב דשמע קלא נפיק כי בוא תבוא על חג הפסח, ובפורים עוד תתעכב שמה, ע"כ באתי בשורותיי האלו לשאול את פיך אם אמת נכון כדלעיל, ובכלל עוד פרטים משלומך הטוב (ואני מקווה שאקבל ממך מכתב עוד טרם יבוא מכתבי זה אליך).

בוודאי קבלתו מכתבי מאור לועש"ק העבר עם המצו"ב, ומסתמא גם המכתב מישראל עם השיחות מש"ק מבה"ח העבר.

ביום א' העבר בא כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה 3:05 אחה"צ ולא נכנס למנחה.

אתמול הי' פה שז"ר עוה"פ, נכנס בשעה 8:45 ויצא בשעה 2:00. בכל לילה מימי שבוע זה הי' נוסע עם הקאר, מלבד אתמול שהלך מ770 לערך 2:30-2:15. אומרים אשר בעת שהי' שז"ר אצלו האט ער שטארק געטענה'ט (איני יודע אודות מה). לאחר שיצא האט ער זייער געהוסט, וגם במשך זמן.

היום בקר בסליחות צוה לנגן (כרגיל בידו הק') רחמנא דעני, במנחה צוה לנגן אבינו מלכנו ונגנו ג"פ. מפטיר כרגיל, חזר למקומו אחר המפטיר כרגיל למפטיר בתענית ציבור (דהיינו לא כמו בפעם האחרונה י' בטבת שסבב את הבימה, כ"א הלך ישר לשמאלו).

כשנכנס (ר"י גארדאן שי', מאברהם ליפסקער שי' שמעתי שלייכל גראנער נכנס) עם ה"מחצית השקל" כרגיל נתן לו כ"ק אדמו"ר שליט"א אחד עשר דאלער דהיינו א צענערל מיט א דאלער.

הנני מחכה עם שילוח מכתבי זה עד מחר אולי אקבל ממך מחר מכתב, ובאם לא הנני שולחו. והנני שולח ג"כ התוכן ענינים מהפרשיות האחרונות ומפורים.

כן לקחתי עבורך אצל מיכאל שי' מאנישעוויץ ששה מאמרים מאדמו"ר הרש"ב נ"ע קופירטע, והנני מעכבם עמי עד אשר תבוא בקרוב.

רציתי לכתוב לך במכתב העבר, כי אודות המכתב להגמ"ח שומרי שבת, שלא יצא כ"כ טוב ובעיקר חתי"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א, האט לייבל גראנער דערפאר געזאפט א חלק. את הארגינאל של המכתב לקח כ"ק אדמו"ר שליט"א בחזרה רק חתם א"ע על א' מההעתיקות והחזיר לו ליוחנן שי'.

הלא אתה יודע כי איני כתבא רברבא הנה בוודאי תסלח לי על שאיני מאריך יותר, והבה נקווה אשר בעתיד הקרוב נתראה פה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות.

כאו"נ ונפש ידיך עוז דוש"ט והצלחתך תכה"י מקול"ע בגו"ר שמרי'

נב. בוודאי תכתוב קצת וואס הערט זיך דארטן, אם עשו משהו בנוגע פרסומת ה"משלוח מנות ומתנות לאביונים", האם הם הולכים עדיין לבתי הכנסיות לחזור בש"ק, מה שלו' יצחק שי' בעלינאו וואנ"ש שיחיו בכלל, ואם אתה בא לפעמים לברינאו מה עושים שמה, והעיקר לא תשכח לכתוב משלומך הטוב בכל הפרטים, וגם מתי נוכל להתראות פה בשובע שמחות פא"פ.

תמסור פ"ש משמי לכל המכירים הקטנים עם הגדולים, וכן פ"ש מכאן מכל החברה, ותקבל החוה"ש מאדה"ש.

כאו"נ ונפש ידיך
הנ"ל

ב"ה ועש"ק תצוה תשכ"ג

אהובי יקירי [...] שי'

שלו' וברכה וכת"ס בגו"ר מעתה ועד עולם !

אז מ'ווארט דערווארט מען זיך, והיום קבלתי מכתבך מג'ד' תצוה.

אתמול בערב יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א למעריב מאוחר קצת, ואחר התפלה נסע עם הקאר (ע"י יודל). והיום בא לערך 10: 30.

היום יצא מברק לפורים בזה"ל: (אף שמסתמא קבלתם אבל יכול להיות שהוא בשינוי לשון)

"בטח ינצלו השעות שנשארו לתגבורת התעמולה למשלוח מנות ולמתנות ולהכפועל ויעוררו אחרים: שבת ופורים שמח והתועדויות פעילות

/מקום החתימה/ "

וממשמעות המברק הזה סוברים שיהי' התועדות בש"ק זה הבעל"ט, אבל אין ידוע עדיין.

[...] בנוגע הבר מצוה של בנו של לייבקע פייטל'ס הנה כמדומני שהוא בימי הפסח, הנה אבקשך עוה"פ להטריח א"ע ולהתוודע בדיוק אם אפשר לך, כי הנני מוכרח לשלוח להם לכה"פ ברכת מז"ט על הבר מצוה כי קרובים אנחנו והם קרבוני במאד וכו'.

בנוגע הרנ"ן, הנה כבר בצאתו מיחידות הי' ניכר עליו שהוא משתנה, וגם מההתועדויות שלו הי' מדבר הרבה מענין של "ארויסגיין פון זיך", ובד"כ הרי מה שהוא מדבר, הרי טוט ער דאך דאס דורך מיט זיך וכו', וצריכים לקוות כ"א ישתנה בזה יפעול הרבה לטובה, מפני שאיך שיהי' הרי יש לו השפעה על אנ"ש דשם.

ארשה לי לשאול ממך אם אתה חוזר קצת בבתי הכנסיות וכדו'.

בין כך ובין כך אסיים בברכת פורים שמח וכ"ט בגור"ר גם יחד.

המחכה לתשובתך

ומצפה להתראות אתך פה ב770 בקרוב ממש בשובע שמחות
שמרי'

•

ח

ב"ה טו"ב לחודש מרבין בשמחה ה'תשכ"ג

חברי אהובי יקירי [...] שי'

שלו' וברכה!

מכתבך מועש"ק תצוה קבלתי במועדו – שושן-פורים "בוקר".

עוד תיכף לאחר ההתועדות אמר לי אברהם'ל אז מ'וואלט גדארפט
צושיקן צו דיר א טייפ, אבל היות כי לא ידעתי ברור מתי תבוא בשבוע הבא
האב איך אין דעם צופיל ניט אריינגעטראכט, וחשבתי כי עד שיעשו וכו' וכו'
עוד תוכל לבוא מקודם, אבל כשקבלתי מכתבך סיפרתי לאברהם'ל, ודברתי
עם שלמה שי' קונין והסכים ונתן רשות, אבל עדיין הייתי תלוי בדעת
אחרים...

אבל סוכ"ס ב"ה היום שלחתי לך שני טייפס ביחד, ועשיתי על 2 TRACK
כי שמעתי אשר שם אי אפשר לשמוע על 4 טראק כי אין להם מכונות כאלו
עם 4 טרעק, ותראה לשמוע על מכונה ממדינתכם (ולא על מכונה
אמעריקאית), בלתי אם החליפו את הסייקל האמריקאי על צרפתי.

הטייפ השני נזדמן לי בן 1200 פוס ולא חשבתי ע"ז, כשהגיע קרוב אל
הסוף ראינו כי קצר קצת, ונזכרתי כי הוא רק בן 1200 פוס, ע"כ דלגתי

באמצע הניגונים במקום שאינו נשמע קולו של כ"ק אדמו"ר שליט"א (ולבסוף ראיתי שלא הייתי צריך לזה כמעט), ע"כ תדע כי מה שחסר באמצע הניגונים מטעם הנ"ל.

ומה שחסר בעוד איזהו מקומן, זהו חסר גם על הטייפ של שלמה שי' שממנו לקחתי הטייפ שלך.

בודאי תאשר קבלת הטייפ, ותכתוב מתי קבלת אותו ואיפה שמעת אותו אצל מי, ואיך שמעת ז.א. אם ביחיד או גם אפשר תזכה בו את הרבים ומדוע לא, זאלן הרנ"ן והרי"ן יחיו אויך הנאה האבן פארוואס ניט.

פה בכלל אין יודעים מזה, אפי' ישראל אינו יודע, הוא הציע שאשלח לך טייפ והשתמטתי.

בשבוע זה כרגיל אין יחידות, מלבד למחרת פורים שהלך מ770 לערך בשעה 3:30

ההתועדות היתה שמחה ב"ה.

פורים תשכ"ג

על ההתועדות באו שז"ר עם איזה חברה, אשר כפי ששמעתי הנה כ"ק אדמו"ר שליט"א הציע לו בעת היותו על יחידות שיבוא לההתועדות.

והי' עוד חברה- מאן מ"חירות", ג"כ עפעס א

שטיקל קנאקער, וכולם היו בהתפעלות.

היו ג"כ איזה רבי'לעך, הזוועהילער וכו'.

בכלל הרי תשמע הכל שמה.

ותקבל החוה"ש מאדה"ש כאו"נ ונפש ידידך עוז
מצפה לתשובתך ומחכה על ביאתך בשעטומ"צ בקרוב
שמרי'

ב"ה ח"י אדר

עוד לא שלחתי את המכתב. מכתב ממך היום לא קבלתי, ומסתמא אקבל
מחר איה"ש.

היום קרה"ת כרגיל.

תכתוב הכל בפרטיות.

פ"ש מאברהם'ל שי' ליפסקער. כל החברה פוב"ש הטוב.

תמסור פ"ש לכל החברה בכלל ובפרט.

•

ט

ב"ה אור ליום ד' תשא תשכ"ג ברוקלין נ.י.

לכ' חברי היקר הת' [...] שי'

שלום וברכה וכט"ס

אחדשה"ט מכתבך קיבלתי ות"ח לך על הפ"ש, פה ב"ה הכל בסדר,
אכתוב לך קצת ממה שעבר פה.

בתענית אסתר בסליחות רמז אד"ש שינגנו ברחמנא דעני, ובמנחה בעת
אבינו מלכנו.

בפורים התועד אד"ש מ' 30: 8 עד 2. בסוף ההתועדות צוה לנגן הושיעה את עמך, מהשיחות אין לי מה לכתוב מפני ששלחו לך הטייפ.

באלו הימים נתקבל מכ' מהעמיגריושאן עבורך ורציתי לשלוח לך, אך בא אצלי גיסך [...] שי' ואמר לי שאתן לו מפני שביקשת שישלח לך, ומסרתי לו. כתוב אם אתה צריך משהו אצל הלאיער ואוכל לסדר עבורך בל"נ.

גם נתקבל עבורך מכ' מדודך וגם ג' מכ' מרז"ט, מפני שמקודם חשבתי שתבוא על פורים לכאן ולא שלחתי לך, והנה עתה אשלח המכ' האחרון של רז"ט. ואי"ה אח"כ אשלח לך השאר, מפני שעתה אין לי בולים רק זו ואיני יודע משקל המכ', ואשלח לך השאר אח"כ.

בהחדר רצה דוד ראסקין שיישן א' מהתלמידים של חיים סוויד, ובקושי גדול ומלחמה, עלה בידי לפעול שישלח לחדרי את נתן וואלף. הוא שטילער בחור כפי שאתה מכירו, ואינו מתערב בשום ענין.

כתוב לי מה נשמע עם הניירות שלך [...] ומה נשמע עם הוויזא האמעריקאנית?

הנני מקוה שתבוא על פסח לכאן, דיברתי עם מאיר הארליג שיכניס אותך בחשבון המצות שיאפו, והסכים לי.

בטח קבלת פ"ש ע"י ר' חייקל הוא נסע תמול לפאריז.

כתוב לי מה נשמע עם יצחק בעלינאוו שי' איפוא הוא בהישיבה או באבערוויליע? ואם הוא חושב לבוא לכאן?

מצו"פ מכ' אד"ש ששלח להישיבה דבראנקס.

אסיים מכתבי ממני חבירך ידידך הדושו"ט מלונ"ח

ישראל

פ"ש לאביך שי', מה שלומו?

כתבת ששלחת מכ' לאד"ש אודות ביאתך לכאן בחזרה, האם קבלת מענה? ומה כתוב בהמענה?

הנני מקווה שהכל עבר אצלך בסדר גמור, ונתראה יחד על חגה"פ אצל אד"ש.

פ"ש מדוד ראפפארט ומכל הת' שי', ותמסור פ"ש ממני ליצחק שי' בעלינאוו.

הלילה נסע ר' זעליג סלונים לאה"ק, ניגנו ורקדו בעת שנכנס להמכונה, ואד"ש הביט דרך החלון עד שנסעה המכונה.

בפורים הי' זלמן שז"ר על ההתועדות, ואד"ש דיבר אתו בעת המגבית שכ"א הי' כותב הפתקא עם הכסף.

תסלח לי על קוצר מכתבי מפני שהשעה מאוחרת, ואי"ה במכתב הבא אאריך !

מסתמא אינך מקפיד על שפתחתי המכ' מרז"ט, מפני שלא הי' לי בול אחר והנני רוצה שתקבל מכתבו קודם ש"ק, ולכן קרעתי המעטפה !!

פ"ש ממני שמרי', היום או מחר אכתוב לך בל"ג – אירה"ש.

פ"ש וכ"ט חברך המחכה להתראות משה נעמאנאוו

•

•

ב"ה, ועש"ק תשא תשכ"ג

רעי אהובי [...] שי'

שלו' רב וברכה מרובה !

מכתבך מט"ז אדר קבלתי היום. אתמול שלחתי לך מכתב, אבל בקראי מכתבך נזכרתי ששכחתי לכתוב איזה ענינים, והם :

(א) אשר בש"ק העבר לא התועד כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(ב) אשר בהמרכז העמידו מחיצה כדרך המשרדים האפיציעלים, בדוגמא, להבדיל, בית הדואר דברינוא. זה הי' כבר לפני זמן, קצת אחר נסיעתך מפה,

אבל אתמול שמעתי אשר כשנכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א בפעם הראשונה וראה את המחיצה, אמר (בחיוך קצת) המחיצה היא להבדיל בין קודש לחול, און ער האט זיך פארחאפט (בלשון הזה שמעתי) ואמר בין קודש לקודש הקדשים. ובעת שהעמידו את המחיצה לא הי' רק מחיצה בלבד בלא דף עליו, והציע אשר יעשו דף עליו מלמעלה למען יוכלו לכתוב עליו.

(ג) בשבוע זה – פ"א במנחה (ראיתי, ושמעתי אשר כן הי' גם במעריב באותו יום) האט ער געהאלטן את ידו השמאלית (בכל פעם הרי הוא אוזח בידו הימנית) האגודל מתחת לאזנו השמאלית והאצבעות על המצח.

בודאי עד אשר תקבל מכתבי כבר יהי' בידך מכתבי ששלחתי אתמול, וגם החבילה. העיכוב לא הי' ח"ו מצד ההוצאות כ"א כמו שכתבתי לך במכתבי הקודם אשר מכונה אין לי כו'.

בנוגע הפרסום, הנה הוא רק נוגע שלא יודע מי הוא השולח והעושה וכו', אבל תוכל לזכות בו את הרבים בכלל, ומה גם הרנ"ן והרי"ן שיחיו בפרט.

בנוגע להניירות שלך, כשסיפרתי לישראל בכללות, אמר אשר אם תאמר להם שאתה רוצה לנסוע לאיזה מקום אולי יתנו לך גם על 6 חדשים, אתה צריך להתוודע שם על אתר. גם אולי אפשר לפעול מה ע"י "מאכער", "אונטערשמירן" אביסל די רעדער וועט זיך אפשר "בעסער פארן".

ובודאי אתה עושה מה שביכולתך, והשי"ת יצליח דרכך ותזכה "לעלות" (לניו יארק) לליובאוויש ברינה בקרוב ממש.

האיך מתפרסם התוכן ענינים החדשים, מי מקבל אותם שם, מה עושה עמיהם, מניחם בתיבה און מפיצים אותם קצת עכ"פ, לכה"פ על הפלעצל וכו' הרבנים וכו'. אולי אתה יכול לעורר ולהשתתף בזה במקצת עכ"פ.

בכלל הייתי מעוניין לדעת מיט וואס פארנעמסטו זיך במשך היום בד"כ, אני יכול להבין אבל מ"מ תכתוב קצת.

אם הלכת לביהכ"נ, אפשר תכתוב מה חזרת או דברת און ווי האט דאס אויסגעזעהן וכו'.

בנוגע לשאלתך אם הי' ניכר שכ"ק אדמו"ר שליט"א קרא את המגילה בלחש אחר הקורא, אני בעצמי איני זוכר, ולכשאברר אכתוב לך בל"נ (עכשיו 10: 4 אחה"צ, אין אף אחד פה ב770 שאוכל לשאול ממנו).

בנוגע ה"קרן-שניאור" הנה אין שינויים, וכרגיל מפעם לפעם הנה מניח שם.

הפ"ש מסרתי, פ"ש מכל החברה.

אברהם'ל מתעצל לכתוב, ואומר כי טוב יותר שתבוא הנה וועט ער פארשפארן צו שרייבן.

מעריב יו"ד שבט תשכ"ג

גם אני מאחל לך מלב ונפש חפצה שיסורו כל המניעות ועיכובים מעליך, ותזכה לבוא לפה בשובע שמחות בקרוב. תאמין לי אז ס'ווילט זיך מיר חאפן א שמועס מיט דיר פא"פ, ולא לצאת י"ח בכתב.

בל"נ אתן עבורך שני שקלים על מעמד.

והנני שולח בזה תוכן ענינים פ' תשא, וגם איזה תמונות, א' מערבית יו"ד שבט רב' מה"קעמפ־רעיוניאן".

וכעת אקצר, וכל טוב גשמי ורוחני ממך לא יבצר בטוב הנראה והנגלה.

כאו"נ ונפש ידידך עוז דוש"ט והצלחתך בכל אשר תפנה בגו"ר גם יחד

מלונ"ח

שמרי'

אמש היתה החתונה של אייזיק מינץ. בודאי אתה זוכר מי הוא, עם זקן

שחור ומשקפיים ומלמד אצל טייץ בעליזאבעט נ.דז.

•

יא

ב"ה כ"ג אדר תשכ"ג, משנכנס אדר מרבים בשמחה.

לחברי היקר [...]

שלום וברכה.

אחדשה"ט, סלח לי על שלא כתבתי עד עכשיו, ובטח שאתה כבר מכיר

אותי אז ביו איך שלעפ זיך ארויס קען קומען משיח (און הלואי זאל ער שוין

קומען).

בטח שהחברה כבר כתבו לך תוכן מהשיחות של פורים, אבל אני משער

שלא כתבו כל השיחות, ע"כ גם אני אכתוב קצת מה אני זוכר וביחוד

מהשיחה הראשונה.

שאר"ש התחיל, שבפורים תק"ה הבעש"ט דיבר שבמגילה היהודים

נקראים יהודים וכמה פעמים כתוב יהודיים בשני יודי"ן, ובתורה הם נקראים

בשם בני ישראל. והבעש"ט הסביר שיהודים הוא מצד המס"נ, ובני ישראל

זה יש שישים ריבוי וכו' וזה נותן כח בהמס"נ. והשני יודי"ן הם עשר כוחות

הנה"א ונה"ב.

והרבי הסביר את זה בכל הפרטים, שענין מס"נ זה לא דוקא בשעת שבא לפועל, אלא שצריך להיות כל הזמן.

והמשיך שיהודים הם למעלה מהטבע, שעל פי טבע לא הי' צריך להיות הגזירה, אסתר היתה המלכה ומרדכי הי' מהשרים, ומ"מ בא הגזירה און די אידן זיינען אויסגעשטאנען וניצלו מזה, וויילע זיי זיינען העכער פון טבע, וע"י [...].

בכלל אין שום חדשות, 770 שטייט ווי פריער און מענטליק שרייבט קייקעלאך כמנהגו הטוב, און איך שטעל זיך פאר א טשייקעפסאן ביינקט נאך דיר, ומובן שגם הבחורים. במילא תסדר הכל בזמן קצר און קום צוריק. נו, עס איז דאך אדר מרבים בשמחה, ומזה יומשך על כל השנה כולה שמחה וטוב לבב לכל אחד ואחד.

ד"ש מבן ציון יצחק גאנזבורג לימא שמואל פסח ישראל שמערול אברעמל וכו' וכו' ומכל הישיבה [...]

חיים דוד

•

יב

ב"ה. יום ועש"ק פ' ויק"פ תשכ"ג.

אהובי ורעי היקר הת' [...] שי'

שלום וברכה!

מכתבך מג' ויק"פ קבלתי היום בו אתה מאשר קבלת מכתביי והחבילה, בודאי קבלת ג"כ המצורף בהמכתב של יום ועש"ק העבר, דהיינו השיחה דפ' תשא וג' התמונות, ובודאי לא הי' אלא השמטה בכתב.

והיות אשר, כידוע לך אז איך בין געבענטשט מיט א גוואלדיקן זכרון, ע"כ הנה בכ"פ שאני כותב הנני שוכח משהו. במכתביי הקודמים השמטתי:

א) אודות שני הקולות מה"מייקראפאנס", הנה בהתחלת ההתועדות הוא מזה שכ"ק אדמו"ר שליט"א אחז אותו בידו הק' לקרבו אל פיו הק', ובאמצע בעת הבכיות הנה הקול מזה שאחז בה"מייק" בידו און האט געריבען עם ידו הק' – אנהאלטנדיק דעם מייק – על מצחו הק', עד שהי' רישומו האדום ניכר לאח"ז.

ב) ה"הייזעריקייט" שנשמע בעת התועדות פורים, הנה בש"ק מבה"ח אדר הי' עוד יותר, עד אשר השיחה האחרונה הי' פשוט קשה לשמוע אפי' לאלו העומדים בקירוב מקום.

בש"ק העבר בתפלת המנחה לאחר הגבהה ניגש כ"ק אדמו"ר שליט"א אל שלחן הקריאה, כי איזה סידור הי' נראה כמו הפוך ורצה להפוך אותו, וכשחזר עמד במקום שהוא עומד כרגיל בעת הגבהה, עד שהכניסו את הס"ת להיכל.

בשבוע זו אתמול או שלשום, בעת כ"ק אדמו"ר שליט"א איז אויסגעשטאנען שמו"ע למנחה, נפל חתיכת עלה מסידורו על הארץ. לאחר קדושה, אז ער האט זיך אויסגעקערט בשביל לישוב לחזרת הש"ץ כרגיל, ראה את חתיכת העלה וניגש והגבי' אותה וישם אותה בסידורו.

בודאי אתה יודע כי שמואל שי' לו נוסע לאחר ש"מ – או במוצ"ש או ביום א' – למאנטשעסטער, וזה עכשיו הראה לי מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א אליו בנדרו"ז בזה"ל "תהא – רצו"ש – בהצלחה". נסיעתו לשם היא רק עד חגה"פ בשביל איזה דינער, שידבר שם על הדינער.

מאד שמחתי להודע כי המכונה עבדה בטוב ויכולת לשמוע בטוב.

ת"ח לך על הודעת הבמ"צ של בנו של לייבקע פייטל'ס, גם אני חשבתני ג"כ כן, אבל לא ידעתי על ברור.

בנוגע לרנ"ן שי' הנה גם כאן הי' הפעם באופן אחר לגמרי, האם אינך זוכר כבר ההתועדויות שלו שכולם התפלאו עליו, עוד לא שמעו ממנו "גילויים" כאלו. א פנימית'דיקער איד איז גאר אנדערש. גם בצאתו מיחידות הי' נראה שבפנים הי' משהו און ער האט געדארפט פארענטפערן וכו', העיקר ב"ה אז ס'איז לכה"פ עפעס געווארן א שינוי.

והשי"ת יעזור גם על להבא שכולנו, כל אחד בתור יחיד ובתור חלק מהכלל, ישלים כוונת ורצון נשיאנו כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בנוגע המצות שלך, הנה כמו שכתבתי לך אשר הנך רשום ברשימת המצות זה אמת אבל רק בנוגע שיש עבורך מצות, אבל הרש"ג שי' מיאן לשלם עבורך, וגם יש עוד אפי' מפה שמיאן לשלם עבורם, אלו שיש להם הורים פה בברוקלין, לדוג' אני הקטן, האחים בני יעקב ליפסקער וכו'.

זה בד"כ דבר קטן, אבל איני יודע מה לעשות עמהם, אם לשלחם אליך על כתובתך לשם, או – והלואי כן יקום – שתבוא לחוג את חג המצות בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א. וזה נוגע מאד כי הזמן קצר כבר, אשר ע"כ תודיע לי בהקדם הכי אפשרי,

אם ע"י אגרת או גם סימן – ע"י הטלעפאן אשר בביתנו, כי על הטעלעפאן אשר ב770 קען מען זיך קיינמאל ניט דערווארטן, ותקרא [...] ובשעה אשר פה יהי' משעה החמישית בערב, ותוכל לצלצל עד שעה הראשונה לילה פה. ותקרא פערסאן לפערסאן את מר מצה, ואתה שמך תכנה בשמי רויטבלאט או שמערל,

ואז כשאקבל הסימן הזה אזי בל"נ אשלח תיכף את המצות בדואר אויר, כי הדרך לוקח לערך פחות משבוע, ע"כ תראה להודיע לי בהקדם האפשרי.

והשי"ת יעזור לך שתוכל לבוא לפה על חג הפסח, ויסורו כל המניעות ועיכובים, ונתראה בקרוב בשבוע שמחות פה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כנראה ממכתבך שהחברה כן הולכים לחזור בבתי הכנסיות, תכתוב לי איך הם מצליחים? איך מקדמים שם את פניהם? האם חוזרים בשפה ברורה באופן אשר השומעים מבינים מה ששומעים?

ישראל שי' אמר לי כי יכתוב לך לאחר ש"ק, ובמילא יכתוב ג"כ קצת מההתועדות.

בנוגע השיחה של שבוע זו, הנה מסרתי את הכתובת שלך ללימא שי' מינקאוויטש ואמרתי שישלח אותה לך, כי נזכרתי אשר אתה מסרת לו כסף עבור זה, ותכתוב לי ג"כ אם קבלת השיחה? ומתי?

עכשיו כשעה לפני הדלקת נרות ואסיים באיחולים לבכיים לכט"ס בגו"ר, והעיקר שנזכה להתראות פה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות בקרוב ממש.

כאו"נ ונפש ידיך חברך דושט"ת מלונ"ח
שמרי'

פ"ש חם ממאיר שי' הארליג, כן רשמתיך אצלו ברשימת המעמד.

פ"ש ג"כ משלמה ואברהם'ל ומכל החברה שיחיו.

גם זיסל שואל אותי בכל פעם מה נשמע עמך, עפעס גאר שלא כדרכו ער זאל זיך נאכפרעגן אויף אימעצין.

אורח חשוב בא לעיר

כנ"ל בפנים המכתב אשר בכל פעם אני שוכח משהו ממה שאני רוצה לכתוב לך, הנה גם עכשיו שכחתי לכתוב כי הת' יוסף שי' אייברעהעם'ס שי' בא מאה"ק ת"ו, לע"ע על חגה"פ ומה יהי' אח"כ ישאל מכ"ק אדמו"ר שליט"א.

•

יג

ב"ה. אור ליום ב' כ"ט אדר תשכ"ג. ברוקלין נ.י.

לכבוד חברי היקר [...] שי'

שלום וברכה.

אחדשה"ט, באמת האב איך דיר שוין געוואלט שרייבען א לאנגע צייט, נאר אזוי ווי דו ווייסט דאך אין "770" פארדרייט מען זיך פון איין טאג אויף דעם אנדערן, און עס קומט ניט ארויס לפועל.

נאר היינט ביינאכט אזוי ווי עס קומט דא פאר א שבע ברכות פון מאגאלניקן, און דער שווארצער מיט די ברייטע פלייצעס זיצט און פארבריינגט, איז פשוט די בעסטע צייט צו שרייבען...

אזוי איז דא קיין ספיציעלע נייעס ניטא און הכל כמנהגו נוהג... וואס הערט זיך בא דיר, טראכסטו צו קומען און אויב איז ווען.

שמואל איז שבתנאכט אוועקגעפארן קיין מאנטשעסטער אויף צוויי וואכן.

די נקודה פון פארבריינגען פון שבת איז געווען, אז אין די שיחות פאר דעם מאמר האט זיך גערעדט וועגן דעם ענין פון שמירת שבת וואס עס רעדט זיך ארום אין ויקהל, דער מאמר ד"ה החודש הזה וגו' איז געווען א מאמר פון רבי'ן רש"ב, אין די שיחות נאכן מאמר האט דער רבי גערעדט וועגן חלוקת מצות וכו', כמו"כ בהנוגע ב' ניסן יום הילולא כו'.

כמו"כ הי' שיחה שהי' לפלא בפני כל וזלה"ק מבין השאר: מען דארף זען אז חזנים און שמשים אין שולן דארפן זיין שומר שבת, ויכולים לפעול זה רק שחסר ההסברה וכו'.

האופרופעניש של הת' נחום שטערנבערג הי' במאנטריאל, וביום ב' יהי' אצל זקנו הקאפישיניצער, וביום ג' יהי' כאן, והחתונה תהי' אי"ה באופן אריסטאקראטי.

אי"ה כשיצא התוכן העניינים לפ' ויקרא אשלח לך אי"ה (עד כאן שלח לך שמרי' רויטבלאט המכונה די היטעלע).

כתוב מה נשמע אצלך בפרטי פרטיות, ומה נשמע בהישיבה בפאריז, ומה נשמע עם [...] שם.

פ"ש לך מהחברה,

חברך המחכה לתשובה ולבשורות טובות בכח העניינים

לימא מינקאוויטש

נ.ב. אם שכחתי לכתוב לך משהו אכתוב לך אי"ה בפעם הבא, אבל העיקר הוא שאתה תענה.

•

י

ב"ה. ג' ויקרא ר"ח ניסן תשכ"ג

חברי ורעי היקר [...] שי'

שלו' וברכה!

מכתבך מעש"ק העבר קבלתי אתמול, אבל בהיות כי הרשימות של ישראל שי' לבקאווסקי לא היו אצלו והייתי צריך לחכות עליהם, כשבקשתיו לכתוב לך משהו מש"ק אמר לי שגם אל ביתו אינו כותב וכו', ולקחתי הרשימות והעתקתי אי אלו קטעים – משיחה ג' וד' – שהבנתי במקצת.

(ב"סוד" אוכל לגלות לך כי מישהוא טייפט פאר עם, והוא שולח את זה אל ביתו, ע"כ אצל אביו תוכל לראותם. ה"סוד" הוא רק מישראל שי' בלבדו ולא חוץ ממנו, שם ה"סוד" כבר מגולה. עם איז ניט באקוועם מדוע אינו שולח לך, וכשאינו שולח כו').

ואפשר שישראל יכתוב (מ"מ) עוד מש"מ העבר.

ההתועדות הותחלה כרגיל 1:30.

שני שיחות שהן אחת (רק עם הפסק לחיים וניגון בינתיים), שארכו ביחד (עם ההפסק הקטן) יותר משעה.

המאמר התחיל בד"ה החודש הזה לכם גו'.

קודם המאמר בעת הניגון, הגבי' את כובעו באחזו את מטפחתו בידו ונגב את מצחו הק', בדומה קצת לכמו (שכתבתי לך שהי') בפורים.

המאמר ארך כ-35 מינוט, ואח"כ היו שיחות ג' וד' המצו"פ.

על ש"ק זה באו ילדים מישיבת אחי תמימים דוואוסטער מאסס. וצוה (לאחר השיחות ג' וד')? שינגנו הניגון (שלהם)?, ונגנו רבוש"ע, רבוש"ע, דו ביסט אונזער פאטער און מיר זיינען דיינע קינדער, והי' כ"ק אדמו"ר שליט"א אויפגעלייגט מזה הניגון, והי' נראה שניגונם זה פעל נח"ר, וגם עזר בידו הק' עד (כרגיל) שכולם התחילו לנגן את הניגון.

מה שדיבר אודות חלוקת המצות, רשמתי בקיצור על עלה עם השיחות. וצריכים להרעים אודות זה בפאריז, שיהי' חלוקת המצות בשופי "באופן המתאים לשנת הק"ן".

בשורה טובה !

מסביב ליו"ד שבט העבר שאל יעקב שי' העכט אודות הפאראד בל"ג בעומר, והתשובה היתה "אין החלט בדבר", ואתמול אחר האהל היתה התשובה (כפי ששמעתי עכ"פ) "כדאי ובאופן המתאים לשנת הק"ן". ואם יהי' התשובה הזאת בידי בכתב אעתיקו לך בל"ג.

חזרתו מהאהל אתמול היתה לפני שעה 6, ואח"כ מנחה. מעריב 6:50 (בשבוע האחרונה כבר התחילו להתפלל ערבית בשעה 7:00, אבל אתמול מטעם הנ"ל התפללו 6:50).

ה\$10 קבלתי אתמול ביחד עם מכתבך, והחשבון כך הוא: שני הטייפס \$4.00, דמי משלוח \$2.00, ומעמד \$2.00, ומאמרי אדמו"ר (הרש"ב) נ"ע שכתבתי לך כבר 90¢, וג' התמונות. הרי כבר הכל בסדר מסודר והכל שריר וקים.

כן הזמנתי עבורך עוד תמונות מפורים.

בנוגע המצות שלך, החלטתי (ע"פ עצת א') להמתין עד יום ועש"ק אחרי קבלת הדואר, ואם לא יתברר מאומה בנוגע ביאתך צלחה במהרה, אזי אשלח החצי בדואר אויר, ועם החצי השני אחכה,

והי' אם בו תבוא (אכי"ר) יהי' לך פה 2 פונט מצה ושני הפונט ישלחו בחזרה, ואם ח"ו תהי' שם כל ימי הפסח, אזי אוכל לשלוח גם החצי השני ותקבלם בחוהמ"פ.

כותב אתה שרצית לכתוב לי משהו ונעלם ממך, אולי רציתי להעתיק מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בודאי תכתוב בשו"ט בהקדם הכי אפשרי.

ואסיים הפעם בברכת כט"ס בגו"ר וחג כשר ושמה.

המחכה לתשובתך שאתה בא על חג הפסח לפה עד מהרה
שמרי' רויטבלאט

פ"ש מהארליג וכל החברה אברהם'ל וכו'.

אם אתה רוצה שלא אשלח אפי' 2 פונט, תשתדל להודיעני בהקדם הכי אפשרי ע"י... או ע"י מברק.

מצו"פ מכתב מכ"ה שבט ול.ג.ס., ובבקשה לאשר קבלתם עם אישור קבלת המכ' והקטע מקוצר.

טו

ב"ה. קטע מקוצר משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א
בש"ק פ' ויקר"פ, פ' החודש, מבה"ח ניסן תשכ"ג

בלתי מוגה

משיחה ג': דובר לעיל בענין ויקהל שהקהיל את כל ישראל, שענין המשכן שייך אצל כאו"א, שהיו צריכים לבנות המשכן במקום מסויים, וקדושתו התפשטה בכל המקומות. וכן גם עתה בביהכ"נ וביהמ"ד אשר כדברי חז"ל הם נק' מקדש מעט, והקדושה צריכה להתפשט בבית וברחוב שידעו שכאן דר יהודי.

ואע"פ שזה שייך לכאו"א, שכאו"א חייב ללמוד לכה"פ פ"א שחרית וכו' וגם צריך לתמוך ידי אחרים שילמדו, והלימוד וכן גם התפילה צ"ל מיט א ווארימקייט ובחיות, וצ"ל הבתי כנסיות אנגעפאקט מיט מתפללים, וצריך לראות שלא ישאר אף יהודי אחד בבית בשעה שמתפללים,

אשר כן הוא גם בענין הקרבנות שכאו"א מישראל השתתפו בקרבנות, ומ"מ המקריב בפועל הי' כהן, וכן גם בבנין המשכן והמקדש הנה כולם התנדבו אבל הבונים בפועל הי' רק בצלאל ואהליאב וכל חכמי לב.

וכן הוא גם בתו' ותפ' הגם שכאו"א מחוייב כנ"ל, מ"מ מנהל הישיבה והת"ת, וכן הש"ץ שמעלה את התפלה, צריך שיהי' ראוי, וכן הגבאי והשמש שעל פיהם נחתכים כל הענינים. הנה הגם שאין צריך לבייש את מי שהוא, מפני שלמחר וועט ער זיין יותר טוב מהיום, אבל צריכים להסביר לו כי אין צדיק בארץ וכו' ולא יחטא וואס זאל ניט פארפעלין, ומכיון שלע"ע אינו כדבעי עדיין אינו צריך שיהי' הש"ץ, וזה יפעול עליו שיחזור בתשובה.

וזהו ויקהל משה בהתחלת בנין המשכן וכו', וכן גם כאן צ"ל שומר שבת וכו'. וזהו ג"כ מה שהתחלת הלקו"ת – שהצ"צ עבד עליו כ' שנה – בד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת, שאלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין.

משיחה ד': המא' החודש הזה לכם, הנאמר כעת, בעיקרו הוא מא' הרש"ב נ"ע, אשר ב' ניסן יום ההילולא שלו, שידוע שמס"נ על הפצת לימוד החסידות, וכמ"ש בקונו' עה"ח שהענין מוכרח לכאו"א. וזה צריך להביא הוספה בחסידות, שענין הילולא הוא חתונה, שעיי"ז נמשך כח הא"ס בענין הלידה, וכן כאן יומשך הוספה בלימוד החסידות, וכן גם להפיץ אצל אחרים – ואכל וחי לעולם, שזהו פנימי' התו' דלית תמן לא קושי' ולא כו'.

[במוצ"ש היתה התועדות מלוה-מלכה של מעמד אצל ר"מ גראנער שי' הזקן, ודבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות זה, ואמר בין השאר:] שתהי' התועדות כדבעי בכלל, דהיינו שיצא לפועל בלימוד החסידות, וכן גם בעניני מעמד כפשוטו, ומעמד הוא ג"כ מעמיד וכו'.

גם דיבר אודות שילוח מצות מצוה שיהי' באופן המתאים לשנת הק"נ להסתלקות של אדה"ז, ויהי' מיכלא דמהימנותא ומיכלא דאסוותא, שיהי' האמונה לא רק בבחי' מקיף כ"א ורעה אמונה שיהי' גם בפנימיות.

•

טז

ב"ה ה' ויקרא, ג' ניסן תשכ"ג

אהובי רעי יקירי הת' [...] שי'

שלו' רב וברכה מרובה!

מכתבך מיום ב' קבלתי אתמול ומסרתי לישראל שי' את בקשתך, ואיני יודע אם כבר מילא את בקשתך או עדיין לא, ומסתמא עד מחר יוגמר הענין.

מה מאד נפלאתי בראותי שאינך מזכיר ע"ד המצות לא דבר ולא חצי דבר, אף שאינך יודע איך הוא עם ביאתך הנה צלחה, כי כמדומני הנה במכתבי של יום ועש"ק כבר כתבתי אודות המצות, האם אינך רוצה שאשלח לך את

המצות לשם? אם ח"ו תהא צריך לזה, האם תשתמש במצות של אה"ק ת"ו אשר בהלישכה, הנה שלך הלא הוא מחצי הראשון של היום, ואם אינך רוצה שאשלח היית צריך להודיע מקודם. במכתבי מר"ח ניסן כתוב ג"כ ברמז בנדון זה, ואקוה שתבין המרומז בו.

וסוף דבר החלטתי כך: אשר אחכה עד יום ב' איה"ש – אם לא יהי' לי שום בירור מקודם בענין זה – ואז אשלח החצי השני הראשונה (כמ"ש לך במכתבי הקודם) ב"פויסט-קלאסס – אייר מייל", ואולי יעלה ביוקר, אבל אירה"ש יבוא על חג הפסח.

את מכתבי זה תקבל מסתמא לא יאוחר מיום ב' בוקר, הנה אם עדיין לא ענית מאומה בנדון זה תואיל לצלצל לביתנו משעה 1:30 עד שעה 4:00 אצלכם שהוא שעה 7:30 עד 10:00 אצלנו, ותקרא או את מר "כין" KAIN, או את מר "לא" LOY.

אבל אם לא אקבל ממך שום ידיעה, אזי בל"נ אשלחם באופן הנ"ל (אני רוצה לכתוב דבר אע"פ שהוא מובן מאליו, מ"מ מפני העדר הזמן ואולי יהי' מזה איזה "מיספארשטענדעניש" אפרש, ואתך הסליחה, והוא) "כין" הכוונה שאשלח ו"לא" הכוונה שלא אשלח, ומ"מ אם לא אקבל אזי כנ"ל (בראש העמוד).

בימי אדר לא הי' כ"ק אדמו"ר שליט"א כ"כ על האהל כבשנה העברה, כ"א הי' הייתי כותב לך.

אבל אתמול ב' ניסן הי', נסע בשעה 1 לערך וחזר לפני 6. אח"כ הי' מים שלנו, שפסף את הכלי ששואבין בו ג"פ, ואח"כ נתן קצת מים לה"סלא"י און האט אויך אשווענק געטאן און אויסגעגאסן די וואסער, ושאב ג"פ.

אמש היו החברה בבית האופים, גם מענטליק שי' הי' שם, ס'איז גיווען גאנץ פייך, דו האסט דארט אויסגעפעלט. שפיתת ה"קאטשעלקעס" הי' הולך קשה קצת, לקח ג"כ חתיכת גלאז פאפיר ואמר אז ער וועט אויך רייבן, ער ווייס ווי אזוי און וואס אבער עפעס וועט דאך דאס העלפען, ואם היית שם

היית מלמדו איך לשוֹף את המגלגלים, כי שאל איך שופין אותם. הלכנו משם לאחר 2 לערך, ובשעה 7 בקר כבר נסע מענטליק שי' בחזרה לשם.

בנוגע א ביסל משקה נעמט מען פון צייט צו צייט. שלשום הייתה חתונתו של שד"ב לעווין שי', ואחר החתונה האט מען גענומען א קאפ, וכן לפני זה ג"כ במוצ"ש, וכן מפעם לפעם.

הלילה תהי' אירה"ש חתונת הת' נחום שי' שטערנבערג ותהי' חתונה גדולה, מתכוננים על קרוב לאלף אנשים כ"י. רבי'ס יהיו ג"כ שם, כי הלא חותנו של זלמן גורארי' הרי הרבי מקפישניץ, ואבי נחום שי' הוא "בוויאנער" חסיד וכו'.

זה שהשמעת את הטייפ בביהכ"נ אין שום עולה אדרבה, וזה שהשארת את הטייפ אצל היללקע לא אגלה בל"נ לאף מישהוא ותוכל להיות רואיק.

ב"ה יום ועש"ק פ' ויקרא (כשעה לפני הדלה"נ, עם המאנטל, בחדר שני אשר ב770 מלמעלה)

הפסקתי אתמול מפני הליכתנו לקנות "סוטס" לכבוד החג, וחשבתי שבעת חזרתנו אמשך. אבל כי רבות מחשבות גו' ועצת ה' גו' היו מניעות שונות שלא כתבתי עד עתה, כי הלכנו ישר להחתונה ולא חזרנו ל770 וכו'.

החתונה בלי ע"ה היתה כיד המלך ועם רב כ"י, כן אומרים כי היו קרוב לאלף איש. גם הי' "מצוה-טענצל" וחדקוב צוה את נחום שי' חתן דנן שיהי' שם ולא ימחה, והי' מוכרח לישוב בגלות איזה זמן. גם "שפיץ חב"ד" השתתפו בה "מצוה-טענצל", אבל אין צריכים לפרסם זה. מסתמא יפורסם ממילא, אבל למה אהי' הגרמא בניזקין.

אתמול כשהפסקתי רצייתי לכתוב לך משהו "וכרגיל" שכחתי, ואירה"ש כשאזכר אכתוב בל"נ.

גם היום לא קבלתי ממך שום מכתב אודות המצות, אבקשך עוה"פ שתשתדל להודיעני בהקדם הכי אפשרי, אולי אחכה עם שילוח המצות עד

יום ג' עד אחר קבלת ה"מייל", כיון שהחלטתי לשלחם "פויירסט קלאסט, אייר מייל" וזה אינו לוקח כרגיל יותר מג' ימים.

הזמן מאוחר וחדשות מיוחדת כעת איני זוכר, ע"כ אסיים באיחולים לבביים לכל טוב סלה בגו"ר ולחה"פ כשר ושמה, ושנתראה בקרוב ממש בצלא קדישא צל כ"ק אדמו"ר שליט"א טובים ושמחי לב.

כאו"נ ונפש ידיך דוש"ט והצלחתך מקול"ע תכה"י שמרי'

הי' צריך כבר לצאת לאור המאמר ד"ה החודש שכתבתי לך, מש"מ העבר, אבל כעת עדיין אינו תח"י, ואירה"ש אשלחו לך כשהי' בידי.

תמסור פ"ש לגיסך [...] שי' וגם לכל המכירים יחיו.

פ"ש מכל החברה.

מצו"פ ל.ג.ס אודות מכירת חמץ ואודות חלוקת מצות שמורה.

•

יז

ב"ה. אור ליום ב' צו, ז' ניסן ה'תשכ"ג

רעי אהובי יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה !

מכתבי מועש"ק העבר קצרתי מפני איחור הזמן, האמת אגיד לך כי במה אאריך עכשיו איני יודע עדיין, אבל אתחיל במה שסיימתי בחתונת הת' נחום שי' שטערנבערג.

כמו שכתבתי במכתבי הקודם, הי' גאנץ פריילעך. לעת בהמ"ז הכריזו שיהי' "שא שטיל", אבל היות והחברה כבר היו קצת אחר משקה לא שמעו כ"כ, ובא זלמן גורארי' וכו', ואח"כ בא יצחק מאיר בנו ואמר כי היות שיהי' תיכף "מצוה-טענצל", ואצלם מנהג שבחורים אינם נוכחים בעת ה"מצוה-טענצל", ע"כ תמחלו על כבודכם ותצאו.

לקחו החברה את השלחן, והוליכוהו בריקודים ובמחולות עם כל אשר עליו, הבקבוקים, הנרות, הכוסות וכו' לחדר הסמוך (שהי' שם הקבלת-פנים), וגם הר"ד שי' ראסקין הלך עם הבחורים, עם האט זיך עם געוואלט פארברענגען אבל החברה רקדו כמעט כל הזמן. ואח"כ הי' פריילעך, מי שהוא האט עם אפגעשפריצט נו נו, ס'איז שוין געווען גאר פריילעך, קרא בשמות, דו שטיי דא אקעגן מיר איך וויל זען וואס דו טוסט וכו'. ואח"כ התחיל "להתועד", ובאמצע בא החתן ועזבוהו באמצע דיבורו והלכו לרקוד. כמובן אז דער בלעטל דארף זיך ניט פארוואלגען וכו'.

בש"ק הי' לכ"ק אדמו"ר שליט"א טלית חדשה. בעש"ק לא הי' תח"י המאמר ד"ה החודש, וגם המרכז הי' סגור. וכעת הנני שולחו לך ומוסג"פ, כן מצו"פ ג"כ התמונות מפורים.

אחכה ממך בקרוב ידיעה אודות המצות, ואם עוד אקבל איזה ידיעה לפני שילוח מכתבי, אודיע בל"נ עוד במכתבי זה.

עיקר המכתב כתבתי מפני שילוח המאמר, ואמרתי לכתוב ג"כ איזה מילים ולשום גם התמונות במעטפה. גם את "לוח תקוון" לא הי' לי פנאי לעשות בעש"ק, ואולי אעשה קצת עכשיו.

ולע"ע בברכת כט"ס וחג כשר ושמח בגו"ר.

כאו"נ ונפש ידיך דוש"ט והצלחתך תכה"י מקול"ע
שמרי'

בעברי קצת על מכתביך לעשות "לוח התיקון" כהבטחתי לעיל, נזכרתי כי עוד לא עניתי לך אודות הסיפורים. בעש"ק העבר הלכתי לשד"ב שי'

אלפיראוועץ ואמרתי לו משמך והסכים תיכף, ונתתי את כתובתו של גיסך [...] שי' וגם כתבתי על שמו ג"כ. המחיר של 20 הסידורים עם דמי המשלוח הכל ביחד \$27.00 (כמנין זך, שמן זית "זך", כ"ז אותיות התורה) לערך.

מה שלר' הילקע שי', האם כבר קם מה"גרופ".

מכיון שהבטחתי לעשות "לוח התיקון", הנה במקום בעל הביתה צ"ל בעלת הבית. ויותר מזה איני יודע כעת, כי עברתי עליהם רק בדרך מעבר.

בנוגע להתפעלות אביך שיחי' שהנך כותב, הרי בכלל הנה הוא א הארציגער איד, ומדוע לא יחס לבבו, ובפרט כי למד בתו"ת ג"כ. אך מה וכו', עוד יבוא הזמן והוא ג"כ יבוא לפה כאחד החסידים, ולא רק בשביל איזה סיבה.

יעזור השי"ת שנתראה בקרוב בשובע שמחות פה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בחה"פ בשנה זו, ושאתה בעמצך תקח הכזית מצות מצוה מיד קדשו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ידידך הדו"ש מלונ"ח הנ"ל.

•

יח

ב"ה. אור ליום ב' צו תשכ"ג ברוקלין נ"י.

לכ' חבירי היקר הת' [...] שי'

שלום וברכה וכט"ס

אחדשה"ט מכתבך קיבלתי, בנוגע למכ' מעמיגריישאן הנה לפלא שעדיין לא קיבלת אותו מפני שעוד קודם פורים לקח ממני גיסך [...] שי', אני לא קיבלתי מכתב כזה מהעמיגריישאן. בנוגע להניירות שלך הנה כמדומני שע"י

[...] אפשר לתקן, וכהכלל הידוע "אז מען שמירט אונטער די רעדער גייט דאס גיכער" [...].

כעת הנני להזכירך שלא תשכח על החמץ שלך הנמצא כאן בחדרי כמו רפואות כו' שתמכור אותם במכירת חמץ, מפני שאני איני יכול למכרם מפני שאינם שלי, ואפי' בשליחות אין מועיל. ולכן אסגור אותם בארון, ותכתוב בהשטר מכירת חמץ שהנך מוכר גם החמץ שלך הנמצא באה"ב הצפונית בעיר ברוקלין ניו יורק ברחוב טראי מס' [...] בדיוטא השני' בחדר מס' 2 בהארון של שמאל הכניסה, וכן בכל מקום שנמצא שם חמץ שלך תמכור.

מההתועדות דשבת מברכים כתב לך שמרי' שי' רויטבלאט.

פה עוסקים בהכנות המטבח והחדרים לכבוד פסח. המצות אפו כבר, הן שלנו והן אלו שאד"ש שולח לכפר חב"ד. הממונים של המטבח בשנה זו הם: זוסיא פעלדמאן, אלימלך צוויבל, וחיים יפה, איך האב זעך ארויסגידרייט דערפון.

כתוב איך הולך אצלך ההכנות לפסח, ואיך עם הניירות שלך מתי תוכל לבוא,

בל"ג בעומר יהי' אי"ה "פאראד", אד"ש הסכים כבר, וא"ל בתנאי שיהי' מתאים הפאראד לשנת הק"נ לסתלקו' אדה"ז.

בש"ק פ' ויקו"פ באו ילדים מהישיבה דוואוסטער עם שלום גורי. אד"ש רמז שיגנו בהאדרת והאמונה. ההפטרה דפ' החודש התחיל אד"ש ממקום שמתחילין האשכנזים וכן הסיום, בניגוד לזה שמובא בסי' תו"א.

ההתועדו' דש"מ ניסן הסתיימה בשעה 4 לערך, המא' דש"ק החודש הזה גו' הוא בעיקרו מאמר של אדמו"ר מהרש"ב ונדפס באלו הימים, כמדומני ששמרי' שי' שלח לך כבר. היו ב' שיחות קודם המאמר, ב' השיחות הי' ענין א' רק שצוה באמצע להפסיק בניגון. בסיום המא' סיים דעת ר"י שבניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל, וסיים אד"ש "וכן יהי' בשנה בשנה זו" כו'.

אחר המא' אמר שיחה קצרה להילדים שיאמרו לחיים, ואח"כ דיבר השיחה בנוגע שהחזן דביהכ"נ לא יקחו מי שמחלל שבת כו' וכן גבאי כו'.

אח"כ אמר שיחה אודות ג' ענינים, א) שבשבוע זו הוא ב' ניסן, שההתועדויות שיהיו בקשר לזה יוסיפו התמדה בלימוד החסידו', כידוע שאדמו"ר מהרש"ב מסר נפשו על הפצת לימוד החסידות, ב) שבמוצש"ק יהי' מלוה מלכה עבור מעמד, שיהי' מעמד כפשוטו כו', ג) שכמו בכל שנה יחלקו כזיתים מצה שמורה, ובפרט השנה שהיא שנת ק"נ להסתלו' אדה"ז.

בשבוע העברה התקיימה החתונה של נחום שטרנברג, הי' עולם גדול על החתונה, וכידוע שענין החתונה הו"ע חיבור ב' הפכים, הנה פעלה התכללות בזיסל ויוסף הומינער שבשניהם לקחו משקה ורקדו יחד על החתונה זמן רב — הי' פלאי פלאים.

הרש"ג בא על החתונה וכיבדוהו באמירת ברכה מהז' ברכות, וגם אדמו"ר מבויאן ומקופיצניץ ועוד רבנים חשובים. הבחורים מהישיבה ישבו עד שעה 3 לערך.

אקצר מכתבי,

ממני חברך וידידך הדושו"ט מלונ"ח תכה"י ומברכך בחג כשר ושמח ומחכה להתראות יחד אצל אד"ש בשבוע שמחות ישראל

פ"ש מיצחק גאנזבורג משה נעמאנאו וכו' וכו'.

תמסור פ"ש ליצחק בעלינאו, תכתוב לי בפרטיות אודותו, האם כבר אינו חושב לבוא?

בטח ראית את אחי שי', כתוב מה נעשה ממנו בכלל, האם הוא עובד כמקדם? האם הוא לומד או מסתובב? תכתוב לי בבקשה בפרטיות.

גם תכתוב מה שלום אביך שי'.

ומה נשמע אצל אנ"ש בפרטיות, והאם התחילו להתעסק כבר קצת בעניני הפצת המעיינות או שהם כמקדם, ובכלל איזו רושם פעל עליהם הששה התלמידי' השלוחים שהיו בשנה העברה.

ואם אתה חוזר חסידות בהבתי כנסיות דפאריז.

בנוגע לשילוח הסידורים אראה לסדר מחר בל"ג.

כתוב מה נשמע בהישיבה, ואם שמעת התועדו' רנ"ג בהישיבה איך [...].

•

יט

ב"ה, ח' ניסן תשכ"ג

חברי אהובי יקירי הת' [...]' שי'

רב שלו' וברכת חברים !

היום קבלתי מכתבך מיום ה'ועש"ק העבר, ותיכף שלחתי את המצות "אייר מייל" ואמרו לי בה"פאסט אפיס" אשר עד כג', ולכל היותר עד ד' ימים (ז.א. ביום השישי לערך) יהי' זה כבר אצלכם. בנוגע הטעלעפאן הנה לא הגיע לפה טעלעפאן כזה, והטעם מכיון שאמרת "מצה" אזי הם מבינים כבר אשר "רמז יש בדבר", לכן ענו שלא מידיעתנו שאין מכירים פה איש כזה.

ומה זה נוגע לפועל: הנה שלחתי רק 2 פונט מצה כמ"ש לך במכתביי הקודמים. ובשני פונט אחכה עליך בל"ג, או ע"י טעלעפאן ואזי לא תקרא כמו עד עכשיו, כ"א למר רויטבלאט שמורה פערסאן טו פערסאן מאת [...]. כי הם יודעים שטלפון [...] הוא שייך לרויטבלאט, והמכתב הזה יגיע אליך מסתמא ביום ועש"ק הבע"ל ותצלצל בשעה שצלצלת בפעם הקודם או חצי

שעה אחרי זה, דהיינו 1:30 במחניכם דהיינו 7:30 פה, ואז אשלח תיכף גם השני פונט השניים,

או שתכתוב תיכף מכתב, וכשיבא לפה ביום ב' הבע"ל אזי אשלח בל"נ בע"פ, ויבוא לך ביום ה' א' דחוקה"פ, ואם יתעכב המכתב ויבוא ביו"ט אזי בל"נ אשלח במוצו"ט בבארא-האל, ויכול לבוא בש"ק חוקה"פ.

אשר טוב שתצלצל, ומסתמא בפעם הזאת כשתקרא את מר רויטבלאט שמורה, בודאי יצלצלו אלינו, ואם יהי' ספק אצלך אם קבלנו את הטעלעפאן אם לא, תשאל להם מתי יבוא ואומר איר"ה: "ביום ב' הבע"ל" "נעקסט מאנדיי", ותוכל לצלצל איזה פעמים עד שתקבל את המענה הנ"ל.

כבקשתך שלחתי אותם על כתובת גיסך יחי'. מחיר השמורה שני שקלים ומחצה לפונט ז.א. בעד 4 פונט \$10.00 (כי לקחו עבורך 4 פונט, אבל היות שהנך כותב שאתה צריך ללכת אל הלאיער, אזי ז.א. שאולי יעלה עוד בידך לבוא לכה"פ על ימים האחרונים דחה"פ, והלואי כן יאמר ה'. ובשביל זה לא שלחתי הכל ביחד, ומחכה אני על ידיעה ממך אודות זה כנ"ל), ודמי המשלוח היום \$7.77.

בנוגע ה"פסח'דיקע-זייף", הנה עוד לא שלחתי עדיין ואפשר שאשלח למחר, ואם תקבלם יהי' לך האות כי שלחתי אותם. בנוגע ה"זייף" הנך כותב "שכולם משתמשים בהם", איני יודע אם כולם משתמשים בהם, את אבי שי' שאלתי ואמר לי שמשמשים בהם לאחר החג בכלי החג ז.א. שכן נוהגין בביתנו, ואם כולם נוהגים כך איני יודע.

בנוגע המצות דע"פ אבקש בל"נ עבורך ואשלח בל"נ כבקשתך.

ישראל שי' אמר לי ששלח אתמול לך מכתב.

בנוגע הדברים היוצאים לאור, הנה את המאמר ד"ה החודש הזה כבר קבלת בודאי, וכן נשמע כעת שיו"ל הגדה עם הוספות חדשות (ההגדות שעד עתה אזלו מן השוק).

בנוגע הסידורים דברתי היום עם שד"ב שי' אלפרוביץ, ואמר לי שהיום יהיו נשלחים.

כבר שמעתי בתחלת השבוע שחייקל שי' בא אבל לא ראיתיו עדיין, אני חושב הטעם (לפני שנסע הי' מתפלל ב770 בהמנין של בקר של הבעה"ב, ואפשר גם כהיום הוא נוהג כן, והיות) שאני בא בזמן האחרון ב"השכמה" ראשית מפני שהשבוע הלזו הנה אני הולך... עם חשד"ב ליפסקער, ובכלל הלא הוא ערב פסח והכל ביחד וכו'.

כתוב ג"כ מה נשמע עם הניירות שלך, כי הנך כותב שנסעת ללאיער, ובודאי כשיהי' לך בשו"ט תודיע לי בהקדם.

אתמול יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א למנחה מאוחר על 15 מינוט, והיום לא יצא למנחה כלל.

היום לאחר תפילת ערבית נסע שד"ב שי' ליפשיץ לאה"ק ת"ו, והוא הי' אתמול ביחידות ולקח המצות עבור כפר חב"ד, ויצא כ"ק אדמו"ר שליט"א על הגאניג בשעה שהי' כבר אוואקגעפארן, כן סיפרו לי כי אנכי לא הייתי בעת תפילת ערבית.

הלילה נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א מ770 בשעה 11:40.

עכשיו השעה 12:30, התחלת המכתב הי' ביום אבל הוכרחתי להפסיק איזה פעמים מצד סיבות שונות. ובאמצע בא אברהם בער הכהן ומסר הפ"ש על הצד.

ואסיים בברכת חג כשר וכט"ס, ושנזכה להתראות בקרוב ממש ב770 בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א מתוך שמחה וטוב לבב.

כאו"נ ונפש ידיך עוז דוש"ט והצלחתך תכה"י מקול"ע שמרי'

פ"ש לגיסך שי', ואני מאחל גם לו חג כשר ושמה.

תמסור פ"ש לכל המכירים.

פ"ש מכל החברה.

ד"ש חם ממני דוד ראפאפארט

פ"ש לבבית מאת אברהם בער הכהן

•

כ

ב"ה. ג' פ' צו ח' ניסן תשכ"ג

ידידי [...] שי'

לשלום אין קץ ולברכה אין סוף!

מה נשמע אצלך, ושמה בכלל.

בש"ק זה הנה כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר את "הנשיא" והיה"ר לפני מוסף, והתחיל מוסף קצת אחר המנין. אח"כ אמר "עוד הפעם הנשיא" והיה"ר לפני תהלים, ופלא!

רחמ"א שי' שאל את כ"ק אדמו"ר שליט"א מתי אומרים ה"נשיא" לפני תהלים או לאחריו, ואמר: לפני תהלים, כי תדיר ושאינו תדיר קודם.

חדשות מיוחדת אין, ומסתמה כתב לך שמרי' שי' השאר.

ידיך הדו"ש וטובתך ומחכה לבשורות טובות ממך ולהתראות בקרוב בחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א,

חג הפסח כשר ושמח

בערל ליפסקער

•

כא

ב"ה. אור ליום הגדול י"א ניסן ה'תשכ"ג
שנת המאה וחמישים להסתלקות רבנו הזקן

אהובי אחי יקירי הת' [...] שי'

שלו' רב וברכה מרובה!

מכתבך מיום ב' העבר קבלתי אתמול (יום ד'), ובודאי כבר נתברר לך
הענינים שאתה שואל בו, ובודאי כבר קבלת מכתבי מיום ג' העבר ועשית
ככל הכתוב בו.

היום הי' כ"ק אדמו"ר שליט"א על האהל, נסע בשעה 12:30 לערך וחזר
לפני שעה 6, ואח"כ מנחה.

לאחר תפילת ערבית נכנס הרש"ל שי' (שמעתי אשר כן הוא בכל י"א
ניסן, בעצמי איני זוכר), ונתן ברכה אשר כל הברכות שמברכים אנ"ש
והידידים יתקיימו וכו'. וגם ביקש מכ"ק שליט"א שיואל לאמר מאמר דא"ח
מחר (לעת קבלת שבת), ושאל כ"ק שליט"א וועמען פעלט עס אויס, וענה
הרש"ל שי' אז מ'וועט זאגן וועט פעלן, ועכ"ז ענה שלא.

כשיצא התועד מעט, "שי דעם דעם" וכו', עכשיו 11:45 יצא חדרקוב
מהיכל קדש כ"ק אדמו"ר שליט"א, ומסתמא תיכף ילך כ"ק אדמו"ר שליט"א
הביתה.

העיקר שרצייתי לכתוב לך עכשיו כי יצא הגדה הוצאה רביעית, וההוספות
בע' מיוחדת כמו זו שאני שולח היא ממש בדמות ותבנית ההגדה. ז.א. הפתח
דבר וההשמטות בע' 2, וההוספות להגדה... בדף האחרון, ורשימת ספרי
אדמו"ר הזקן בע' האחרון.

וכן מוסג"פ המכתב לחגה"פ – מי"א ניסן, הלא תראה תוכן המכתב הלא
הוא בקירוב להפתח דבר דתוכן ענינים דפ' ויק"פ.

כן יוצא לאור המאמר ד"ה פקודא דא מחצית השקל הוא המאמר מש"פ שקלים ש"מ אדר ש.ז. אבל עדיין לא יצא.

ובודאי כשיהי' לך בשו"ט תכתוב לי, והשי"ת יעזור לנו להתראות בקרוב ממש פה ב770 בצלא דמהימנותא צלא קדישא צל כ"ק אדמו"ר שליט"א.

הכ"ד חברך ידידך עוז דושו"ט מלו"נ ומאחל לך כט"ס וחג כשר ושמח בגו"ר עם כל הפירושים ובכל הפרטים שמרי'

פ"ש מכל החברה.

בחדר שני יושבים החברה און מ'נעמט א קאפ לכבוד החג י"א ניסן, ואני יושב ומחכה, כמ"ש לך כי השבוע הלזו שלי הוא. אתמול הלך כ"ק אדמו"ר שליט"א לפני שעה 1 לערך.

היום שלחתי חבילת שני החתיכות בורית כשר לפסח. זה שכתבתי בענין ההשתמשות עם הזייף מסתמא – איני יודע, אבל מסתמא – זהו רק בביתנו, כי הלא הרב המכשיר של ה"זייף" הרלו"י גרינוואלד אבדק"ק צעהלים המכשיר של יין "קדם", וקדם וויין הלא ניצט מען דאך פה גם בפסח – אבי שי' עושה לעצמו יין על חגה"פ – ומכיון ששותים את היין בפסח, אפשר שיכולים להשתמש ב"זייף". ואפשר שאינו שווה כ"כ, העיקר שלא תקח מה שכתבתי לך בתור פסק.

ידידך דו"ש הנ"ל.

כב

ב"ה. אור ליום ו' י"א ניסן תשכ"ג.

ברוקלין, נ.י.

לכבוד חברי היקר בעל מדות תרומיות וכו' וכו' ה"ה התמים [...] שי'

שלום וברכה!

אחדשה"ט, את מכתבך קבלתי בעתו ובזמנו, ומה להשיב על זה אין לי (ואתך הסליחה).

מה שאתה כותב איך הולכים ההכנות לחג הפסח ובפרטיות ליום הבהיר י"א ניסן וכו', הנה ראשית כל ההכנות בהישיבה כבר נראה כשני שבועות קודם הפסח. הזאל הוא פשוט פנוי, וכל אחד הוא טרוד בהענינים שלו וכו'.

ובהנוגע לי"א ניסן קלייבט מען זיך מסתמה נעמען אביסל משקה.

ובהזדמנות זו אכתוב לך מחזה נהדר ונורא, מה שהי' אצל החתונה של הת' נחום שי' שטערנבערג. בשעה 1 לערך אחרי שהחברה היו אין די רעכטע געדיכטע, והוא (הברייטע פלייצעס) לא הי' יכול לסבול את זה, אמר בין השאר וזלה"ק: אז מען הייבט זיך אן מיט א מענטשן וואס זיין ענין איז וואס מען האט אויף עם ארויף געלייגט..... ובמילא על סדר זה הימים הולכים.....

בימים אלו יצא הגדה עם הוספות על חגה"פ מכ"ק אדמו"ר שליט"א. אין לי זמן עכשיו לכתוב, ואי"ה בפעם הבא אכתוב לך עוד הפעם אי"ה. מסתמא קבלת את התוכן ענינים מש"פ ויק"פ ויקרא צו ששלחתי לך.

בברכה לבשורות טובות וחג כשר ושמח

לימא מינקאוויטש

ד"ש ופ"ש וד"ש וד"ש ממני יעקב שלמה גולדברג

•

כג

ב"ה. יום הבהיר י"א ניסן ה'תשכ"ג

אהובי רעי יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה !

מכתבך מיום ד' ז' ניסן" (ט"ס וצ"ל ט' ניסן) קבלתי בשמחה רבה, ב"ה כי כבר נתקרב המועד שנתראה פא"פ בשובע שמחות בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א, בודאי כשיהי' לך עוד בשו"ט תבשר אותם בשמחה.

בנוגע זה שהנך כותב שאינו נראה שתוכל להיות פה על חה"פ, האם הכוונה רק על ימים הראשונים – והלואי יהי' כן שתבוא לכה"פ על ימים האחרונים דחה"פ ש"ז – וכן אני חושב מכיון שהיום לא קבלתי ממך שום ידיעה ע"י הטעלעפאן, וגם במכתבך אינך כותב אודות כוס של ברכה.

בודאי היום כבר קבלת את המצות, ותואיל נא לאשר קבלתם, ואם אתה צריך לשני הפונט שנשארו אצלי תראה להודיע לי בהקדם האפשרי.

זה שכתבתי במכתבי הקודם אודות זמן הטעלעפאן, זה לאו דוקא – וכבר רציתי לכתוב לך זאת במכתבי דאתמול, אך (כרגיל) שכחתי – ויכולים לצלצל בזמן הזה, קרוב לימי החג, במשך כל היום. ואם תצלצל, אל תסתפק במענה של אין ידוע, אין מכירים וכו', רק תראה לקבל מענה מתי יבוא וכו'.

ה\$5.00 הצורפים במכתבך קבלתי.

הפ"ש לאברהם'ל (וכן ע"ד החלום) ולישראל שי' מסרתי (בודאי כבר קבלת המכתב של ישראל). ושאר החברה, לא ראיתי את כולם עדיין.

במכתבי אתמול כתבתי הזמן שיצא חדקוב מהיכל ק' כ"ק אדמו"ר שליט"א, זה לא הי' הפעם האחרונה אתמול, כי כ"ק אדמו"ר שליט"א נשתהה ב770 עוד קרוב לשתי שעות, והלך ב770 1:45 (ביחד עם חדקוב).

כנראה שהגי' את המאמר ד"ה פקודא דא שכתבתי אתמול אודותו. מסתמא יצא היום לאור, ולפני הדלה"נ אראה בל"נ אם כבר יצא ואשלח לך ביחד עם מכתבי זה.

היום נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א על האהל, בשעה 12:35 יצא מהיכלו וזרק לתוך תיבת "קרן שניאור", והביט לתוך הזאל אשר הי' כמעט ריק ורק אחדים שהתפללו, והלך אל ה"קאר".

עכשיו השעה 1:30 און איך האייל זיך זייער, כי יש לי מה לעשות בבית לכבוד החג, ומשו"ז אני מוכרח עכשיו לקצר.

עוד אחת אבקשך, שתודיע לי מתי קבלת את המצות, ואם היו שלימות או עכ"פ כמה היו שלימות.

הארגז עבור המצה מצוה כבר מונחת אצלי.

מה שהנך כותב המעטפה מעבר השני בהעפרון, איני מבין. ואם אתה רוצה לאמר לי משהו, תואיל נא להודיע לי בפירוש.

הסליחה אתך על קצור מכתבי כי הטעם כנ"ל, ואם אזכור אולי אכתוב לך מעט מההתועדות אתמול של הרד"ר שי', ואפשר יהי' לי פנאי אביסל שפעטער.

ולע"ע אקצר, וכל טוב גו"ר ממך לא יבצר.

המחכה להתראות אתך פה ב770 בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות
כאו"נ ונפש ידיך עוז דוש"ט והצלחתך תכה"י מלונ"ח
שמרי'

ב"ה.

עכשיו השעה 5:30, כ"ק אדמו"ר שליט"א עוד לא חזר מהאהל (זמן הדלה"נ 6:07).

זה הביאו מביהד"פ המאמר פקודא דמחה"ש לכ"ק אדה"ז, והנני שולחו אליך.

להתראות בקרוב ממש
שמרי'

•

כד

ב"ה. אור לארבעה עשר שנת הק"ן

רעי אהובי יקירי [...] שי'

שלו' וברכה !

היות אשר מחר אירה"ש, מסתמא לא יהי' לי פנאי לכתוב, ועכשיו הנני ב770 כי כ"ק אדמו"ר שליט"א האט ערשט ניט לאנג צוריק ארויס גיגעבן די שיחה לימים הראשונים לחה"פ, והנני מגי' קצת, ובין עמוד לעמוד הנני כותב לך איזה שורות.

היום נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א על האהל בשעה 1 לערך (איזה מינוטין לפני זה), וחזר 5:00-4:30 (לא הייתי ב770 אז).

לאחר מנחה נתן לשמואל שי' חמשת שקל כסף, ואמר לו משהו אודות שיתועד ושיהי' חג כשר ושמה. בבירור גם שמואל שי' אינו יודע מה אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מים שלנו 6:20 לערך, הדלה"נ בעש"ק העבר 6:07. לקח מעט מים בכלי הקטן ונתן אל הכלי הגדול, און האט אויסגעשווינקט און האט אויסגעגאסן (הפך את ה"סלאי" ממש, עם פיו למטה ושוליו למעלה), כן עשה ג"פ. ואח"כ האט ער אנגעגאסן ג"פ.

כשיצא שמואל שי' מחדרו הק' (שנכנס בשביל מכירת חמץ), אמר ששאל אודות המצות אם הכל מסודר, ושומר לו בשם מענטליק שהכל מסודר.

מעריב 05:7. מתי הלך הביתה בשביל בדיקת חמץ איני יודע, ובשעה 9 לערך חזר.

ובשעה 11 האט ער אויסגעגעבן איזה בלעטלאך, וכן איזה פעמים בכל פעם איזה בלעטלאך, עד אשר 1:30 לערך האט ער ארויסגעגעבן די לעצטע בלעטלאך, והלך הביתה.

מקוה אני אשר אקבל ממך מחר אירה"ש מכתב משמח עם בשו"ט, ובו יהי' כבר מבורר כל מה ששאלתי ממך במכתביי הקודמים: מה נשמע מביאתך צלחה עד מהרה, וכל הענינים התלויים בזה וכו', קבלת המצות ואיכותם.

בודאי קבלת ב' המכתבים לחה"פ, ההוספה, והמאמר ד"ה פקודא דמחה"ש.

הרד"ר רצה לברר בנוגע עלי' לקומה השני' בלילי הסדרים, אבל לע"ע לא בירר על נכון, כי גם חדקוב אינו יודע ברור את המענה.

מתחילה הי' לשון: אשר אודות ליל שימורים לא דיבר, ותיכף אמר אבל ג"כ אין אני אומר הן. ואמר עוד איזה דברים, וביניהם הי' ג"כ כי הלא יכולים מאמר באותה שעה, ואודות בעה"ב בודאי שלא יבטלו (זיי זאלן ניט צופטרין) את הסדרים (אמר כמדומה משום הענין של והגדת לבנך וכו'), וכל הנ"ל הוא בנוגע הבחורים, וג"ז אינו ברור עדיין.

יעזור השי"ת שנזכה למלאות רצון כ"ק אדמו"ר שליט"א על ברור.

את שילוח המכתב אעכב על מחר אירה"ש, אולי יזדמן לי פנאי להוסיף איזה תיבות בנוגע מכתבך אשר אקבל ממך מחר אירה"ש, ובאם לאו אשלחו בל"נ למחר, ואפשר אשלחו ביחד עם המצת מצוה.

גיסך [...] כבר פה מש"ק העבר, ואמרתי לו מה שכתבת לי בנוגע לקיחת המצה.

ולע"ע אסיים מכתבי בברכת חג כשר ושמח, ומחכה להתראות בקרוב ממש בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות שמרי'.

אברהם'ל יושב עכשיו (בסיום מכתבי, שבא זה עתה מה"בעקערי") ממולי וישן על השולחן, ובודאי הוא מוסר לך פ"ש, ואפשר ג"כ שהוא חולם גם עכשיו ממך...

•

כה

ב"ה. אסרו חג הפסח ה'תשכ"ג

רעי אהובי יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה !

אתך הסליחה על שלא כתבתי עד עתה, וכפה"נ הנה מסתמא גם אתה לא כתבת, כי זה כבר בא ה"מייל" וממך לא קבלתי מאומה. ובכלל הנה כמו שראיתי ברוב הפעמים, הנה נתכתבנו בזמן אחד, הרי מכיון שלא כתבתי עד עתה, מסתמא גם אתה כותב לי היום מכתב, ומבשר לי בשורות טובות כי הנך בא בקרוב ממש ואשר נזכה להתראות פא"פ בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות.

גם אני יכול לבשר לך כי לקחתי עבורך כוס של ברכה מכ"ק אדמו"ר שליט"א. אמת שלא רציתי ליקח טרם שקבלתי ממך מכתב שאתה מבקשני ליקח עבורך, ומכיון שלא קבלתי ממך מכתב דברתי עם גיסך [...] שי' שיקח עבורך ומתחילה הסכים, ואח"כ אמר שאינו יודע אם יכול להיות עד סוף

ההתועדות כי עליו לנסוע לבאסטאן (על ש"ק יבוא עוה"פ, כך אמר לי), ע"כ הוא מבקש ממני שאקח עבורך כוש"ב, ומלאתי את בקשתו בשמחה,

ויש אצלי עבורך הכש"ב, ואיני יודע אם לשלחו אליך שם או שאתה בא לפה ממש בקרוב, במכתבך כתבת שאינך יודע אם תוכל לבוא על ימים האחרונים דחגה"פ, אזי אפשר שתבוא על ש"מ אייר ש.ז. או תיכף לאח"ז.

הנה את מכתבי זה הנני כותב לך ואיני יודע אם אגמרנו היום, ומסתמא לא, כי אכתוב ר"פ מהחג הקדוש ממה שנשאר בזכרוני, אבל אם תבוא למחר זאת אומרת לאחר שאגמור את המכתב, אזי אמסור לך בל"נ או את המכתב, או מהכתוב למטה בנוגע החג העבר פה, וגם לי יהי יותר בנקל להזכר מהמכתב.

בערב פסח, בעת שנתן כ"ק אדמו"ר שליט"א עבורך המצה אמר (כן אמר גם כן בעת שנתן לי עבורי) א כשר'ן און פריילעכן פסח.

[אגב: עדיין לא אשרת לי קבלת המצת מצוה, וכן החבילה הבי' של המצות].

שייך לעיל: שריפת החמץ כרגיל, סביב שעה 11:00, מקודם זרק את החבילות (עם הניירות) און האט אביסל פאנדערגעטרייסלט את האש, ואח"כ זרק את החמץ וכו'. קרה"ת הי' בערך 11:40. מנחה 3:15. (בשבת הגדול אמר עבדים היינו בביהמ"ד). ע"כ מה שייך לעיל.

כשנכנס ל676 (הי' הדלת פתוח) ונכנס כל האורך ונכנס כרגיל אל המטבח, ובחזרתו עמד ואמר (התוכן ולא הלשון): כלילה הזה הרי אוצרות טללים פתוחים, יה"ר שיומשך על כל השנה. וברך בברכת א כשר'ן און פרייליכן פסח.

(שמעתי שקודם תפילת ערבית מסר חזקוב שי' ע"ד הנגון של ההגדה, ואחר תפילת ערבית קודם שהלך כ"ק אדמו"ר שליט"א 676, לימד שמואל זלמנוב את יעקב שי' כן את הניגון של ההגדה).

בדרך בחזרתו דיבר עם יעקב כץ כרגיל, בין הדיבורים הי' ג"כ אשר היות השנה היא שנת הק"ן, הי' ראוי לתקן שיאמרו ההגדה בהניגון (איני אם אמר בהניגון המקובל או לשון אחר, אבל בזה התוכן).

בנוגע העלי' לקומה השני', אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א עוד איזה ימים לפני פסח (איני זוכר אם כבר כתבתי לך את זה או לא), אשר אודות ליל שימורים לא אמר וכו' (כמדומני שכן כתבתי לך). האט מען זיך צוביסלעך ארויפגעשארט, אבל עמדו בחלל הפתח של חדר האוכל.

אני באתי בשעה 11 לערך בעת אכילת מרור וכורך, און ס'האט גענומען א גאנץ לאנגע צייט, זיסל אומר שלקח כל כזית כערך 15-10 מינוט. ולאחר הכזיתים כבר היו מאוחר, ומיהרו מאד בהסעודה בשביל אכילת האפיקומן קודם חצות.

חדקוב בא לאכילת האפיקומן בערך, האט ער אביסל אריינגענומען דעם עולם אין חדר, ועמדו על הצדדים אביסל מער, נישקשה ניט אזויפיל אנגעשטופט.

מסוף ההגדה הי' נשמע קצת, כי יעק'ל כץ גמר ההגדה לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א, האט מען געקענט אביסל הערן. אבל לפני זה לא היו יכולים לשמוע מאומה, ובפרט להודו לד' גו' ולאנא ד' גו' הגבי' כ"ק אדמו"ר שליט"א בידיו לאות כי כולם יאמרו בקול רם.

חזרת כוסו של אליהו הנביא לתוך הבקבוק הי' בלילה הראשון באופן מסודר מאד, איני זוכר אבל בשעת מעשה האב איך אופגעכאפט, והיו כאלו אשר למחר האבן זיי כמעט איבערגעזאגט כמו שהי'.

וכרגיל נגנו כל הזמן את הנגון "א-לי אתה ואורך", ובהלכו משם לחדרו נענע בידו הק', ואח"כ כשהלך עם אמו שתליט"א נענע עוה"פ בידו לאות התחזקות בנגינה כרגיל, ומאמו הלך ישר לביתו ולא חזר ל770.

ביום א' וב' נענע בידו לאות שינגנו "האדרת והאמונה", אבל ל"א אתה בחרתנו" לא, ולא נגנו. כמדומני שעבר לפני התיבה ביום א' וב' זלמן

דוכמאן, און דעם מלאך'ס טאטע לשחרית, וביום א' למוסף "תפילת טל" ש. זלמנוב, ביום ב' כמדומני שמואל דער שניידער.

בליל ב' עלו ג"כ כנ"ל. באתי ג"כ כנ"ל בשעה 11, מ'האט געהאלטן לערך וואו נעכטן, אבל אכילת הכזיתים האט ניט גענומען אזוי לאנג, לערך 7-5 מינוט כ"א. מ'האט אויך אונטערגעהאיילט מיט דער סעודה, אבל לא כ"כ כמו אתמול.

הפעם האט זיך שוין דער עולם אליין אריין געשטופט, ניט ווארטנדיק אויף חדקוב'ן. ס'איז געווען א גרעסערע עולם אויך, ס'איז געווען מער אנגעשטופט ווי נעכטן, אבל מ"מ לא ממש כ"כ כמו מלפנים.

לשמוע הי' לי קשה, כי עמדתי לא כ"כ במקום טוב. השפיעה של כוסו של אליהו להבקבוק כבר הי' באופן אחר לגמרי, ס'איז שוין געווען שווער אויפצוכאפן. הנגינה של "א-לי אתה ואודך" כרגיל.

ויצא לערך 1:40 והתוועד עד 4:00.

המאמר הותחל מאמצע שיחה של הקדמה, אשר בה אמר כי הוא מאמר אדמו"ר הזקן, אשר היא שנת הק"ן וכו', מה"ביכל תקס"ב" (אשר הזכיר זה איזה פעמים בשנה זו) להבין ענין עיגולים ויושר.

הניגון הראשון שצווה לנגן הי' של שאמיל (כמדומני אחר שיחה השני'), נשמע קול דממה דקה של כ"ק אדמו"ר שליט"א, הניגון (של קאפיטל ס"ב) "אך לאלקים דומי נפשי כי ממנו תקותי" (כמדומה שזה הי' לפני השיחה שבה הותחל המאמר), וגם התחיל הנגן "והיא שעמדה".

דעם עולם'ס שלאף כרגיל בליל פסח, ס'איז שוין נעבך גאר ניט צום לאכן. רוב השיחות היו בעינים סגורות. והשי"ת יעזור שיהי' לכ"ק אדמו"ר שליט"א נחת מאנ"ש בכלל ובפרט.

השמטה שייך לעיל:

בליל ראשון הי' כ"ק אדמו"ר שליט"א אויפגעלייגט, לאחר תפילת ערבית עמד קצת איזה סיקונדעס על מקומו בחיוך קל מאוד, אני חשבתי

שכ"ק רוצה שינגנו או ירקדו, אבל לא נגנו והלך תיכף. בעת שדיבר עם יעקל כץ הי' ג"כ אויפגעלייגט.

בליל שני לא הי' נראה כ"כ האויפגעלייגטקייט, ואדרבא כמדומני שהי' קצת אנגעצויגען.

בליל א' אמר יעקל כץ לבנו ה"יניק וחכים" היררשי, שיבקש הגדה מכ"ק אדמו"ר שליט"א, כי לא הי' לו הגדה בפ"ע. ובליל הא' לא עלתה בידו לבקש, וביקש בליל ב'. שמעתי שכ"ק אדמו"ר שליט"א חפש בכל חדרו הק', וגם יצא מחדרו אל המרכז והי' סגור, וזיסל עמד לא רחוק משם, שאל אותו אם אין לו מפתח אל המרכז, ואח"כ פתח בעצמו, ונתן לו הגדה.

בשיחה האחרונה אמר ג"כ, שאומרים ע"ד הצחות מדוע אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות משא"כ בן אדם, לפי שלבן אדם צריך ליתן לאכול ולשתות וכו' משא"כ מלאך, אזי מדוע לא מלאך מיוחד בשביל כל שליחות. כמובן הי' הרבה שיחות יקרות (בודאי אתה מבין מה שהנני חפץ לומר), אלא...

בשני הימים שלחו את החברה לבתי כנסיות שבקרוינהייטס, ע"מ לקרות את מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א וכו'.

אספר לך סיפור יפה: יצחק שי' שפרינגער הלך לביהכ"נ של רב א' סילווער שמו, שבכלל אין מניחים שם לחזור. וכשבא ושאל מי פה הגבאי, השיבו לו אז דער אלטער גבאי איז געווארן אויס און דער נייער וכו', אז אמר לו יצחק הנ"ל אתם יודעים מדוע העבירו אתכם מגבאות? מפני שלא הנחתם לחזור דא"ח בביהכ"נ שלכם. נכנסו הדברים בחוטם הגבאי החדש והרשה לו לחזור, וקרא את המכתב ונאם וכו'.

לאח"ז אמר הרב ליצחק שי', אשר היות ששמע אשר ב770 תולה רשימה על הקיר מאלו הבתי כנסיות שמניחים לחזור דא"ח ומאלו ש"לא" מניחים, אזי הוא מבקש שיסירו את ה"לא" כי הוא מניח לחזור.

זה כבר רציתי לכתוב לך, ולשמוע ממך אודות חזרת דא"ח בבתי כנסיות דשם. בודאי חזרת את המכתב עכ"פ בז' ש"פ או באחש"פ.

נחזור לעניננו: ביום א' דחווהמ"פ בא יאלעס כרגיל, והתחיל לשאול בביהכ"נ כי רצה שיענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בביהכ"נ, אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס עמו לחדרו.

בעש"ק לפני מנחה בבוא כ"ק אדמו"ר שליט"א, הלך אל המרכז וכנראה שדפק על הדלת ולא שמעו, ואח"ז הכניס ש"י את ה"מייל" המונח בזוית.

בש"ק חווהמ"פ התפלל לפני התיבה צבי (העסקע) שי' גאנצבורג, כי יש לו יא"צ באותו יום. והתחיל לנגן בעצמו "אתה בחרתנו", ונענע כ"ק אדמו"ר שליט"א בראשו ובידיו הק' לאות שימשיכו לנגן.

איני זוכר אם כתבתי לך אודות ר' פרץ שי' מאצקין, שהי' ל"ע חולה מסוכן בזמן של סוף שבט והתחלת אדר, ועד כדי כך עד שפעם הוטב לו קצת והורשה לו לאכול פת לחם, וברך בהמ"ז, וההתרגשות של בהמ"ז פעל עליו לגריעותא כי הי' חלוש כ"כ. וב"ה הוטב לו, ובא לפה על חגה"פ, אבל לא בא לביהכ"נ מפני חלישותו. ביום א' העבר ד' דחווהמ"פ יש לו יא"צ, והביא אותו לייבל והתפלל לפני התיבה מישתבח ואילך (עד ישתבח התפלל מענדל בוימגראטן שי').

בליל שביעי של פסח, התפלל תפילת ערבית לפני התיבה החזן המופלא ר' צבי שי' חיטריק.

בשביעי ש"פ הי' ברי"מ אצל ר' זאב סיראטא שי'. בליל שש"פ הלכו החברה אליו על ה"וואך נאכט", מ'האט גענומען א קאפ, עד שבאו פאליס והי' ג"כ לעבעדיק.

ואח"ז הלכו 676 שהתוועד שם הרב ראסקין, דער עולם איז שוין געווען גאנץ לעבעדיק כשבאנו בשעה 3:00 (התחיל להתוועד בשעה 1:00), דער עולם איז גיווארן צוביסלעך משוגע, ובין כל ניגון הפסיק הרב רסקין בהכרזה, אחת ההכרזות שעשתה "רושם" היא: "זה שלא ילך למחר על התהלוכה, זה סימן שאין לו נשמה".

בשני הימים האחרונים נגנו "האדרת והאמונה", בתפילת מוסף עבר לפני התיבה שנ"ז בוטמאן שי', ואמרו לו להתחיל בעצמו "אתה בחרתנו", וכן עשה והצליח. וכן בתפילת המנחה שהתפלל יצחק חורגין שי'. וכן בתפילת המנחה ביום השני שהתפלל יעקל כץ. אבל במוסף של יום ח' לא, כי התפלל א' אשר קאם וואס ער האט געקענט זינגען ברכת כהנים – בעל יא"צ.

במפטיר של יום אחש"פ, הנה תיכף בהתחלת ההפטרה הי' ניכר אז ער האלט זיך איין פון בכיות, ובפרט אצל "ויצא חוטר מגזע ישי" ועוה"פ אצל "והי' ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו", ומהפסוקים שלפני "אורך ה' כי אנפת בי" וכל הפסוקים שלאח"ז היתה כבר בכיות, והיו הולכות ומתגדלות.

והברכות שלאחר ההפטרה היתה ג"כ בבכיות גדולות, ובפרט ב"על כסאו לא ישב זר" האט ער זיך אזיי פאנאנדערגעוויינט ממש כמו ילד (אם אפשר לומר כן), והפסיק באמצע און האט זיך ממש פארכליפעט, און ער האט אראפגעצויגן דעם טלית. ממש מורא'דיק, איני זוכר בכיות כאלו. והמשיך בבכי' עד הגיעו ל"על הכל" והי' כנ"ל אבל לא כ"כ, וכן סיים הברכות.

ואחר הברכות האט ער נאך אמאל אראפגעצויגן דעם טלית בשביל הזכ"נ, אבל ער האט זיך איבערגעבויגן איבער שולחן הקריאה ובכה אפשר כמינוט שלם.

ואח"ז הזכ"נ, וכרגיל באחיזה בעצי חיים של שני הס"ת משני הצדדים, ואח"כ א"ה אשרי אצל שולחן הקריאה, יהללו והולך אחרי הס"ת (ואינו סובב את הבימה).

להתהלכה היו פאליס (כדאשתקד, כמו ששמעתי).

לאחר התהלכה לערך 5:30 (התהלכה היתה בשעה 5:00), יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מחדרו והלך הביתה, כך שמעתי, וראה איזה אברכים עומדים על יד הדלת שעלי' תלוי השיחה ומדברים דב"ט, ושאל להם מדוע לא הלכו בהתהלכה.

לתפלת ערבית האט כ"ק אדמו"ר שליט"א אליין געדארפט אויסגלייכן דעם קארפעט ברגלו, כי הבהמות הבע"ב האבן קיין שכל ניט געהאט

אויסצוגלייכן דעם קארפעט ולהעמיד הכסא למטה, עד שזעליג לעווין שי' ראה שהכסא אינה עומדת והוריד את הכסא, וזה הי' כבר לפני ק"ש, וישב אז.

שכחתי לכתוב לך כי בש"ק חוהמ"פ אחר קבלת שבת, אמר כ"ק אד"ש להוציא את השטענדער של כפר חב"ד מחדרו ולהעמידו למעלה, והוציא אותו ש"י ושד"ב ליפסקער. והי' נס כי שטענדער א' עמד למעלה וא' למטה, ע"כ הי' לכה"פ שטענדער להתפלל.

לאחר שבאנו מהתהלוכה, בא אל חדרו מהקומה השני'. נכנס חזקוב, ויצא עם המענה אשר היות השנה היא שנת המאה וחמישים להסתלקות רבינו הזקן, יקויים היעוד של מה יפו פעמיך בנעלים דלקו"ת.

כשהלך הביתה עם הרבנית שתליט"א, הלכו דרך קינגסטון, יוניאן, ברוקלין, פרעזידענט.

ההתועדות הותחלה עם השקיעה לערך 6:30 עד 12:50.

השיחה השני' היתה בנוגע ההליכה שהנהיגו בימים האחרונים, ללכת ולשמח יהודים בגשמיות, וברוחניות ע"י הענינים שמדברים וכו', ודיבר מאלו המונעים א"ע מזה. וסיים שאלה שהלכו תבוא עליהם ברכה, ויאמר לחיים בניגון שמח, וימשיכו אשר גם בזמן מתן תורתנו ובזמן שמחתנו ובזמן חירותנו לשנה הבאה ילכו ולא ישתמטו וכו'.

ואח"כ הי' שיחה, כשם שיש כאלו שמשמטים מהליכה – עבודת הרגל, כך יש מהצעירים שמשמטים מעבודת הראש, והו"ע השגה בתורה ועבודת התפלה. וגם דיבר מאלו שבשעת התפלה מוצאים לעצמם ענינים, להושיט סידור למי שהוא, ולהסתכל על הנהגות כו', שימוש ת"ח כו', ואינו מכוונים אפי' פי' המלות ואפי' בפסוק הא' של ק"ש וכו'. וכן בנוגע תורה, הנה בזמן שצריכים ללמוד מוצאים ענינים של רגל, בהסברה אשר זהו רצון רבותינו נשיאנו. וסיים אשר צ"ל העבודה בב' האופנים ולא רק קיומא דחד סמכא.

המאמר התחיל והריחו ביראת ה', ובתוך המאמר אמר מאמר מכ"ק אדמו"ר הזקן, אשר השנה היא שנת המאה וחמישים להסתלקותו, מהביכל

כ"י אדמוהאמ"צ (הוא הביכל הנ"ל שהזכרתי) (המאמר הזה נדפס ג"כ בשינויים בהביכל אתהלך לאזני בר"ה והריחו גו') מאמר אדמוה"ז. חזר במתינות מאד, והי' נראה כי חוזר אותיות הרב כי רוב המאמר הי' בלה"ק, וארך כֹּס 40 מינוט.

דברתי עם ישראל שי' שיכתוב מההתועדות, ולא קבלתי עדיין מענה חיובית.

לאחר המאמר שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: ר' פרץ מאצקין איז דא? ופנה כה וכה ואיננו, ושאל: לייבל מאצקין איז דא? ויאמרו שלייבל הלך להביא את פרץ, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: שוין, א לימוד זכות אויך. ותיכף לאח"ז התחיל השיחה. כשבא ר' פרץ שי', נתן לו חתיכת מצה משלו, אגאנץ גרויסער שטיקל כשליש מצה (זהו מה שראיתי, אבל שמעתי שאמר לו ג"כ אודות ד' כוסות).

כשדיבר אודות הד' כוסות הי' אח"כ הפסק גדול. אמר שישתו רק שני כוסות, והשאר לאחר השיחה שלאח"ז.

לאחר ערבית הבדלה כרגיל, לאח"ז כוס של ברכה.

ובשעת כוש"ב שאל מטעלעשעווסקי הזקן איפה בנו משה – אמר אודות נגינה בשעת חלוקת כוש"ב: ס'איז דאך זיין דזשאב – ולא הי'. לאחר זמן בא (אינו יודע אם קרא אותו או בא בעצמו), והראה טעלעשעווסקי הזקן על בנו שבא, והגבי' כ"ק אדמו"ר שליט"א את כובעו, ונענע בראשו הק' (כמו שעושה להד"ר שפירא השכן רופא השיניים).

ושאלו אם כבר שתה הארבע כוסות, וענה לא, ואמר: זעצט עם אוועק און גיט עם פינף. וישב ושתה כוס א' (ולא אמר לחיים), ועל השני אמר לחיים, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: דער ערשטער כוס, וענה: השני, ואמר לחיים ולברכה, וכן בשלישי שאל: דער דריטער, וענה הן, וכן ברביעי, וכן בחמישי.

ואח"כ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: נו איצטער קענסט דאך זאגן סטאוויא פֿיטו, ונגן סטאוויא פֿיטו. ואח"כ צוה לנגן אנעים זמירות, (שאמיל'ס ספק אצלי), עסן עסט זיך, אני מאמין.

חלוקת הכוש"ב נגמרה לערך 2: 30-15: 2. לאחר חלוקת כוש"ב אמר: השי"ת יתן שיהי' א געזונטער זומער, א פרייליכער זומער און א גוטער תמיד.

למחר ביום ד' הי' יחידות עבור האורחים, ונמשכה עד 5: 45 בוקר.

קרה"ת 6: 10, וישב בהיכלו הק' עד 8: 35, שאז הניח השיחה של ה"תוכן הענינים" של פ' שמיני תחת הדלת של המל"ח ויצא.

ובשעה 12: 25 כבר בא בחזרה, ונתן בהקופה של קרן שניאור ונכנס לחדרו.

היום נכנס הרבא"ג שי' לכ"ק אדמו"ר שליט"א לאחר שעה 10: 00 לערך, עד לערך 1: 25.

וכ"ק אדמו"ר שליט"א הלך הביתה לערך בשעה 2: 00.

ועכשיו השעה 2: 25, ואני גומר את מכתבי שהתחלתי אתמול.

היין מכוש"ב נמצא אצלי, ותכתוב לי אם לשלחו אליך או אתה תבוא מקודם. ובכלל תכתוב האיך עם הניירות לטובה, מתי תבוא ונתראה בבית אלקינו בקרוב ממש.

האם חזרת בבהכ"נ או קראת המכתב באיזה ביהכ"נ, מתי בימים הראשונים או האחרונים. בודאי תמחול לי ע"ז שאני מטרידך בשאלות כאלו הבלתי נעימות קצת, וכן על הסדר שאינו מסודר כ"כ הכתיבה וכו' וכו', והעיקר שנתראה פה ב770 בשובע שמחות.

כאו"נ ונפש חברך ידידך דוש"ט ומאחל לך כט"ס בגו"ר מקול"ע ומצפה לראותך פה בקרוב שמרי' רויטבלאט

במוצש"ק חוהמ"פ נולד בן זכר למז"ט ללייבל שי' מאצקין.

בערב פסח נולדה בת למז"ט לאהרן שי' חיטריק.

פ"ש מכל החברה שי' מכ"א ביחוד.

הארליג שי' שואל אותי בכל פעם מתי תבוא, ואין בידי מה לענות לו.

בודאי תענה בידך המלאה

גמרתי מכתבי באור ליום ועש"ק, ואירה"ש מחר אזרוק את המכתב
בתיבת דואר.

הפסוקים מקאפיטל ס"ב. בהמאמר אחת דיבר אלקים שנים גו'.
בהשיחות ולך ה' חסד כי אתה גו'.

הפאראד בל"ג בעומר מילדי המסיבות שבת אינו נראה שיהי' בשנה זו.

פ"ש מראובן בערנס שי'

•

כו

ב"ה. כ"ה ניסן עש"ק שמיני תשכ"ג, ברוקלין נ.י.

לכ' חברי היקר הת' [...] שי'

שלום וברכה וכט"ס

אחדשה"ט, מכתבך קבלתי ער"פ, אך זה הי' אחה"צ ולא הי' לי פנאי
להשיב עליו כבקשתך, מפני שאפי' עפעס איבערבייסען במשך היום לא הי'
לי זמן. ובחזה"מ לא הי' לי חשק לכתוב, ואפי' המכ' שכתבתי הביתה ג"כ
קצרתי ככל האפשרי.

תוכן קצר מהשיחות נכתבו במכונת כתיבה ע"י אחר, ורק הגהתי שם איזה תיבות. רציתי להשיג עבורך ג"כ אך אין עולה בידי. ואתך הסליחה על איחור תשובתי.

מובן שיש הרבה מה לכתוב, אך בטח כבר כתב לך שמר"י שי' מהימים הראשונים בפרטיות, כפה"נ הוא כותב לך לעתים תכופות יותר ממני, בכלל ידוע לך שאיני כותבן גדול... כתוב מה נשמע עם הניירות?

אכתוב לך קצת מהימים האחרונים דחגה"פ, מהראשונים מסתמא אין לי מה להוסיף על המכ' שקבלת משמרי' שי'.

ביום אחש"פ בעת אמירת המפטיר, בכה אד"ש למאוד. התחיל בהפסוקים ויצא חוטא מגזע ישי גו', והעיקר בהפסוקים אודך גו' כי אנפת גו' עד סוף ההפטרה. ואח"כ בברכות הפטרה רחם על ציון כו' על כסאו לא ישב זר כו', בכ"ז בכה ביותר. ובגמרו הברכות, הניח ראשו הק' על הבימה וכיסה בטליתו ובכה שוב. ואח"כ אמר יזכור.

בעת שבאו מהתהלוכה חכינו עד אחר שגמר אד"ש סעודת יו"ט, ואח"כ ירד מהשליבות וניגנו אז הת', ואד"ש עשה בידי הק' שינגנו יותר, ואח"כ נכנס לחדרו הק' ונכנס גם חאדאקאו ומסר ע"י ברכתו הק' וז"ל (כפי שהנני זוכר) : "אזוי ווי עס איז הונדרעט און פופציק יאר (מהסתלקו' אדה"ז), זאל מקויים ווערן דער יעוד פון מה יפו פעמיך בנעלים ווי אין דרוש פון לקו"ת".

ההתועדות דאחש"פ הותחלה בשעה 6:30, ונגמרה בשעה 12:5. ואח"כ ערבית, הבדלה, ואד"ש חילק מכוס של ברכה.

בהשיחות תבע אד"ש הרבה שצריך לפעול עם הזולת.

התחיל ההתועדו', שהרבי הנשיא סיפר אודות אדה"ז, שהשנה שנת ק"נ להסתלקותו ג' יובלות, שאדה"ז הי' לו מס"נ, ולא מס"נ כפי' העולם מסירת הגוף ונה"ב עד חייו ממש, כ"א גם מסירת הרצון והנה"א לאלקו'. כמ"ש אדה"ז איך וויל ניט דיין ג"ע, עוה"ב כו' כ"א דיך אליין, ואעפ"כ האט ער זעך אפגיריסן כדי לעשות טובה ליהודי בגשמיות.

וביאר אד"ש שכן יהי' במשיח, שיהי' לו ב' הענינים, הן המעלות שלו ונחה עליו רוח הוי' גו' חכ' ובינה גו', ומ"מ כתוב אח"כ שיפעול עד וגר זאב עם כבש כו' במדרי' הכי תחתונות, שזהו"ע חיבור ב' הפכים.

ובשיחה הב' הי' המשך לענין הנ"ל, וסיים שם שכל אלו שהלכו בתהלוכה, ולא אלו שהי' רק במח' טובה, יאמרו לחיים.

ובשיחה ג' אמר, שכמו"כ צריך באווארענען לאידך גיסא, שיש כאלו שבשעת שצריך ללמוד הוא הולך לעסוק בשביל הפצת המעיינות, ואומר שכן רצון הנשיאים ורצון השי"ת וכו'. וע"ז אמר אד"ש שאינו כן, רק בעת שצריך ללמוד וכמו בחורי הישיבה צריך לישב וללמוד, ולא לחפש צו טאן אין הפצת המעיינות כו'. הי' בזה שיחה ארוכה.

ואח"כ אמר עוד שיחה, ואח"כ ניגנו ניגון, ואמר שינגנו ניגון הבינוני וניגון אדמו"ר נ"ע, אח"כ ניגון שקודם מאמר, ואמר ד"ה והריחו ביראת הוי'.

למחר באסרו חג מסר אד"ש שיחזרו המא' מהביכל מאמרי אדה"ז – "אתהלך ליאזנא", המא' נמצא שם בדף רל"ד. מובן שאד"ש באמרו הסבירו יותר.

אח"כ אמר שיקחו ד' כוסות מחשבון הישיבה, ואמר לר' מענטליק שישאל מרש"ג, כפה"נ שיהי' על חשבון.

אח"כ היו עוד שיחות, אך היות שאיני זוכרם עתה בטוב, והזמן קצר קרוב לשקיעה"ח, לכן אקצר ואסיים מכתבי.

ממני חברך הדרוש"ט מלונ"ח תכה"י ומחכה להתראות אתך בצל כ"ק
אד"ש
ישראל

כתוב איך עבר אצלך החג? האם התועדו באחש"פ, והאם חזרו בהבתי כנסיות.

אי"ה אחר ש"ק אאריך יותר בל"נ.

•

כז

ב"ה. א', כ"ז ניסן, תשכ"ג שנת הק"ן להסתלקות רבנו הזקן.

אהובי ידידי רעי יקירי הת' [...] שי'

שלום וברכה וכט"ס בגו"ר מעתה ועד עולם!

איני יכול להבין מדוע לא קבלתי ממך שום מכתב, המכתב האחרון שקבלתי ממך הוא מערב חגה"פ. אקוה אשר למחר איה"ש אקבל ממך מכתב, ואז אשלח בל"נ את המכתב הלז.

כ"ק אדמו"ר שליט"א עשה קידוש, וההתועדות נארכה עד לפני שעה 4.

בשיחות הראשונות לפני המאמר דיבר מענין שהוא המשך לשש"פ ולאחש"פ, ודיבר מענין שצריך להמשיך תוקפו של משיח על כל השנה כולה, וגם ביאר מעלת הענין של והריחו הנאמר אצל משיח.

המאמר התחיל והי' ביום השמיני קרא משה גו', ואמר חצי מאמר הראשון של להבין ענין עגולים ויושר הנאמר בליל א' של פסח (כך אמר בהמאמר "ליל א'" ולא אמר ליל ב').

לאחר המאמר הושיטו משקה כרגיל. הראשון הי' יהושע פינסאן שי' (כי בנו שי' נעשה בר מצוה), ולקח כ"ק אדמו"ר שליט"א מהיי"ש ונתן לכוסו, וכן מכולם.

אחר השיחה האחרונה שלפני המאמר, ציוה לנגן הושיעה את עמך. המאמר ארך כחצי שעה.

בהשיחו שאחר המאמר דיבר אודות חודש אייר, דאיתא שני מתנג' ר"ת, אברהם יצחק יעקב רחל, ועוד אופן "אני ה' רופאך", הראשון ע"פ נגלה והשני ע"פ קבלה. בנוגע להלכה כותבין בב' יודי"ן כי כן הוא ע"פ נגלה, אבל ער האט צוגיפירט שאין זה סתירה וכו'.

ואח"כ לקח את הסידור, חשבו שרוצה לברך ברכה אחרונה, אבל התחיל לבאר משנה בפרקי אבות, והקדים אשר היות שעל איזה משניות כבר דברו, הגם שאין זוכרים כמו שלא יזכרו מה שאדבר עתה, אם ישכחו מיד או מחרתיים וכו', אבל מ"מ הלא קשה (לשמוע) עתיקא מחדתא, ובשביל זה ידברו בחדתא.

והוא: המשנה נתאי הארבלי אומר הרחק משכן רע וכו', והקשה על הלשון ועל הסדר, וביאר את ג' הענינים שהם שלשה אופני עבודה זה למעלה מזה.

אפשר שישראל שי' מעט מתוכן השיחות, נראה... (מההתועדות דאחש"פ הלא כתב קצת).

ושיחה האחרונה הי' ע"ד מ"ש בהסדרה שנא' לאהרן ולבניו יין ושכר אל תשת, שהגם שנא' רק לאהרן ובניו, אבל מ"מ הלא כל ישראל נק' ממלכת כהנים,

לכן האט ער אויסגעפירט זייער שטריינג אז עס זאל זיך אויפהערן דער מנהג פון מאכן קידוש אויף משקה, יין שרף, יי"ש, בכל לשון שקורין אותו, כי הוא דבר המאוס כמבואר בשיחת מו"ח אדמו"ר, וכל מי שיעיין שם יראה עוד יותר שארף פון דעם וואס איך וועל איצטער זאגן.

ודיבר, שכל מי שרוצה פאלגן (והפסיק מעט מיט א שמייכל בהמשך למטה) "למה שאני אומר" (זלה"ק), לא ישתה שום משקה המשכר, גם בנוגע שמחת חתן וכלה, וכן בנוגע התועדויות חסידותיות, להפסיק לגמרי מן הקצה אל הקצה, או אפשר אשר לא ישתו יותר מג' פעמים לחיים, כלשון חכמים ג' פעמים בקצירת העומר מגל זו מגל זו, וכל הג"פ ביחד לא יהי' יותר מרוב רביעית מצומצום, וכן בנוגע לקידוש לא ישתו יותר ממעט יותר מחצי רביעית מצומצום.

וכ"ז דבר לפחות מבני ארבעים, כלשון הגמרא עד ארבעים מיכלא מעליא לאחר ארבעים משתיא מעליא, הן לבחורים (ואליהם ביחוד, מפני עוד ענין (לא אמר את הענין)), והן לאברכים ונשואים, בלי שום הוראת היתר בעולם.

כיוצא מהכלל הוא הד' כוסות, אבל חוץ מזה אין שום הוראת היתר בעולם.

ובנוגע לפורים אמר שאינו רוצה מישן זיך, משום ב' טעמים א) משום שכשיהי' בבחי' עד דלא ידעי, אזי כבר ידע מעצמו שמה שהוא רוצה לשתות משקה הוא מהיצה"ר, (ב) אשר עד אז בודאי יבוא משיח, ואז יהי' כולה משקה כידוע תורת (אדה"ז?) ע"ז.

ואלו שהם יותר מבני ארבעים אשר עליהם נא' משתיא מעליא, הרי נא' בן ארבעים לבינה, והפי' אשר כשיהי' בן ארבעים יבין בעצמו וכו', און זיי זאלן דאס פארטרינקען מיט יינה של תורה פנימיות התורה.

והיו עוד לשונות בנוגע לזה, וכרגיל כי איני זוכר כל האותיות, אבל מסתמא הענין מברואר למדי, וגם אמר שיפרסמו את זה.

גם דיבר בזה מענין שמי המקודש בגויים, איזה פעמים הזכיר זה (כנראה ע"פ פשטות, שזה גורם ענין של חילול השם).

בין אלו שנתנו משקה הי' גם ר' דוד שי' ראסקין שנתן עבור צא"ח שנתייסד באייר, וגם מהמשקה הזה נתן אל כוסו, כמו מכל אלו שנתנו כנ"ל, וכשהחזיר לו הבקבוק צוה לו ליקח גם הטעלער עם המזונות, עבור צא"ח.

כשבירך הברכה אחרונה, איז כרגיל געווארן א כאפעריי אויף דעם איבערגעבליבענעם שטיקל מזונות של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובין החוטפים הי' ר' פרץ שי' מאצקין (שישב עם הזקנים מפני חולשתו), וכשסבב כ"ק אדמו"ר שליט"א הצדה אל "החוטפים" וראה את ר' פרץ שי', האט ער צו געשאקלט מיטן קאפ, לאות הסכמה.

כעת אפסיק, ונראה מה יהי' מחר איה"ש, אם יבוא ממך משהו.

פ"ש ממה נעמאנאוו שביקש לי זה עתה לכתוב לך פ"ש משמו.

ב"ה

השמטה ממכתבי הקודם

בעת הכוש"ב וחלוקת הבקבוקים יין לבעלי המוסדות, כשעבר מיכאל שי' טייטלבוים והזכיר אודות "אהלי תורה", לקח כ"ק אדמו"ר שליט"א (ער) האט אנעם געטאן שני בקבוקים (ער מלא ידו) ונתן לו.

בהתועדות אחר השיחה הראשונה או השני', אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א משהו למענטליק ולא ידעתי מה, אבל תיכף מסר מענטליק אשר אברהם (מאיארער) שי' דריזין יאמר לחיים, ומלא את כוסו לאמר לחיים, אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א כבר התחיל השיחה. ולאחר השיחה אמר לחיים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לו.

בהשיחה שדיבר אודות זה מה שאינם לומדים ומסתפקים בעניין של הליכה וכו', סיים אשר כולם, המשפיעים והתלמידים, ילמדו וכו'.

המאמר של ליל ב' דפסח, הי' חצי הב' של המאמר להבין ענין עגולים ויושר של אדמוה"ז שכתבתי לך.

(אודות טעלעשעווסקי מד"ב, ש"מ אייר).

•

כח

ב"ה. אור ליום ועש"ק, ב' אייר ת"ת שבת"ת, תשכ"ג.

רעי אהו' יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה!

הן כתבתי ביום א' העבר את מכתבי המצו"פ וחכיתי על מכתב ממך, און איך האב זיך דערווארט ב"ה, ובו כתבת כי ב"ה הכל בסדר, ואשר הנך מקווה

להיות ביום ג' פה, ובשביל זה עכבתי המכתב. אבל עד היום לא שמעתי ממך מאומה, אמרתי אשלח לך המכתב, ומה שיהי' יהי'. והנני מקווה שכולם בריאים ושלמים, ואשר בקרוב ממש נוכל להתראות פה פא"פ בשובע שמחת. את מכתבי זה אשלח בל"נ מחר לאחר ביאת הדואר (אם לא משתנה).

בודאי הנך יודע כבר שמשה שי' נעמאנאו ונעשה חתן עם בתו של מאטל שי' שוסטערמאן למז"ט בשעטומו"צ.

המוסגר בע' ההשמטות פירושו כך הוא: בין השיחות דש"מ דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות מעשה דיבור ומחשבה, ואמר שאפי' מחשבה אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר לא' שמחשבה מועלת (ובעת מעשה הביט כל הזמן על מרדכי דוב שי' טעלעשעווסקי (וטעלעשעווסקי האט אויסגעשטעקט די קאפ שכ"ק אדמו"ר שליט"א יראה שהוא שומע את זה. בודאי אתה יודע כי זה שאמר אדמו"ר (מהרי"צ) נ"ע מחשבה מועלת, וא' שאל וואס האט יענער דערפון, וכ"ק אדמו"ר ענה לו וואו ביסטו געווען פאראיארן, זהו טעלעשעווסקי הזקן), ואמר איני יודע אם יענער גידענקט עס נאך או לא).

היין מכוס של ברכה עבורך נמצא אצלי. החשבון שכתבת בד"כ כן הוא, אבל כל תשכח אשר \$15.00 כבר שלחת לי.

בודאי קבלת מכתבי מאסרו חגה"פ – עש"ק, בו כתבתי קצת מהחג העבר, ובודאי אקבל מענה עליו (מסתמא מחר).

בודאי תודיע זמן בואך צלחה בשעטומו"צ.

היום למנחה לא יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א, אתמול יצא 15 מינוט שפעטער.

הלילה הוא יחידות הראשונה, עכשיו כבר לאחר חצות וכנר' שכבר נגמרה היחידות. שלר' מרזוב שי' מתוועד כעת...

כתבתי זה 10: 12 בביהמ"ד למטה, כי למעלה התוועד שלו' מרזוב, ואח"כ נודעתי כי כ"ק אדמו"ר שליט"א כבר הלך באותו שעה, עוד לפני חצות.

כרגיל הפסיק שלו' מרזוב לחצות. לאחר חצי שעה או יותר בא דוד שי' ראסקין, והי"ש שהושיט לכ"ק אדמו"ר שליט"א בעת ההתועדות עבור יום ההולדת של צאגו"ח בידו (מסתמא הביאו בשביל ההתועדות החדשית שתתקיים איה"ש במוצש"ק הבע"ל), ואמר הלא יום הולדת של צא"ח היום הוא, נו ממילא נתועד עכשיו קצת, און די חברה האבן א ביסל אונטערגעצויגן און ער איז אוועק געגאנגען. גם הוציא מהלעקאח שנתן כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור צא"ח, און האט "פארבראכט א פאר שעה".

כולם שואלים מתי תבוא, אקווה אשר בקרוב ממש נתראה פה פא"פ בשובע שמחות.

כאו"נ ופ"ש חברך ידידך דוש"ט והצלחתך מקול"ע תכה"י שמרי' רויטבלאט

פ"ש מכל החברה מכאו"א במיוחד, אני מתעצל לפרט שמותיהם. פ"ש לגיסך [...] שי'.

האם הבאיעס ממשיכים לחזור בהבתי כנסיות דפאריז בשבתות? תמסור פ"ש לכל המכירים.

מה שלר' יצחק שי' בעלינאוו? האם גם לאחר יו"ט נסע [...] ?

•

כט

ב"ה אור ליום ה' אחו"ק תשכ"ג ברוקלין נ.י.

לכ' חברי היקר הת' [...] שי'

שלום רב וברכה מרובה

אחדשה"ט, מכתבך קבלתי, ות"ח על הפ"ש שכתבת.

בנוגע מה שאתה שואל אודות ההנחות, הנה באלו הימים מסר יואל איזו הנחות כמו מההתועדות דח"י כסלו וכן המא' דפורים ושיחות דש"מ שבט, אדר וניסן וכבר יצאו לאור מקופיר. והבטיח ליתן עוד הנחות, ומסתמא ימלא הבטחתו. בודאי שלח לך שמרי' שי' רויטבלאט.

ובנוגע להניירות, הנה עדיין לא הלכתי אצל הלאיער, איני יודע אם להמשיך אתו ולסמוך על הבטחתו או לילך אצל הלאיער חדש, מסתמא באלו הימים אבוא לידי החלטה בזה.

כתוב מה נשמע בדבר ביאתך לפה, כתבת שמצד הניירות כבר הכל מסודר ורק שהנך מחכה על תשובת אד"ש, כתוב מה כוונתך בזה, האם שאלת אצל אד"ש רשות וברכה על חזרתך לפה, או שאתה מחכה על תשובת אד"ש בנוגע לענינים אחרים.

בשבוע הבאה יסע – מסתמא – הת' שמחה צירקינד לטוניס, להיות שם מגיד שיעור בהשיבה דשם. הוא שאל אד"ש מה לעשות, וא"ל אד"ש שיציע הצעות בכתב, והציע איזו הצעות בעיירות שונות באה"ב ולא קיבל אד"ש הצעתו, וכשהציע ע"ד טוניס קיבל אד"ש הצעתו. החתונה שלו תהי' בפאריז.

בש"ק מברכים אייר דיבר אד"ש א שארפע שיחה בנוגע לשתיית משקה, ולבסוף אמר שכל אלו שפחותים מגיל דארבעים שנה, לא ישתו יותר מג' כוסות קטנים שכולם ביחד לא יהיו יותר מרוב רביעית. וביאר אד"ש שכונתו שהרביעית יהי' רביעית מצומצם, ומזה ישתו רק רוב רביעית, ולא רוב גדול רק משהו יותר ממחצה. וכן אמר שחוץ מד' כוסות לא ישתו בקידוש יותר מרוב רביעית כנ"ל. ואמר שכ"ז שייך לכולם, וביקש שימסרו כ"ז בכל מקום שיבואו מכאן.

ואלו שיותר מגיל מ' שנה, ג"כ אמר שיותר טוב שישתו כפי השיעור הנ"ל ולא יותר, והגם שהגמ' אומרת שיותר מארבעים השתי' טובה להם, הנה יוסיפו בלימוד פנימי' התו' שנק' יינה של תורה, שנגלה נק' לחם ופנימיות התו' נק' יין. הי' בזה קצת אריכות.

כשתבקר בהשיבה תוכל לבקש את אחי שני"ז שי' שיראה לך השיחות ששלחתי הביתה, ושם כתוב באריכות יותר, אך שם אין מדוקדק הלשון.

השעה כבר מאוחרת בלילה ולכן הנני מפסיק עתה, ואולי יהי' לי מחר הזדמנות ואשלים המכתב.

יום ה' אחו"ק

בנוגע לנסיעת שמחה צירקינד שי' לטוניס, הנה נדחה נסיעתו עד אחר ז' שבועות, מפני שצריך לקבל פתקא מהממשלה שהוא פטור מעבודת צבא, וע"ז צריך לחכות איזו זמן.

היום וכן ביום ב' העבר התפלל אד"ש ערבית במוקדם, מפני שהוא מתענה בה"ב, וע"כ עשו מנין במוקדם. מפני שע"פ סדר, הנה ביום א' העבר האט מען גירוקט דעם זייגער, ומתפללים תפלת ערבית אחר סדר החסידות בשעה 9:30.

גם נכנסו היום הנהלת הישיבה על יחידות.

במקום שעומדים הארגזים של הת' שמניחים בהם תפלין וספרים, במקום שעומד הארגז של אברהם ליפסקער ששם אנו מחזיקים הספרים של חסידות וכו', הנה החליפו אותם, ויעשו במקומם ארגזים קטנים במספר של 36 ארגזים קטנים, וכל ארגז צריך לשלם עבורו 4.50 ד'. הארגזים הם כמו הארגזים שהיו להתלמידי' בביהמ"ד הגדול במקום שמתפלל אד"ש בש"ק בבוקר.

כתוב אם אתה רוצה לקנות ארגז כזה, ואז וועל איך באשטעלן פאר דיר, ואם לאו אז יכול להיות שאח"כ לא יהי' מקום עבורך שם. הארגזים שהן גבוהים יותר, נשארו עתה למכירה מפני שהארגזים האחרים כבר נמכרו, לכן תענה ע"ז במוקדם.

כתוב מי חושב לבוא לפה על חודש תשרי הבעל"ט? במה מתעסק מרדכי בעלינאו? מה נשמע עם אליהו סודרי שי'? תמסור לו פ"ש ממני, וכן להת'

יהודה דאהן ושמעון דאהן, ושלמה אלפסי וכו'. כתוב אם אתה יודע קצת בפרטיות.

אסיים מכתבי, ממני חבירך הדושו"ט מלונ"ח תכה"י
(ומחכה) ומקוה להתראות אתך אצל כ"ק אד"ש בקרוב ממש
ישראל

פ"ש ליצחק בעלינאור

•

ל

ב"ה, יום ד', ז' אייר תשכ"ג

לידידי [...] שי'

אחדשה"ט,

קבלתי כמה מכתבים מהת' ישראל שי' שמוטקין שבקשני לכתוב לך ע"ד
הספרים והכתבים וכו' וכו' שמסר לך כשהיית באה"ק ת"ו, שאם ביאתך כאן
יהי' בעוד משך זמן ארוכה, ע"כ בבקשה לשלוח הכל על כתובתי, ואני
אמסור זאת כאן, אבל אם תבוא בקרוב כמובן שאין כדאי השילוח. כמו"כ
אם תשלח, תשלח [...] אבל בדואר רגיל, (ההוצאות עבור זה אשלם לך אי"ה
כשתבוא).

כתובתי: Zev Katz
[...] Crown Street

ובזה אסיים, ידידך ולהתראות בקרוב בצל כ"ק

•

לא

ב"ה ועש"ק אחו"ק, ט' אייר ה'תשכ"ג

חברי יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה וכו"ס בגו"ר !

היום קבלתי מכתבך מיום ב' העבר. בודאי היום קבלת מכתבי מיום ב' העבר, ובודאי תענה לי על שאלותי אשר שם. בד"כ בזמן האחרון כשאני מדבר עם ישראל שי' אומר לי, אשר בזמן האחרון הוא ממעט בכתיבה גם לביתו. מסתמא היום או אתמול כתב לך, כי אתמול אמר לי שיכתוב לך (היום לא דברתי אתו עדיין).

בנוגע למחשבה מועלת הנך כותב בזה"ל: אשר "שמעתי מזה ב770, היינו זהו האיש.." איני מביין פירושו.

בנוגע ה\$10.00 ששלחת, הנך צודק שזהו עבור הטייפס וכו', והחמש עבור ההוצאות קטנות לא הבנתי מלכתחילה מהו הפי' "הוצאות קטנות", והשאר נשאר כמו שכתבת.

האם הנך מתראה לפעמים עם יצחק שי' בעלינאו, (אם כן, תוכל למסור לו פ"ש ממני).

הנך כותב שהבאיטשיקעס הולכים לחזור לביהכ"נ, אבל האם עושים זה בשמחה בחיות, האיך מקבלים את פניהם בביהכ"נ.

בנוגע לענין לקיחת משקה לאחר ארבעים (ולא ערבעים...), הי' מובן מדברי שאינו אומר ה"איסור", אלא שיחליפו בעצמם את זה על יינה של תורה, פנימיות התורה.

עם לימא שי' עוד לא דברתי, ולכשיהי' שעת הכושר אשאל ממנו בל"נ. בד"כ לאחרי חה"פ התחילו הסדרים, אבל הלא אתה יודע אז ס'הייבט אן צו ווערן ווארים צוביסלעך (עד עתה הי' קצת קר - קיל -), נו ממילא תבין מעצמך...

לכתחילה הי' קצת לדבר, על אודות המשקה (בין אלו שרצו לדבר אודות זה). והנה הזמין השי"ת מאורע (אינו צריך פרסום, באמת אין למי לפרסם... יעזור לך השי"ת שנתראה בקרוב פה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות), ששמעון עשה ארגזים "לאקערס", ורוצה להעמידם במרתף במקום שעומד שם הארגז של מסיבות שבת ושאר הארגזים, נו ס'איז ב"ה פריילעך, הוא עומד מצד א' ושלמה שי' קונין מצד השני וכו', ואתמול הלכו להתדיין לפני "הרה"ג הרה"ח רשכבה"ג הרד"ר שליט"א ראסקין...

אגב: אברמ'ל שי' שאל ממני מה נשמע עמך, כי רוצה לקנות "לאקער" עבורך, מחיר ה"לאקער" הוא \$5.00. ואח"כ אמר שידבר עם יצחק שי' גאנצבורג ער זאל אויסלייגן פאר דיר \$5.00, ובאם לא תצטרך לזה אזי כבר יהי' למי למכרו. כ"ז אמר לי אתמול, ואינו יודע שהנני כותב זה אליך.

בנוגע לשנ"ז שי' לאבקאווסקי לא שמעתי עדיין פה מאומה אודות זה, האם כבר קיבל מענה מכ"ק אדמו"ר שליט"א אודות זה?

— אגב: מי משגיח על הילדים — מכיון שאביך קיבל מענה לאחר שבוע מכתיבתו, אפשר שגם אתה תקבל תשובה בקרוב והלואי, בודאי תודיע לי בשמחה בשו"ט.

תודה רבה לך עבור העתקת המכתב.

מפה אין חדשות מיוחדות, ביום ד' וה' לא יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א למנחה, תפילת ערבית אתמול (ה' של בה"ב) 8:30 לערך, וקודם ערבית נכנסה ההנהלה בפעם הראשונה בזה הזמן, והיו שם כחצי שעה. אחר תפילת ערבית נסע ע"י יודל שי' ולא חזר אתמול, היום בא 12:30 לערך.

משה נעמאנאו שי' מוסר לך פ"ש. יותר אין לי מה לכתוב במיוחד.

השמועה שכ"ק אדמו"ר שליט"א אסר משקה על חסידיו, עשתה לה כנפים בכל רחבי ברוקלין בכל החוגים וכו'. אגב, לקחתי משקה באחש"פ עבור ישיבת רח"ב, וביום א' העבר עשיתי שם קצת התועדות, ואמרו הרי הרבי אמר שלא לשתות משקה, ועניתי להם הלא עד שלשה פעמים יכולים ליקח וכו'.

תסלח לי על שלא דברתי עם ישראל שי' אודות חפציך אשר בטראי, ובל"נ אעשה את זה בהקדם הכי אפשרי. בנוגע הסידורים שאלתי את שד"ב שי' אלפרוביץ ואמר לי ששלחם ביחד, ובודאי כבר קבלת אותם או תקבלם בעתיד הקרוב.

ואחתום בכרכת חברים לכט"ס בגו"ר גם יחד כאו"נ ונפש ידידך חברך מאחל לך כט"ס בגו"ר ושנתראה בקרוב בשובע שמחות בחצרות קדשינו דוש"ט והצלחתך מקול"ע שמרי'

פ"ש מכל החברה, מכאו"א.

לב

ב"ה. ג' אמור, י"ג אייר תשכ"ג.

חברי אהובי יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה !

מכתבך מעש"ק העבר בעתו קבלתי.

יעזור לך השי"ת שתחלץ מן המיצר אל המרחב בכל הפירושים, והרי שמחה ממתיק כו', תעזוב את המ"ש שלך ותהי' בשמחה, והשי"ת יעזור שמצבך יבורר ויוגמר בכי טוב, הן בגשמיות והן ברוחניות.

זה ששמחה שי' זירקינד נוסע לטוניס אינו סוד, רק שכחתי לכתוב לך אודות זה. הוא נוסע באלו הימים, אם נוסע דרך פאריז או בדרך אחרת לא אדע עדיין. כפי ששמעתי ענה לו כ"ק אד"ש אודות טוניס שינסה (ז.א. שאפי' הוא נוסע, אין זה מכריח שישאר שם וכו'). הוא נוסע להיות שם מלמד גפ"ת,

איני יודע אם זה מלמד נוסף על יעקב אצאראף, או שיעקל שי' ברח משם למרוקו או לאה"ק ת"ו, והוא צריך למלא את מקומו.

נחום שטערנבערג שי' זיצט אויף קעסט און לערנט, אומרים ששנו"ג שי' נתן לו ב' שנים קעסט. ואינו יודע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל והגמרא אשר הוא לומד.

יוסף שי' אייברעהעמס צריך לנסוע בחזרה לאה"ק ת"ו, רק להיות שהשתדל ומצא שם מי שהוא שימלא את מקומו בראשון לציון עד אחר חגה"ש, ע"כ הוא נשאר כאן עד אז.

אודות הל"ג בעומר-פאראד, הלא כבר כתבתי לך (במכתב שלאחרי חגה"פ) שלא יהי' (ואיני יודע למה הנך כותב זה משם הרב"ג שי' כאילו לא הזכרתי לך מזה לא דבר ולא חצי דבר). ואינו נראה שהטעם יהי' משום כספים, אבל המעשה הוא שכ"ק אד"ש מסר הענין (של הפאראד) למרכז, והמרכז החליט.

אתמול לא יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א למנחה. מעריב אצל היכלו הק' בשעה 8:30 לערך ואמר קדיש, ואחר מעריב נסע ע"י יודל שי'.

לשחרית לשש"י בשעה 10:05 ואמר כל הקדישים, לאחר משניות העביר יד שמאלו על עיניו ואמר קד"ר, ויצא 10:15 לערך.

40: הלך למקוה (מתי חזר אינו יודע), ובהתחלה השיעור ז.א. 50-45:12 נסע על האהל, וחזר לערך ארום 6:00.

ובמנחה ג"כ אמר קדיש.

כשנכנס לאמר קדיש בשחרית, וכן קודם שנסע על האהל, וכן קודם תפילת מנחה, וכן כשהלך לביתו לאחר תפילת מנחה לערך 6:35, הנה בכל פעם זרק לקופת "קרן שניאור".

ערבית כרגיל.

לר' אהרן יעקב שי' שוויי נולד בת לאויוש"ט בשבוע העבר. בש"ק נתן קידוש, היו שנים (לא בבת אחת) שעשו קידוש על משקה, ווייזט אויס אז לכתחלה האט מען ניט באמערקט (שא"כ לא היו מניחים להם מלכתחלה), נו ס'איז געווען גאנץ לעבעדיק. ואח"כ אז ס'איז שוין שטיל געווארן, הי' עוד חכם שנתן לפני מי שהוא לעשות קידוש על יי"ש, ואח"כ שעשה ליצנות. וואס זאל איך דיר זאגן, דעם שבת איז אומעטיג ניט גיווען.

שם אין נוגע כ"כ, המעשה בפרטיות, שיש פה כאלה שמזלזלים בדברי הרב, אבל זה הרי אני כותב לך.

איך מקבלים שם את הענין הזה, למשל ר' שד"ב הגדול וכו'.

ב"ה ד' אמור פסח שני

היות שלא עלה בידי לגמור המכתב אתמול, והיום קבלתי ממך המכתב מיום ב' העבר, הנני לענות לך עליו תחלה, ואח"כ אשתדל להזכר מה שרצייתי לכתוב לך.

ע"ד הסידורים, כמדומני שכבר כתבתי לך ששאלתי את שד"ב שי' אלפרוביץ, ואמר לי ששלח הכל ביחד ומסתמא עוד מעט ויבואו, ויותר מזה איני יודע בעצמי. הבה נקוה שבקרוב יבואו (אם לא באו עדיין).

אודות החבילות, איני יודע עדיין איך כתבת, אם c/o Roitblat [...], או Roitblat c/o [...] יותר טוב אם היית כותב Roitblat c/o ז.א. שהנך שולח אלי, אם הנך כותב באופן הא' הרי זה משמע שהנך שולח ל[...] ו[...] אין פה עדיין שיקבלם. הבה נקוה שהכל יסתדר בכי טוב באופן היותר טוב ומועיל.

בנוגע מעמד, הלא כתבתי לך שנתתי עבורך מעמד.

הטעם שהמברק בא בחזרה יכול להיות מפני שלא כתבת היטב. איך כתבת תיבת "ליובאוויטש", צריך לכתוב LUBAVITCH באופן כזה, ואם משנים וכותבים לבסוף VITZ או שינו אחר ע"כ בא בחזרה וכמעשה שהי', ואפשר הטעם כמו שכתבת.

נזכרתי מה שרצייתי לכתוב לך: בעש"ק העבר לאחר ששלחתי את מכתבי אליך, דברתי עם ישראל אודות חפציך שבטראי, ואמר לי כי הכל בסדר, ואמר לי כי כבר רצה להובילם לבערל יוניק שי', אבל בכל יום מחכה עליך שתבוא ומשו"ז אינו לוקחם לבערל.

כשסיפרתי לו מה ששמעת ששנ"ז שי' אחיו רוצה לבוא לפה, ושאלתי אם הוא יודע מזה, ואמר לי שהוא אינו יודע מזה. ואם הי' אמת הרי בוודאי הי' יודע מזה, או שאחיו הי' כותב לו או עכ"פ אביו שי'.

אברמ'ל סיפר לי לפני קבלת שבת, שכבר קנה עבורך לאקער, ואמר לי לכתוב אליך אודות זה.

דיברתי עם לימא שי' ושאלתי אודות כסף, ואמרתי לו שחשבתי שנתת לו כסף שקלים חמשה, ואמר לי שהחמשה סלעים הי' עבור פדיון הקאר שנסע אל האיירפארט, והחשבון כך הוא: (מצורף פה).

אם הוא אומר משהו בעת חזרתו מעושה שלו' איני יודע, אם היית כותב לי מקודם אפשר שהייתי מסתכל יותר טוב. השנה הי' תשי"ב.

אודות שאלתך מי משגיח על הילדים, הנה מסרו את הדבר להרה"ג הרה"ח רשכבה"ג וכו' הנזכר במכתב הקודם, ואפישל הם נסתלקו מהענין.

אברמ'ל סיפר לי שחלם עוה"פ כעיין אותו חלום שחלם בפעם הראשונה, און ער קלייבט זיך שרייבן צו דיר. אבל אני מקוה שתבוא לפני שיכתוב לך.

תכתוב משהו קצת יותר מפורט במה הנך מבלה את זמנך, תאמין לי שאני מבין את מצבך בטוב, יעזור לך השי"ת שנתראה בקרוב ממש בחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות.

כאו"נ ונפש חברך ידידך עוז דוש"ט והצלחתך בגו"ר מקול"ע שמרי'

פ"ש מכאו"א בפרט, הלא הנך יודע שעצל הנני, והנני מתנצל לפרט כל השמות בכל פעם, אבל הענין מובן.

בשבוע הבא הנני צריך לילך ל"הירינג" בשביל סיטיזנשיפ. יעזור השי"ת שאצליח והכל יהי' באופן היותר קל וכו'.

לימא שי' אמר לי שקיבל מכתבך.

[אברהם'ל עורר אותי (אבל בבקשה שלא יודע שאני כתבתי לך שהוא עורר אותי) לשאול איך הוא אהרן יוסף שי' לאחר שבא מכאן, אם נשתנה קצת למעליותא].

וגם אשאל ממך, אם נשמע כבר שמי שהוא מתכוון לבוא לפה על תשרי הבע"ל.

עוד אחת אבקשך, שבאם יש בהלשכה אותם הספרים שאין פה, כגון: תורת-חיים בראשית (תורת-חיים על שמות יש כאן) וכו', תוכל לשלוח אותם אלי (ואם תרצה תוכל לשלוח ע"ש הטשאפלין, אבל אם תשלח לי תשלח ע"ש כתובת הבית:

S. Roitblat, [...] Albany Ave.
Brooklyn 13, N.Y. U.S.A.

יותר אין לי מה לכתוב.

זיסל שי' מבקש ממך, אשר אם באפשר לך במשך הזמן שאתה שם, לאסוף מכתבים הנוגעים לפ' השבוע (אשר עדיין לא נדפסו ב"לקוטי שיחות"), ולשלוח או להביא אליו.

היום אמר שמואל שי' לעוויטין אשר ההנהלה הצעירה יתועדו עם החברה, התחיל שלו' מרזב שי' להתועד בשעה 5:30 ועדיין מתוועד (עכשיו 8:30).

בוודאי שמעת אודות ר' פנחס ע"ה אלטהויז, השי"ת יעזור לבשר ולהתבשר רק בשו"ט ומשמחות.

לג

ב"ה. עש"ק פ' אמור ט"ז אייר ה'תשכ"ג

חברי יקירי אהובי הת' [...] שי'

רב שלו' וברכה לך ולכל אשר לך מעתה ועד עולם!

הזמן עכשיו 35: 4 אחה"צ. במכתבי הקודם כתבתי לך אשר איני יודע מתי שמחה שי' זירקינד נוסע לטוניס, הנה עכשיו אני (בודאי יודע, ומסתמא גם אתה) יודע שנסע אמש בשעה 8: 30. והי' צריך לבוא לפאריז בשעה 8 אצלכם, ובשעה 10 ליקח אירון לטוניס.

לפני נסיעתו [נכנס] להיכל כ"ק אדמו"ר, ונתן מכתב דל"ג בעומר (המוסג"פ) כעשר העתקות, וצוה לו שא' ימסור לפאריז, וא' בשביל טוניס, וא' בשביל לשלוח ספעשיל דעליווערי לקאסאבלאנקא, והשאר בשביל היהודים שיפגש בדרך. גם אמר שיתנו לו הליקוטים (כך קורא כ"ק אדמו"ר שליט"א את ה"תוכן ענינים").

ואקצר ואכתוב העיקר שרציתי לכתוב, כי באור ליום ה' האט מען איבערגעגעבן מדוע אין עושים מאומה בשביל הפאראד, וכי מפני שלא יהי' בזה השתתפות כ"ק אדמו"ר שליט"א צריך לבטל את כל הענין.

והבפועל יוצא כי יהי' אירה"ש פאראד, שלא בנוכחיות כ"ק אדמו"ר שליט"א. די חברה האבן זיך א לאז געטאן צו דער ארבעט, ומקווים שיהי' לערך ג' אלפים ילדים כ"י.

וכנר' שמתחלה לא הבינו את מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א, מסתמא ענה שלא ישתתף, והם הבינו שמסתמא אין כ"ק אדמו"ר שליט"א רוצה לומר "לא" לכן ענה בזה"ל כנ"ל, אבל לא כן דע"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א. נו שטעל זיך פאר אין 2 טעג א פאראד, ס'איז ב"ה לעבעדיק און פריילעך.

איך האב זיך אביסל אוועק געזעצט שרייבן א פאר ווערטער, הלא עכשיו עש"ק לפני הדלה"נ, ואני יושב במשרד מסיבות שבת שזהו כעת 676

במרתף (משרד צא"ח הוא כעת על קינגסטאן עוו. אצל איסטערן פארקוויי).
עיקר העבודה והטומל הוא אצל יעקל העכט 694 א.פ.

יעזור השי"ת שנזכה למלאות רצון כ"ק אדמו"ר שליט"א במילואו,
באופן הכי נרצה לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

ואסיים כעת בברכת שבתא טבא ובאיחולים לבכיים לכט"ס בגו"ר.

כאו"נ ונפש ידידך עוז חברך אהובך דוש"ט והצלחתך תכה"י מקול"ע,
ומאחל לך שמצבך יבורר ויוגמר בכי טוב, עד מהרה ירוץ דברו,
ושנתראה בקרוב ממש בשובע שמחות פה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א

שמרי' רויטבלאט

בודאי הנך [יודע] מיהם המתעסקים הכי גדולים, למשל הרה"ח שלמה
שי' קונין ואחיו פנחס, הרה"ח אברהם שי' ליפסקער, חיים יפה, ואברהם
יפה, שמואל לו, ש"פ באגאמילסקי וכו' וכו' וכו',

אברהם שי' ליפסקער שולח לך פ"ש לבכי חם ומיוחד, והוא מאוד עסוק
כנ"ל. וכן שאר החברה פובשה"ט, משה נעמאנאו, זיסל וחברו, יוסף
הומינער, וישראל לאבקאווסקי וכו' וכו'.

•

לד

ב"ה. אור ליום ב' ל"ד לספירה ה'תשכ"ג
שנת ה"ק"ן" להסתלקות אדמוה"ז נ"ע

חברי יקירי אהובי [...] שי'

שלו' רב וברכה מרובה!

בזה הנני לכתוב לך איזה שורות מהפאראד.

בנוגע מענת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הפאראד, מה הי' הלשון וכו' איני יודע עדיין (ואפשר אתודע במשך הזמן, הלא הנך יודע שלא בקל יכולים להתוודע פה משהו), רק אני יודע שהי' א שארפער צעטל. ותוכנו לערך:

כשנמסר הדבר לה"מל"ח" עשה דוד ראסקין שי' תעמולה בין האברכים, ונמצאו כאלה שהתנדבו להשתתף במבצע הק' הלזה, ומהם שמואל אייזיק שי' פאפאק, מ"מ שם טוב, ועוד אברכים, וכתבו – הרב דוד ראסקין וש"א ומ"מ וכו' הנ"ל – שאם המניעה הוא מצד אמצעיים גשמיים, אזי הם לוקחים זה על עצמם. ולא הי' ע"ז שום מענה, ע"כ חשבו שאין ברצון כ"ק שליט"א לומר "לא" לכן לא ענה. אבל לא כן היתה דע"ק שליט"א.

באור ליום הי' (כבר לאחר 12 בלילה) מסר חדקוב הצעטל-המענה מכ"ק אדמו"ר שליט"א, ותוכנו "הכי כל פעולת חב"ד שיש בהם משום קידוש השם וכו' הנה בלא הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א לא יעשו מאומה? ואינו רוצה להיות ערב בדבר וכו' ולא יהי' בזה שום אמתלאות ותירוצים שיכולים להיות כדלהלן: א) זקן ואינו לפי כבודו ב) טרוד אני ואין לי פנאי ג) שיסמוך על מישהוא שיאמר למישהוא שישתדל לעשות בדבר, וכמובן שאין בזה משום קפידיא וכו'". זהו תוכן הצעטל כפי ששמעתי.

נו, דאנערשטיק איז שוין געווען לעבעדיק און פריילעך, עשו צעטלעך לחלק בשביל ילדי הבתי ספר – מיומגרף, און איז שוין געווען אביסל פאחאזישיע אויף ערב פסח וכו', ונסעו לחלק צעטלעך וכו' וכו'.

למנחה לא יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א, רק חדקוב מסר הסידור לשמחה זירקינד שי', ולאחר שעה 6 נכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א ליחידות, כמו שכתבתי בעש"ק העבר, ואת אביו לא הניח לייבל שי' להכנס.

הנה כשיצא שמחה שי' מהיכל קדשו, האט אביו שי' אריינגעשטעקט די קאפ, ונענע לו כ"ק אדמו"ר שליט"א בראשו הק' לאות כי יכנס, אבל לא הבין ושמחה סגר הדלת. התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א צו באזען מיטן באזער, והבינו שצריך להכנס, ונכנס וברך אותו כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' לו ממנו רוב נחת, ומשאר יו"ח וכו'.

וכשנסע, יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א על הגאניג ד770 עד שנסע. השיחה לא היתה עדיין מוכנה. הוא הי' צריך לקבל הטיקעט אצל האוירון, אבל הי' שם בלבול, וכינתיים הנה האוירון שחשב לנסוע עמו TWA כבר נסע, ועד אז כבר הביאו השיחות (ה"ליקוטים"), ונסע עם PAA.

הנה במכתבך מעש"ק העבר לא כתבת שום דבר, כנראה שלא ידעת שום דבר. וכי לא צלצל שיבואו לקבל השיחות והמכתב מכ"ק אדמו"ר שליט"א? ונחזור להפאראד, אברהם'ל ושלמה לא ישנו כליל ה', ועוד שלא ישנו כמעט וכו'.

ביום ו' עש"ק הודיעו ע"ד זה בעתון (ע"פ טעות הודיעו באידישן צייטונג שכ"ק אדמו"ר שליט"א ישתתף בזה), ברדיו, ושמעתי שגם בטעלעוויזיאן הודיעו עד"ז, וחלקו צעטלעך אויף רעכטס און אויף לינקס (את מכתבי כתבתי לך בעת חזרי מחלוקת הצעטלאך).

וראה זה נס, שהי' ליל ש"ק באמצע, ובזכות ישנו קצת שלמה ואברהם'ל ועוד. וגם אז, הנה ביום ש"ק הי' אסיפה בבית שד"ב בוטמאן וכו'.

במוצש"ק האט מען געפאקט סענדוויטשעס ורעפרעשמענטס, והנשים עמדו בביהכ"נ התחתון ועבדו העבודה הנ"ל, וב676 וב694 ישבו החברה, מהם שעבדו כל הלילה ומהם חלק חשוב וכו'.

בבקר הי' מעונן ונטף קצת גשם קטן, אבל הגשם נעצר תיכף אבל הי' קר לפי ערך היום, וזה גרם שאיזה באסעס חזרו כמעט ריקים, ואיזה באסעס לא היו מלאים. ובשעה שכבר עמדו חלק גדול מהקבוצות על איסטערן פארקוויי מול 770, התחילה השמש לבקוע העננים. ויוסף שי' גאלדשטיין, שעמד על הבימה, התחיל לנגן ופרצת, ונהי' שמח. אך אעפ"כ אומרים שהי' ב' אלפים ילדים כ"י.

הלכו על איסטערן פארקוויי, והעמידו רק החצי מהרחוב הרחב (שבאמצע). ובהתחלה נסע פאליס-קאר, ואח"ז שני פאליס על שני סוסים שרקדו (וואס האבן אונטערגעטאנצט) לקול שמיעת מחיאת התופים אשר בראש (מקהלת התופים – כמובן) הי' אלי' ליפסקער.

ואח"ז הלכו הילדים מאיסטערן פארקוויי ע"י קינגסטאן עד ראטשעסטער בלינקאלן טערעס פארק.

(שייך לעיל: לאחר שכבר התאספו כל הילדים על מקומותם, חזר יעקל העכט השיחה דל"ג בעומר הנדפסת מתשי"ז באידיש ובאנגלית, המכתב דל"ג בעומר דהאי שתא (אשר שלחתי לך), וגם הוסיף קצת נופך מדילי".

אצל הבימה הי' כלי זמר וכו', ה"מייק"ס הי' מקאמפאני, היו טובים והיו משמיעים הנגינה, ודברי יוסף גאלדשטיין וואס האט אנגעפירט מיט'ן פראגראם פון פאראד בעת עמדם מול 770, ודברי יעקל העכט בכל האורך והרוחב.

ואחרי הניגונים והדרשות, הלכו בתהלוכה עד הפארק לינקאלן טערעס אשר בראטשעסטער וא.פ.).

בפארק נטלו את ידי הילדים וחלקו את הסענדוויטשעס, והכל הי' ב"ה עצהיו"ט בלי ע"ה.

(מצד אין פלא כ"כ, כי חשבו שיהיו כג' אלפים ילדים, אבל מצד האויר לא באו כ"כ. ממילא הי' הכל בהרחבה, הן הסענדוויטשעס והן המדריכים. למשל לי כמעט שלא הי' מה לעשות, במקום אשר לפני ג' שנים הייתי צריך להיות מהמדריכים וכו'.

ואומרים שעשה רושם טוב מאד, אשר במשך ב' מעל"ע אספו וקבצו ב' אלפים ילדים, ומה גם אשר בתחלת היום שהבאסעס היו צריכים לעזוב את תחנוניהם הי' מעונן (לאחר זה כבר הי' חס)).

בשעה 3-4 כבר חזרו כולם הביתה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נסע על האהל בל"ג בעומר. שמעתי אומרים אשר בעת, בואו בשעה 12 לערך, מברוקלין עוו. עוד לא היו כולם אוועקגעאנגען, והלך תיכף למקוה של קערעסטירער. ובשעה 2 לערך נסע, ובשעה 6:20 בא בחזרה.

ואח"כ הי' מנחה, וכמדומני שראיתי שזרק לתוך קופת קרן שניאור.

[התחלתי לכתוב אמש אבל לא גמרתי, והמשכתי היום ב' אור ליום ג'
ל"ה לספירה]

היום הי' קרה"ת כרגיל. למנחה יצא 3:30 והודיע מקודם, וטרם שנכנס
זרק לקופת קרן שניאור. ערבית כרגיל.

ומתי הלך היום מ770 איני יודע בדיוק, אבל אני יודע שבערך 12-11.

ועתה אענה לך על מכתבך שקבלתי ממך היום מעש"ק העבר, עבור
הפתקא מהרבא"ג שי' כבר קבלתי לאחר תפלת ערבית תמורתה, ואיה"ש
ובל"נ אסדר הכל. למה שלחת לי את הרעסיטס איני יודע, הלא הרעסיט הוא
בשביל השולח ולא בשביל המקבל, לע"ע אעכבם בידי ונראה דבר מה יהי'.
איני זוכר אם כתבת (המכתב ההוא אינו כעת תח"י) ששלחת דואר אויר או
דואר רגיל, לע"ע לא קבלתי עדיין מאומה.

מצו"פ הנני שולח לך הסימנים של המדריכים וכו', נייר עם אות "S" (כמו
זה שאני שולח לך) מסמן ל"סופערווייסער", פי' מנהל באס (לא נהג
"דרייווער", אלא מנהל באיזה ליסע ואיפה לעמוד וכו'), אות "L" מסמן
לידער מדריך, וגם מספרים באופן כזה, הלא לא הי' פנאי להדפיס כמו שהי'
לפני ג' שנה, והבענדלעך הי' סימן לה"גענעראלעץ". ויהי' לך משהו ממשי
מהפאראד.

תכתוב לי אם הנך מעוניין בתמונות מהפאראד, מסתמא יהי' להשיג
תמונות. האם הנך מתעניין בכל התמונות (ז.א. בתמונות הרבה), או יספיק
רק איזה מהם.

ואסיים כעת, כבר חמש לפני שתיים.

ויעזור לך השי"ת שנתראה בקרוב ממש בצל כ"ק אדמו"ר שליט"א
בשובע שמחות.

כאו"נ ונפש ידיך חברך דוש"ט מלונ"ח ומאחל לך כו"ט גו"א גם יחד
שמרי'

[בראות משה שי' נעמאנאוו בתחלת המכתב שאני כותב אליך, כתב לך

הפ"ש:]

ב"ה. פ"ש גם ממני ות"ח עבור המז"ט, וכבר ברכתך אמורה,

הדו"ש

משה נעמאנאוו

התחלתי (היום) [הלילה] לכתוב ב770, ואז ביקש משה שי' לכתוב הפ"ש, וגמרתיו בבית בשעה הנ"ל.

כתוב בשו"ט שהנך בא בקרוב ממש. על חגה"ש אירדה"ש בא אורון מאנגלי', האם גם השנה בא מי מצרפת?

פ"ש לגיסך שי' ולכל המכירים שיחיו.

פ"ש מכל החברה שי' מכאו"א בפרט.

ב"ה יום ג',

כשסיפרתי למאיר שי' הארליג שיש לי מעות עבור המצות, אמר לי שעבור המצות שלך כבר שילם רש"ג שי' (לא רצה לשלם רק עבור שיש להם בתים פה, ועבורך שילם), ואם תרצה אתן ללימא שי' חמשה שקלים שכתבתי לך משמו שהנך חייב לו.

הנני שוכח בכל פעם לשאול ממך אם יש לך כבר ה"בטאון חב"ד" חוברת ב' (מהמהדורא החדשה), האם אפשר להשיג זה בלשכה, או לימא שולח לך (חוברת א' מסתמא יש לך).

גם שכחתי לכתוב לך, כי פעם אחת (איני זוכר מתי) בא אלי דוד שי' פרידמאן (בנו של הטענקער) ושאל ממני אודותך, וביקש ממני לשלוח לך פ"ש משמו.

לה

ב"ה. אור ליום ג', י"ט אייר תשכ"ג.
ברוקלין נ.י.

לכבוד חבירי היקר נודע לשם ולתהלה וכו' וכו' ה"ה התמים [...] שי'

שלום וברכה!

אחדשה"ט, אזוי ווי עס איז מיר באקוועמער צו שרייבען אין אידיש,
דעראיבער וועל איך דיר שרייבען אין אידיש.

דו וועסט מיר מוזען אנטשולדיקן וואס איך האב דיר גלייך נישט
גענטפערט אויפן בריעף, ווארום דיין בריעף האב איך ערהאלטן מיטוואך
אינדערפריא, און מיטוואך אין מיטן נאכט האט מען ערהאלטן א ענטפער
פון רבי'ן אויף צו מאכען דעם ל"ג בעומר פאראד, איז דעראיבער קענסטו
פארשטיין אז איך האב נישט געהאט קיין צייט צו שרייבען צו דיר ביז יעצט.

נאר אזוי ווי איך האב געזען פון דיין בריעף אז דו האלסט בא צוריק
קומען, דורך דעם וואס דו האסט בא מיר געפרעגט אויב איך ווייס עפעס
וועגן די פליינס וואס קומט אהער פון ענגלאנד, איז דעראיבער פיל איך פאר
וויכטיג צו ענטפערן דיר די ערשטע זאך אויף דעם.

דער פליין פון לאנדאן קומט אהער צופארן זונטיג פאר שבועות, איז דו
וויילסט קומען אויף דעם פליין איז דארפסטו זיך פארבינדען וועגן דעם גלייך
אין לאנדאן צו בערל פוטערפאס מסתמה, און איך האב געהערט אז יהושע
חדד קומט צו פארן אויף דעם פליין.

פון מאנטשעסטער קומען צו פארן צוויי פליינס אי"ה ר"ח תמוז, דאס
זיינען די פליינס וואס זלמן יפה מאכט, און איך האב געפרעגט בא זיין זון
אברהם האט ער מיר געזאגט אז זיין טאטע האט פלאץ נאך אויפן פליין, זיין
אדרעס וועל איך דיר אנשרייבען אויפן צווייטן זייט פון דעם בריעף.

ע"כ בנוגע לענין הזה! ....

איך האב דיר פריער דערמאנט אז עס איז געווען א פאראד, אין דעם פאראד האבן זיך באטייליקט ארום צוויי טויזנט קינדער, דער רבי שליט"א האט נישט גערעדט פאר די קינדער, נאר יעקל העכט האט פאר זיי גערעדט, און מען איז געגאנגען אויפן [פארק] אויף איסטערן פארקוויי און ראטשעסטער.....

דאס וואס דו פרעגסט וואס עס טוהט נחום שטערנבערג, איז ער זיצט אין כולל און ער לערנט א גאנצען טאג אין ווייבער שול, (משום שרוב הכולל הוא שם).

לעצטע וואך איז חיים דוד אריין אויף יחידות, קיין גרויסע יחידות איז דאס נישט געווען..... נאר א רעגעלע.... (ככולעו כך פולטו).

א פארבריינגען ל"ג בעומר איז אויך ניט געווען.....

דער בריעף פון י"א ניסן האט דיר שמרי' רויטבלאט געשיקט, וזכות הרבים תלוי בו.....

שלום מאיר הארליג הוא: כרגיל....

שלום זלמן ליפסקער באופן אחר עכשיו קצת, והוא לומד בהכולל עכשיו ג"כ.

זונטאג י"א אייר איז דער רבי געזעסן א גאנצע נאכט יחידות, ביז זעקס אזייגער אינדערפריא. און דערנאך איז ער געבליבען ביז 9 אזייגער, און ער האט ארויס געגעבן דעם תוכן הענינים. זעקס אינדערפריא איז געווען א מנין אויף קריאה..

מאנטיג איז געווען בה"ב, און ביינאכט איז ער געווען אין 770 ביז 2 אזייגער.

דינסטיג י"ג אייר איז ער געפארן אויף אוהל, און ער איז דארטן געווען גאנצען טאג. און ביינאכט איז ווייטער געווען יחידות. און אזוי גייט דאס די גאנצע צייט אזוי, לעצטן דארנעשטאג איז געווען יחידות ביז פינף אינדערפריא, וכו' וכו' וכו'.

פארוואס מען האט נישט געהאט קיין ענטפער וועגן דעם פאראד ביז מיטוואך, איז אומפארשטענדעניש.....

און געוויס האסטו דאך געקראגען א גריס וועגן אלץ דורך שמחה זירקינד, וד"ל.

וואס טוהט חיים דוד זומער ווייס איך ניט..... וד"ל.

טאמער איז פאראן יעצט עפעס זאכען וואס איך האב דיר פארגעסן שרייבען, וועל איך ענדיקן אין צווייטן בריעף..

חברך הדו"ש וכל טוב בגו"ר
לימא מינקאוויטש

פ"ש מהחברה.

MR. ZALMAN JAFFE [...] ENGLAND

קענסט אים שרייבן דעם בריעף אין אידיש.

•

לו

ב"ה. כ' אייר, ה'תשכ"ג.
ברוקלין.

[...] שי'

שלום וברכה!

תדע שכ"ק אדמו"ר שליט"א עסוק במאד בשבועות אלו.
שמעתי שכמה וכמה אנשים אינם מקבלים מענות על מכתביהם.

בשבוע שעברה לא יצא כ"ק אד"ש למנחה ביום א' ב' ד' ה' (ביום י"ג אייר נסע לאוהל (יא"צ)), בשבוע שלפני זה לא יצא למנחה ביום ד' וה'. וביום א' יצא מאוחר. היום יצא ג"כ מאוחר.

שמעתי שבקרוב יצא בחוברת בפ"ע הל' ת"ת (לאדה"ז).

ביום א' הי' "פאראד", אך כ"ק אד"ש לא דיבר. בערך שעה 12 כשסבב פינת ברוקלין עוו. ראה שעדיין הילדים הולכים, והלך למקוה. נסע לאוהל.

בד"כ מסתמא כותב לך רויטבלאט ש"י כל החדשות (כן הנני משער).

חושב הנני ג"כ שהנך מקבל כל התוכן-ענינים, ובאם לא הנה ל. מינקוו. הוא הממונה לשלוח השיחות. אבל אם הנך רוצה להשיגם בהקדם האפשרי, תבקש אותי או מי שהוא אחר.

זיסל טרוד עכשיו למצוא איזה שיחות בשביל איזה סדרות, עס זאל פארנעמען די גאנצע טור.

משה קזרנובסקי מאכט אסאך מאל פריילעך.

מענטליק איז צופרידן וואס מען טאר ניט טרינקן משקה.

רבי גורארי' גייט אנהויבן גראבן די ערד בקרוב פאר דעם נייעם בנין.

שלמה קונין האט א "סטיישען וואגען", און פארט ארום אין אים.

י. גורי איז דא לעצטע וואך אראפגעפאלען פון הימל.

בבקשה לכתוב...

ש"י

בבקשה לשרוף (ולא כמו שלייבל שורף) (שיכולים להוציא מתוך התנור))

את מכתבי תיכף ומיד!

פ"ש מ: י"מ כגן, א. יפה, ש. קונין, ש. רויטבלאט, מ. קנטור, ש. שער,

י. לבביק. יושבים עכשיו אצל שלחן זה ואינם יודעים למי הנני כותב.

בד"כ צריכים לכתוב כאן וכאן, אבל איני יודע מה לכתוב.

כבר איזה זמן (איזה שבועות) אשר ר"י הכהן כהן לבוש בקפוטא, ואפשר שעדיין לא החליף לבגדי חול.

ראובן בערנס נעשה חתן עכשיו באמת!

Haim Kibalto MATZO bishvil Pesach Shainy

Beyom Shvi shel Pesach hoyo Tahalucho של Villiamsburg!!!

•

לז

ב"ה. יום ג' כ' אייר ל"ו לעומר שנת תשכ"ג לפ"ק

כבוד ידידי הנעלה התמים [...] שי'

שלום רב וברכה מרובה עד בלי די !!!

מה שלומך? שלומי ב"ה טוב מאד, ואת זאת אקווה לשמוע גם ממך.

באתי במכתבי זה לבקשך שתעשה לי טובה נפשית, שמבלעדיך עד היום הנני לא מוצא עצה כדי לצאת מסיבוכי הענין כדלקמן:

אני בהיותי בצרפת, השארתי אצל הת' משה ניסן שי' כמה ספרים כדי לכוון אותם בפריז, והם: ספר המאמרים תשי"א-י"ג מכ"ק אדמו"ר שליט"א, ספר המאמרים תש"א-ב, וספה"מ תש"ה-ז [...],

ואני בדאגתי נשארתי, מה יהי' הסוף עם הספרים היקרים לנפשי בכל עת, ובפרט עכשיו נחוצים הם לי במאד כי רוצה הנני ללמוד אותם.

ע"כ אבקשך שתשתדל למצוא אצלו מכל הנעשה, ולשלוח לי אותם בהקדם. והכסף תכתוב לי כמה עלה הסכום, ואעשה כהוראתך. ואם הם עוד

לא נכרכו אפי' עדיין, תשתדל שיכרכו בהקדם האפשרי, ותשלח לי אותם. אקוה לה' שתעתר לבקשתי, ותעשה למעני בצד היותר טוב.

בטח ידוע לך שביום רביעי בלילה יצא מענה מכ"ק אדמו"ר שליט"א שיעשו פארייד. ובמשך שני ימים יום ולילה סדרו הפארייד, והיו ב"ה יותר מאלפיים ילדים, והייתה ב"ה ברוב פאר והדר.

ואמנם לדאבוננו, לא זכינו שכ"ק אדמו"ר שליט"א יואיל לתת לנו ליהנות מהוד זיו קדושתו ביציאתו כמראה כהן בעבודתו במקדש, ולשמוע מפיו אמרי א-ל במעמד הר סיני.

אבקשך שתענה לי מכתב בהקדם, בחיוב או בשלילה, אודות הנעשה בענין הספרים.

ואקוה שהתשובה תהי' חיובית ומשיב רצון.

כרגע יצא הבשורה ברחבי 770 שמיודענו ראובן שי' בערנעס נהי' חתן לשעטומ"צ.

אקוה, ואשלש בקשתי שתשתדל בהקדם האפשרי לסדר בענין הספרים, ואהי' לך אסיר תודה.

ממני ידידך הדו"ש בכטו"ס

ולהתראות בקרוב ממש אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א

בשובע שמחות

שמעון לזרוב

מז"ט עבור "חברנו" הנע' הת' ראובן שליט"א בערנעס ופ"ש ממני שמרי'

ד"ש ממני דוד ראפאפארט

לח

ב"ה. עש"ק בהו"ב תשכ"ג ברוקלין נ.י.

לכבוד חברי היקר הת' [...] שי'

שלום וברכה וכט"ס

מכתבך קבלתי, ות"ח לך על הפ"ש שמסרת לי. והנני לכתוב לך מהעבר פה במשך השבוע:

ביום א' העבר הי' פאראד, כנהוג בל"ג בעומר שחל ביום א'. הפאראד נעשה ונסדר במשך ב' ימים, וראה זה פלא שלמרות שלא היו ההכנות הצריכות, ומזג האויר בבוקר בשעות 10-9 וקודם הי' קר ומעונן, ועכ"ז הי' בלי עין הרע כב' אלפים ילדים כ"י.

בכלל חשבו שבשנה זו לא יהי' פאראד, מפני שכמה אברכים מאנ"ש כתבו פתקא לאד"ש, שהיות שיש בהתהלוכה דל"ג בעומר ענין של קידוש השם גדול, ובפרט ששנה זו היא שנת הק"נ להסתלקות אדה"ז, לכן קבלו ע"ע שההוצאות שיעלה התהלוכה ישלמו הם, וביקשו שאד"ש ישתתף בהתהלוכה שידבר לפני הילדים וכו' כנהוג בכל ל"ג בעומר. ולא קבלו שום תשובה מאד"ש ע"ז, וחשבו שאד"ש אינו רוצה שיסדרו תהלוכה.

אך באור ליום ה' פ' אמור יצא תשובה מאד"ש, בה הוא כותב שמאחר שהם בעצמם הבינו שזוה ענין גדול וכו', וא"כ למה אינם מתעסקים בעשיית הפאראד (תהלוכה), וכי בשביל שהוא לא ישתתף בזה לכן יתבטל ענין הפאראד. והדגיש האותיות שלהם גופא, דהיינו שתשובתו היתה על הפתקא שלהם גופא, ותחת התיבות שכתבו שיש קידוש השם כו' העביר אד"ש בעפרונו קו, וכן תחת האותיות שהשנה שנת הק"נ.

ותומ"י הדפיסו מודעות, אך לא בדפוס מפני שצריך איזו ימים, ועשו בקופיר. וכלנו נסענו ביום שישי לכמה וכמה "פאבליק-סקול", וחילקו לכל הילדים דשם המודעות שיתנו להורים שלהם, וההורים יחתמו על הפתקא שהם מרשים לילדיהם להשתתף בהתהלוכה.

במוש"ק עבדו כל הלילה בהכנת הסאנדוויטשעס עבור הילדים, וכן סדרו מדריכים עבור הילדים ועוד ועוד כו"כ ענינים הנצרכים.

הפאלציי סגרו את הרחוב (רק חצי מהרחוב האמצעי ששם נוסעים המכוניות הלוך ושוב, והרחבות שמן הצד).

בתחלה העמידו הילדים נגד "770", ודרשו לפניהם ר' יעקב העכט ור' יוסף גאלדשטיין. העמידו מיקורפונים גדולים שהשמיעו זה על כל הרחוב, ותלו שלטים גדולים "ל"ג בעומר" "שנת הק"נ להסתלקות אדה"ז" באנגלית ובלה"ק ועוד ועוד, והביאו כלי זמר ומנגנים, הי' יפה מאוד.

בתחלה הי' מעונן והי' קור, והי' חשש שירדו גשמים. אך אחר איזה שעות, הפאראד הותחל קודם 10 לערך, וב-11 כבר זרחה השמש והי' חם.

והוליכו את הילדים לפארק שאצל ראטשעסטער אחר "יוטיקא", ושם רחצו להם ידיהם וברכו עמהם, ונתנו להם סאנדוויטש וסאדע וממתקים וכו', ודרשו לפניהם, ושחקו שם עד שעה 3, ואח"כ הוליכו אותם בבאסעס לביתם.

ל"ג בעומר תשכ"ג

הי' זה קידוש השם גדול, הילדים עברו על כל רחוב איסטערן פארקוויי ובראשם עברו פאליס שסגרו הרחוב, והילדים הי' מחזיקים בידיהם דגלים שעליהם כתוב "לשמור שבת" ו"שנת הק"כ להסתלקו' אדה"ז" ו"ל"ג בעומר" וכו' וכו'.

אד"ש נסע בל"ג בעומר על האוהל. כנ"ל לא השתתף אד"ש בהתהלוכה, רק מסר מכתב באנגלית שיקראו אותו. חזר מן האוהל בשעה 6:20 לערך.

כתוב האם כבר קיבלת מענה אד"ש? והאם בדעתך לחכות עד שתקבל מענה?

בטח שמעת ששמחה צירקינד נסע כבר לטוניס. אד"ש התעניין מי נסע ללוותו, נסענו כחמש עשרה תלמידים ללוותו.

מז"ט ראובן בערנס נעשה חתן עם א' שאינו מאנ"ש מבאר-פארק.

ביום א' הבעל"ט יתקיים כינוס של נשי חב"ד, ואד"ש ידבר לפניהם מסתמא. כן יצא מכתב כללי לנשי חב"ד.

היום הביאו 50 ילדים לערך מפאסייק על ש"ק.

הלאיער שיף ביקש עוד 10 ד' שצריך לשלם להעמיגריישאן שיעיינו שוב פעם בהניירות המונחים אצלם. הוא אומר שמקוה להשי"ת שיהי' הכל בסדר [...].

כתוב מה איך אתה מרגיש עצמך בצרפת, האם אתה חוזר חסידות בבתי כנסיות בש"ק? ובכלל איך אתה מבלה את הימים?

שמעתי שיהושע חאדאד יבוא על חגה"ש לפה, עם האוירון שיבוא מלאנדאן. מאה"ק באו ג' אורחים, א' מהם הוא אביו של שלמה גאלדבערג.

מה שכתבת למסור לזאב כן מסרתי לו.

כתוב מה שלום הרי"נ שי', שמעתי שמרגיש עצמו לא טוב כ"כ.

ב"ה אור ליום ב'

המכתב נשאר אצלי, והנני לסיימו עם העתקת קצת מההתועדו' דש"מ סיון. בש"ק ניגנו האדרת והאמונה, ההתועדות נגמרה חמש רגעים אחר 4.

ביום א' דיבר אד"ש לפני נשי חב"ד לקראת הכינוס השנתי שלהם כנהוג. מקודם חשבו שהשיחה תהי' בהביהמ"ד הקטן כמו בשנה העברה, אך נתקבצו בלי ע"ה מספר גדול, עד שהוצרכו לשאול אצל אד"ש, וא' אד"ש שידבר בביהמ"ד הגדול.

ב"ה יום ב'.

[...] זיסל ביקש, שאם תוכל להשיג אצל אנ"ש דפאריז איזו מכתבים מאד"ש שבהם מבואר איזו ענין על פרשיות השבוע, תעשה מהם העתקה ותשלח לכאן, כדי להדפיס בהלקוטי שיחות כרך ג' שיודפס בקרוב (כן

מקווים, אף שעדיין לא שאלו מאד"ש אודות הדפסה). תשאל אצל שלו' בער נאטיק או אצל הלל אזימאוו, אצלם י"ל שיהי' מכתבים כאלו.

אסיים מכתבי,

חבירך הדוש"ט מלונ"ח תכה"י
ואברכך שנתראה בקרוב ממש בצל כ"ק אד"ש
ישראל

היות שאיני רוצה לאחר המכ', לכן איני כותב עתה כלום מהשיחות. ואי"ה מחר או מחרתיים כשאתקן השיחות ואשלח הביתה, תוכל ליקח אצלם, מפני שעתה השעה מאוחרת. ואתך הסליחה.

בנוגע ר' חייקל, הנה איני יודע מה הוא עושה, אבל מתעניין לדעת ממך בפרטיות, וכבר שאל אצלי כ"פ עליך מה אתה כותב כו' ומתי אתה חושב לבוא כו'.

פ"ש מהת' יוסף הומינער ומשאר החברה.

•

לט

ב"ה, עש"ק בהוב"ח כ"ג אייר, תשכ"ג.

חבירי היקר וכו' וכו' [...] שי'

שלום וברכה!

הסליחה אתך על אשר לא כתבתי ע"ע, כי יש בזה כמה וכמה טעמים, ואין הזמן גרמא עכשיו לכתבם, ומסתמא אתה מבין בעצמך הטעמים.

קודם כל מה נשמע אצלך בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות. השי"ת יעזור ובטח עוזר שהכל הוא בסדר אצלך.

קבלתי פ"ש ממך מיצחק גנזבורג שדיבר עמך, ותודה רבה.

בטח קבלת כל החדשות מכאן ע"י שמרי' שי', ולכשאפנה אכתוב אפשר באריכות יותר מהחדשות דכאן. (אבל אתה יודע שאיני כותב כל הפרטים שנעשים כאן וכו').

שמעת מהבהלה שהי' כאן קודם ל"ג בעומר, אודות התהלוכה דל"ג בעומר, מה שהי' מתחלה ומה שהי' אחר כך, ומה שהי' בפועל.

ביום ד' קודם ל"ג בעומר קבלו איזה מאנ"ש (שהשתדלו בענין התהלוכה, ובכסף וכו') פתקא מכ"ק אדמו"ר שליט"א, והי' יענעם חלק. (אם לא קבלת הפתקא ע"י שמרי' אז אשתדל צושלעפן מדוד ראסקין ואשלח לך, כי גם אצלי אין קאפיע מזה עד עכשיו).

ומובן שתיכף השתדלו לעשות תהלוכה. וב"ה הי' תהלוכה קרוב לשני אלפים ילדים כ"י. אבל מובן שהי' בהלה כ"כ, באופן של ופרצת. וב"ה הכל הי' בסדר וכל הילדים חזרו לבתיהם בשלום.

אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א לא הי' נוכח בהתהלוכה, וזה נתברר במוצש"ק, שאמר שלא רק שלא ידבר בהתהלוכה אלא גם לא יהי' נוכח, וכך הי'. ושמעתי שבל"ג בעומר בבוקר בא כ"ק מביתו והי' באיסטערן פארקוויי וברוקלין והביט על התהלוכה והיו שם עוד ילדים ואנשים וזה הי' בערך 11:30, והלך משם להמקוה, וכשחזר כבר הלכו כל הילדים מאיסטערן פארקוויי וקינגסטאן.

אבל בכלל הי' נישט קשה, און פרעמדע אמרו שהי' קידוש השם, ובפרט שהי' רק במשך שני ימים.

מסתמא שמעת שהיום בבקר הי' הלוי' של הרב שניאור זלמן ווילענקין. בעת הלוי' הלך כ"ק שליט"א כרגיל עד אחרי קינגסטאן, אבל אחר כך כנס לשלום מענדל'ס קאר ונסע עד האהל, כמו שעשה אצל ר' משה'לע טווערסקי, מאיסטערן פארקוויי. אבל [לא] חזר תיכף, אלא עמד בחוץ כנגד מקום האהל והביט כל הזמן אל מקום הקבורה שהי' מאחורי האוהל,

כשמביטים מבחוץ. וחכה כל הזמן עד אחרי הקבורה, ואח"כ חזר ל770. וכמו"כ כולנו חזרנו אז.

שמעתי שאמר כ"ק אל הנכד של הנ"ל במוצש"ק כשהי' בהאספיטאל, "שהנ"ל הי' מלמד שלו ארבעה שנים במילא ישלם הבילס של ההאספיטאל". וכמו"כ אמר אתמול בלילה שיאמרו לו מתי יהי' הלוי', ושהוא ישתתף בהוצאות.

על ש"ק זו באו 41 ילדים מפאסעאיק. וביום א' הבעל"ט יהי' הקאנווענשן של נשי ובנות חב"ד, וכ"ק כתב מכתב אליהם אבל לא יתפרסם עד יום א' הבע"ל, און אומאפיציעל לקחתי מכתב והוא מצו"פ.

היות שעכשיו הוא זמן קצר קודם הדלקת הנרות, ובאמת רציתי לכתוב לך הרבה, אלא שראשי הוא כך כמו שאתה יודע, וגם הוא מאוחר, במילא שניהם יחדיו הם ו פ ר צ ת.

עוה"פ אני מבקשך שאל תהי' ברוגז עלי, ותסלח לי. ובאמת טעם העיקרי שלא כתבתי לכתחלה הי' כמו שכתב אליך שמרי' שחלמתי בפועל ממש שכבר באת, ולא עוד אלא שבשבוע אחרי החלום הא' חלמתי עוה"פ כנ"ל, ועל זה סמכתי על מה שכתוב בתורה: "ועל השנות החלום" שזה יבוא בקרוב ממש, במילא חכיתי וחכיתי, באמת.

מה יהי' בפועל מתי תבוא ??

השי"ת יעזור שנתראה בקרוב ממש בחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א, בשובע שמחות.

ובאמת איני יודע מה לכתוב עוד כי.....

ידידך וחברך הנאמן המאחל לך מה שלבך חפץ ועוד יותר
אברהם

פ"ש מכל החברה ובמיוחד משמרי', שלום ישראל, אחי בערל, וכו' וכו'.

מ

ב"ה, א' במדבר, ארבעים לספירה, ה'תשכ"ג

חברי יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה וכת"ס בגו"ר

מכתבך מד' בהו"ב קבלתי אמש.

המכתב מפסח שני לא יצא באידיש. והנני שולח לך המכתב לה"קאנווענשאן" ד"נשי ובנות חב"ד" (שצריכה להתקיים היום אירה"ש, ואירה"ש יהי' שיחה היום אליהן) באידיש ובאנגלית (כמדומני שאברהם'ל שלח לך כבר המכתב, אבל עכ"ז הנני שולח).

אקווה שעם המכתב מיום ב' העבר כבר נפטרו כמה משאלותיך.

ביום ד' העבר הייתי על ה"הירינג" בנוגע לאזרחות שלי, ואני צריך לבוא עוה"פ (כי כך הוא הסדר להיות ב"פ). וכשחזרתי משם כבר היו ב' החבילות בהמרכז בלי שום שוועריקייטן, כנר' שהכתובת הוא כת"י הטשאפלין ולא כת"י שלך.

בנוגע לחפציק מסרתי לישראל שי'. בעש"ק שכח לזרוק את המכתב אליך (ואמרתי לו), ומסתמא (יעשה כך) יכתוב לך גם מהשיחות של אתמול.

באור ליום ועש"ק העבר נפטר ר' זלמן ע"ה ווילענקין (מלמדו של כ"ק אדמו"ר שליט"א יבלח"ט). כ"ק אדמו"ר שליט"א נסע עד הביה"ח, ועמד מחוץ לגדר והביט דרך הגדר כל הזמן, ונסע בחזרה בעת שכולם חזרו, ז.א. לאחרי הכל.

בתוך השיחה הג' הזכיר מש"כ בשם האריז"ל שמי (שנפטר) ונקבר בעש"ק משעה החמישית ולמעלה, נפטר מחיבוט הקבר.

ביום ב' העבר נולד למענדל שי' בארטפילד בן זכר למז"ט, מחר אי"ה יהי' הברי"מ שלו.

ביום ה' נולדה למז"ט בת לפנחס שי' קארף, ונתן מלוה מלכה. מ'האט זיך אביסל משוגע געמאכט מיט משה שי' דובינסקי, ער האט זיך געמאכט כלא שומע מה שמדברים, והטיחו דברים כנגדו, והוא דיבר את שלו, ס'איז געווען ווייט פון עצבות.

אני כותב עכשיו זייער שלא בסדר, ותמחול לי ע"ז.

על ש"ק באו ילדים מפאסיק ומבאסטאן, ולאחר קבלת שבת התחיל י"ש ענגל שי' הושיעה את עמך עם הילדים, ובאמצעה הליכתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א למעלה עשה בידו הק' לאיזה ילדים שעמדו בצד א' של השורות לאות שינגנו כו'. בבוקר ניגנו האדרת והאמונה.

יצא להתוועד כרגיל 1:30, והי' ג' שיחות ומאמר.

השיחה הא' על פ' בהר, שכתוב בה כי ימוך אחיך, והסדר בזה כפרש"י מתחלה מוכר כו' ואח"כ מוכר עצמו וכו'. אין עני אלא בדעת, אשר כי ימוך אחיך ונמכר לך ולא רק לך כו', הרי הסדר בזה אשר גאולה תהי' לו, שצריכים לפדותו, והקרוב קרוב קודם.

והשיחה הב' על פ' בחוקתי, ההכרח בהפי' בחוקתי לשון חקיקה כו', והמאמר ד"ה וידבר גו' ושבתה הארץ שבת לה', וארך כחצי שעה, והשיחה על פ' בעשרה מאמרות מסתמא (כנ"ל) יכתוב לך ישראל שי', ואם לאו הרי מסתמא הוא שולח אל ביתו מההתועדות.

לאחר המאמר הגיש פנחס שי' קארף בקבוק משקה על הולדת הבת, ושכח לפתוח מקודם את הבקבוק, ורצה כ"ק אד"ש לפתוח והחזיר לו כך באמרו ער זאל עס פאנאנדערטיילן, ונתבלבל ופתח את הבקבוק ונתן עוה"פ לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג לו בידו הק' לכוסו, ואח"כ החזיר לו הבקבוק.

וכשהגיש ראובן בערנס משקה, נתן לו ג"כ כנ"ל, ואמר לו שיחלק קצת וישיר על התנאים.

(עכשיו יהי' לי עבודה כבדה ללמוד עמו מאמר בע"פ).

ואח"כ אמר, אזוי ווי ס'איז שבת מברכים ירחא תליתאי, שנתנו אוריין תליתאי ע"י הערבות של הבנים קטנים, יאמרו הקטנים לחיים וניגון שיכולים, ונגנו הושיעה את עמך וכ"ק אדמו"ר שליט"א האט זייער שטארק געמאכט עם ידיו הק', ואח"כ צוה שינגנו ופרצת.

וכ"ז הי' אחר המאמר קודם השיחה הג', וההתועדות נגמרה בשעה 4.

עכשיו שעה 3 ולא אשלח המכתב עכשיו, כי אפשר יעלה בידי לכתוב לך משהו מהשיחה אל ה"נשי".

כתבתי לך כי שנ"ז שי' דוכמאן הי' בטאראנטא, בעת ההיא בטשיקאגא ועכשיו הוא בטאראנטא.

ב"ה ב' במדבר.

הפסקתי אתמול מטעם הנ"ל, ובזה הנני לכתוב לך משהו מהנ"ל.

(אני לא הייתי נוכח בעת השיחה, כי כידוע לך כי הנני לומד תניא עם תלמידי ישיבת רח"ב, והוכרחתי לילך).

מתחלה חשבו שהשיחה תהי' בביהמ"ד למעלה כדאשתקד, והחברה כבר ירדו למטה, אבל המקום הי' צר והוכרחו החברה לחזור למעלה, והן ירדו למטה. וכ"ק אדמו"ר שליט"א יצא בשעה 5:50, והשיחה ארכה כ-15 מינוט. תוכן השיחה:

אשתקד נתדבר אשר היות והמקום בהחדר הי' צר לכן הוכרחו לצאת לביהכ"נ, ובירכו אשר השי"ת כי גם המקום הזה יהי' צר ויוצרך מקום יותר רחב, וב"ה הברכה נתקיימה. כן יעזור השי"ת אשר לשנה הבאה יהי' גם המקום הזה צר, ויהיו צריכים לעבור למקום יותר רחב, וככה יתרחב עד אשר יבא משיח צדקנו. ואז יהי' המרחב האמיתי, שכל כמה שיתרחב יהי' מקום לכולם וגם יהי' רחב (ע"ד המשנה ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלים).

בודאי כולכן יודעות אשר השנה היא שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן – שנסתלק לעולם נעלה יותר ולעולם מאיר יותר, ואי אפשר לומר

שעזב אותנו, כי צדיקים בכלל ומנהיגים (ונשיאים) בפרט אינם עוזבים את אלו השייכים אליהם גם לאחר עלייתם לעולם נעלה יותר, אלא משם הם משפיעים את ברכותיהם באופן נעלה יותר ובאופן מאיר יותר, והשנה היא שלושה פעמים חמישים שנה – מאה וחמישים שנה – מעת שהוא משפיע באופן כזה.

אשר ע"כ אני מוצא מאד מתאים להתחיל עם פתגם מכ"ק אדמו"ר הזקן, והוא: אשר צריכים להחיות עם פרשת השבוע. ופרשת השבוע מתחלת ב"במדבר סיני", שדיבר ה' אל משה במדבר סיני מאוה"מ, אשר הי' במשכן.

בכלל, הרי כל כלי וחלקי המשכן הי' מנדבת כל ישראל בלי הבדל אנשים ונשים, חלוק מזה הי' הכיור וכנו אשר הי' רק מנדבת הנשים ממראות הצובאות. הכיור הי' משמש להכנה לכל עבודה איזה שהיא במקדש, הי' צריך תחלה להקדש מן הכיור, ז.א. לכל עבודה וענין שנגשים צריכים תחילה לקדש מן הכיור, אויסוואשן פון די שטויב וואס בלאזט אריין פון גאס אין שטוב.

והכיור הי' ממראות, וביאר כ"ק אדמוה"ז שבענין של שפיגל יש שני ענינים, מ'זעט זיך, ורואים וואס הינטער זיך, ז.א. שצריכים לראות גם מה שהינטער זיך, מה שעבר כבר.

זהו לערך תוכן נקודת השיחה. ובירך אותם שהקאנווענשאן יהי' בהצלחה, ואמר שיהי' זייער דאנקבאר אם ימסרו דבריו אלו גם לאלו הדעלעגאטן שאינן נוכחות כעת, ולנשי ישראל בכלל. ובירך אותם בתוככי כלל ישראל וכו'.

כנ"ל הי' השיחה בביהמ"ד למטה, והשיחה הי' ע"י הרם-קול. שולחנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א איז געווען אביסל אריין גערוקט (עפ"י הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א), כדי שתוכלנה הנשים לעבור על ידו (אלו שרוצות לשאול). לאחר השיחה עד שנגשו הנשים לקח כשלשה מינוט, וכ"ק אדמו"ר שליט"א ישב למטה על מקומו (שיושב בעת ההתועדות בכלל, וגם בעת השיחה ישב שם רק אביסל אריינגערוקט כנ"ל) עד 9:30 בערב, וקיבל את הנשים השואלות. זה הי' יחידות הלא אתה יודע.

שמעתי שבעת השיחה עמדו אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א חדקוב, וויינבערג, יואל, דוד, מענטליק, משה קאזארנאווסקי (ואפשר עוד מישהו). חדקוב נשאר ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א כל הזמן כרגיל.

תפילת ערבית 9:30 כרגיל, יחידות לא הי' (כי כנ"ל הי' יחידות עבור הנשים מקודם, זהו סברתי?), והלך מ770 בין 12-11, לא הייתי אז ב770.

לפני שעה 12, לאחר שכ"ק אדמו"ר שליט"א כבר הלך, נכנס אברהם מאיאר לחדקוב. קודם שנכנס האט ער זיך ארום געדרייט הי' און צוריק, כנראה אז ס'איז עם גאנץ שווער אנגעקומען הכניסה לחדקוב.

היום הי' קרה"ת כרגיל.

היום קבלתי מכתבך מעש"ק העבר.

בנוגע לשל' ישראל שי' הנה נישקשה, אפיצעל איני צריך לידע שכתב לך, וממילא הנני ממלא בקשתך שלא להגיד לו מאומה אודות זה. ומה אתו? מסתמא קצת לשמח אותך [...], אבל ב"ה הכל בסדר.

אין כל חדש.

בנוגע לשאלתך אודות מענה כ"ק אד"ש, הנה כמו שכתבתי לך כבר שלא ראיתי בפנים וממילא הוא רק התוכן, השאלה "הנה בלא הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א לא יעשו מאומה" היא שאלת היתכן? וצ"ל "ואיני רוצה להיות ערב בדבר וכו'" וכוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א על עצמו. "ב) טרוד ואין לי פנאי" כוונתו כמו שהנך כותב כפשוטו.

והנני גומר כעת את מכתבי באיחולים לבכיים מכל החברה וממני,

חברך ידיך עוז דוש"ט והצלחתך בגילוי בקרוב ממש ולהתראות פא"פ פה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות שמרי'

אברהם בער הכהן, וזיסל, ומשה נעמאנאו, ומ. הארליג, ויוסף הומינער, וישראל, ואברהם'ל, ובערל, וכל החברה דורשים בשלומך הטוב, ומחכים לבואך צלחה בקרוב ממש.

נתתי מעמד עבורך.

•

מא

ב"ה. עחה"ש ה'תשכ"ג שעה 7:30 לפני הדלקת הנרות (הדלה"נ 8:00)

חברי יקירי הת' [...] שי'

שלוי וברכה!

המברק "כוס של ברכה" קבלתי בשעה 6:00, ואירה"ש ובל"נ אמלא בקשתך.

לא אוכל מה מנעך מלכתוב זמן כזה, בודאי הלא קבלתו מכתבי מב'ג' שבוע העבר, וממילא איני מביין למה לא קבלתי ממך שום מכתב, לא אתמול ולא היום.

ביום ה' העבר בא ר' בערל שי' בוימגארטן עם שתי "נשמות", אחד מהם כבר הי' פה פעם. איני אם אתה היית אז פה.

ביום א' העבר בא האוירון מאנגלי', מאנ"ש באו שד"ב שי' פוטערפאס, ר' יעקב שי' גורקאו, ישועה שי' חדאד, ואחיו של יצחק שי' סופריין (אשר חתונתו של יצחק שי' תהי' אירה"ש בשעטומו"צ ביום י"ב סיון).

שמעתי שיצחק שי' בעלינאו נעשה מלמד בשווייץ.

אסיים כי השעה מאוחרת, ואקווה אשר בעש"ק הבע"ל אקבל ממך מכתב ומבשר הנך בשו"ט כי הנך בא בקרוב לחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשובע שמחות.

כאו"נ ונפש ידיך חברך דוש"ט והצלחתך בגו"ר גם יחד שמרי' רויטבלאט

פ"ש מהחברה.

•

מב

ב"ה. יום ועש"ק פ' נשא, אסרו חג השבועות תשכ"ג.

חברי יקירי הת' [...] שי'

שלוי' וברכה!

היום קבלתי מכתבך מעחה"ש – ובודאי קבלת כמו"כ מכתבי מעחה"ש אשר כתבתי במהירות. וכן לקחתי עבורך כוס של ברכה.

שמחתי לשמוע הבשורה הטובה שהנך בא בקרוב, ונוכל להתראות פא"פ פה בחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א. מסרתי לישראל שי' דבריך ואמר כי יכתוב בפ"ע.

כפה"נ הנה רב"צ שי' ש"ט האט יע עפעס אויפגעטאן. נו, חפץ ה' בידו יצליח. ויעזור השי"ת שכ"ק אדמו"ר שליט"א ירווה רוב נחת מאנ"ש בכלל ומהתמימים ביחוד, ונזכה להיות בין אלו הגורמים נחת רוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

בנוגע ללפני חג השבועות, כתבתי לך בד"כ בעחה"ש, ויש להוסיף בו אשר על ש"מ סיון בא לפה משה שי' פעלער ממניאפאליס, וכשאמר לו כ"ק

אדמו"ר לומר לחיים לקח כוס קטן, והראה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א בשתי ידיו הק' (בודאי הנך יודע איך כ"ק אדמו"ר שליט"א מראה) שיקח כוס גדול.

בליל א' דחה"ש בשעה 3:00 יצא כ"ק אדמו"ר ואמר המאמר ד"ה וכל העם רואים את הקולות וגו' (מיוסד על המאמר ד"ה הנ"ל דתש"ד), וארך 40 מינוט.

לעת התהלוכה הי' גשם, והלכו א גאנץ פיינער עולם, ומן ההולכים היו ג"כ אשר שי' העבער ובצלאל שי' ראטער וכו'.

כשחזרו ונכנסו חדקוב, שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א אם כבר אכלו סעודת יו"ט, והשיב חדקוב לכ"ק אדמו"ר שליט"א שעשו קידוש, וענה כ"ק אדמו"ר שליט"א שילכו לאכול סעודת יו"ט, והוסיף ואמר א פרייליכער יו"ט, ומהליכה זו יומשך על כל השנה כולה.

האדרת והאמונה נגנו בשני ימים. לא כן בהניגון אתה בחרתנו, אשר ביום הא' התפלל שמואל שי' לובאשיצקי (החייט) ולא התחיל לנגן וכו', אבל במנחה דיום הא' וכן בכל התפלות דיום הב' שהתחיל החזן לנגן – נגנו.

ההתועדות הותחלה בשעה 8:15 ונסתיימה בשעה 1:20 לאחר חצות הלילה. המאמר ד"ה וידעת היום והשבות וגו' ארך כ-45 מינוט, המשך למאמר הקודם. עוד לא שמעתי חזרה. מסתמא עוד יחזור יואל שי' היום אבל לאחר זמן. ישראל שי' יכתוב לך מסתמא מההתועדות.

(עכשיו השעה 3:10 וזה לא כבר הותחל יחידות להאורחים אשר באו על החג. זה עכשיו מוסר לך מאיר הארליג שי' פ"ש לבכי).

בהשיחה השני', שנתדבר בה ענין ההליכה וענין האחיזה בגשם דוקא, וגם נתדבר בהשיחה שהליכה הוא ענין בלי גבול וכו', הנה סיים אשר אלו שהלכו לחזור בהבתי כנסיות ולשמוח יהודים יאמרו לחיים. והיות שנתדבר שזהו"ע יציאה מהגבלה, ע"כ הנה גם אמירת לחיים זה אינו נמנה בהגבלה שנתדבר בהתועדות הקודם באמירת לחיים (כ"פ שיאמרו), ז.א. שאינו בכלל הג"פ לחיים, וכמו"כ אין צריך להביט על גודל הכוס.

לאחר המאמר קרא להאורחים בשמותם, אהרן דוב (סופרין), חדאד, ר' יעקב יוסף (גורקאו) שיאמרו לחיים, ואח"כ פנה לשד"ב שי' פוטערפאס אם יש עוד אורחים שיאמרו לחיים, ואח"כ שהכהן טייטלבוים (הוא הפראפעסר ממאנטרעאל הגבוה) יאמר לחיים ויוציא את כל הכהנים, ואמר לר' זלמן (דוכמאן) שיוציא את כל הלויים.

לאחר ניגון אדה"ז נגנו (כרגיל) ניע זשוריצי חלאפצי, וכ"ק אדמו"ר שליט"א עמד ממקומו און האט זייער שטארק געטאנצט על מקומו. ותיכף אח"כ התחיל לומר שיר המעלות.

מוצאי חג השבועות תשכ"ג

בעת חלוקת
הכוס של ברכה
התחיל משה שי'
טעלעשעווסקי
לנגן, וכ"ק אדמו"ר
שליט"א האט
אקוק געטאן מיט
א שמייכל, וכמעט
בכל ניגון עזר כ"ק
אדמו"ר שליט"א
בידיו הק', חוץ
מהניגון "אשרי העם שככה לו" שניגן ג"כ אבל לא עשה שום תנועה לעזרת
הניגון.

לאחר הברכה האחרונה התחיל בעצמו הניגון "כי בשמחה תצאו".

בנוגע התורת חיים על בראשית תוכל ליקח, וכבר נעשה אירה"ש את
החשבון פה כשנתראה בקרוב בשובע שמחות.

כאו"נ ונפש חברך ידיך דוש"ט ומאחל לך כט"ס
ומפצה לראותך בקרוב ממש בשובע שמחות פה ב 770
שמרי'

מקווים אשר למחר אירה"ש יהי' התוועדות.

בודאי תודיע זמן בואך לשלר'.

פ"ש מכל החברה. תמסור פ"ש לגיסך [...] שי'.

•

מוג

ב"ה. ועש"ק נשוא אסרו חג שבועות תשכ"ג ברוקלין נ.י.

לחברי היקר הת' [...] שי'

שלום וברכה

אחדשה"ט, מכתבך קיבלתי עוד מבעיו"ט [...]. וכעת אכתוב לך קצת מהחדשות דכאן.

בליל עחה"ש בא לכאן הרב יאלעס מפילאדעלפיי'. בשנים הקודמות הי' נכנס לאד"ש בכל עחה"ש בלילה לעשות סיום על מס' סוטה, ואד"ש הי' אומר איזו שיחה על הגמ', והיו נכנסים ביחד אתו הרבה אנשים. אך כבר נפסק ענין זה, ונכנס לבדו לאד"ש, ושהה שם כחמש עשרה רגעים ואח"כ יצא, ואד"ש יצא לתפילת ערבית.

ואחר ערבית נגש הרב יאלעס לאד"ש בביהמ"ד ושאל איזו שאלות. מובן אז ער האט זעך גלייך גינומען שט[ופן], ולכן הי' קשה לתפוס שאלתיו, אך שמעו התשו' של אד"ש. ומאחר שלא שמעתי השאלה לכן לא הבנתי התשו' ג"כ, אך כפי שהבנתי כמדומני ששאל אצל אד"ש שאלה על ההערה שבתוכן ענינים דפ' במדבר, שמדובר שם אודות לימוד התו' שצ"ל באופן דכפי' עיי"ש, ושאל עוד שאלות ואד"ש השיב לו. התשובות של אד"ש היו ברורות, אך מכיון שאין יודעים על איזו שאלה הולך זה אין מבינים כלום.

בליל חגה"ש אחר תיקון בשעה [3:00] ירד אד"ש ואמר מא' ד"ה וכל העם רואים את הקולות.

באמרו המאמר הזכיר אודות ההעלם וההסתר שישנם בזמן הגלות דעקבתא משיחא, שזהו מפני שקודם שנעשה הוי' חדשה צ"ל מקודם ההעדר, הסביר זה על יסוד המשך דחגה"ש תש"ד שמבואר שם הענין באריכות שקודם הוי' חדשה צ"ל העדר. והסביר אד"ש שמאחר שבביאת המשיח יהי' הוי' חדשה לגמרי, שיהי' גילוי אלקות בתכלית, לכן קודם לזה הי' העדר לגמרי.

וזהו"ע הגזרות ושמדות שהיו עתה בעקבתא דמשיחא, שזהו הכנה לביאת המשיח, ואד"ש בכה הרבה בהתיבות האלו, ואמר שזהו נחמה במקצת על הגזירות, הזכיר זה איזו פעמים בסוף המא' ובכ"פ הי' בוכה.

ובסוף בסיום המא', בברכת אדמו"ר נ"ע שיהי' קבלת התו' בשמחה ובפנימיות, בכה ג"כ.

ביום א' דחגה"ש היתה התהלוכה. כל זמן התהלוכה הי' גשם, אצל הרבה נעשו הכתונת בצבע, מפני שהגשם איז דורכגיגאנגען דורך דעם מאנטל און די פארב פון דעם מאנטל איז ארויף אויפן העמד.

ביום ב' דחגה"ש היתה ההתועדות, אד"ש ירד להתועד בשעה [8:15] ב' או ג' רגעים קודם השקיעה, כמדומני שזוהי הפעם היחידה שאד"ש ירד כ"כ באיחור להתועד, ונגמר בשעה 1:20 והתפללו ערבית והבדלה וכוס של ברכה ונגמר כ"ז בשעה 2:35 לערך. הי' ג' שיחות קודם המא', ואח"כ מא' ד"ה וידעת היום, אך יותר מ-45 רגעים.

אח"כ דיבר על המדרש שבעת מ"ת כתוב שהי' קול גדול ולא יסף, ומביא במדרש ג' פירושים, והפירוש הג' שלא הי' בת קול מהקול של הקב"ה. שכל קול יש לו בת היינו אפקלאנג, שבעת שאדם צועק בקול בבית הנה יש אפקלאנג היינו הבת שהקול מכה בהכותל ונשמע אפקלאנג מהקול, משא"כ במ"ת. ושאל אד"ש מה הי' צורך בהנס הזה, ובכלל איזה הוראה יש מזה בעבו' ה'.

והסביר שזה מה שיש בת קול היינו אפקלאנג, זהו מפני שהכותל לאזט ניט דורך דעם קול, ומזה שהקול מכה בכותל נעשה אור חוזר ונשמע אפקלאנג, ובל' אנגלית נק' "עכא". משא"כ במ"ת האט דער קול פון די עשרת הדברות דורך גינומען אפי' את הדומם, ולכן לא הי' מי שיעכב את הקול שיהי' ענין דאו"ח, ולכן לא הי' ב"ק. אד"ש האריך מאוד בשיחה זו.

תסלח לי על העדר הסדר בהכתיבה, מפני שהשעה מאוחרת און איך האב זעך ניט אויסגעשלאפען, מפני שהחזרה נגמרה בבוקר והלכתי לישון בשעה 8 בבוקר, ומובן שא"א לישון כל היום. און איך קום נאך חובות פון שלאפן של משך החג.

בש"ק תהי' התועדות, כן אמר אד"ש.

תכתוב מה פעל רב"צ שמטוב בהאסיפה, והאם גם רפאל ווילשאנסקי, שהנהו פון בנימינ'ס מענטשען, האם השתדל ג"כ.

גם תכתוב האם קיבלת מכ' מחאדאקאו? והאם על ר"ח תמוז תבוא גם בלי מענה?

אסיים מכתבי, ואי"ה בפעם השני' אשליש בל"ג.

חבירך הדושו"ט
ישראל

שמרי' א"ל שהוא יכתוב לך מכ', ובטח יכתוב לך ג"כ קצת מהשיחות.

תכתוב איך עבר אצליכם החגה"ש? ובכלל חדשות מה נשמע בצרפת.

מד

ב"ה. יום א' י' סיון תשכ"ג לפ"ק

כבוד ידידי הת' [...] שי'

שלום וברכה!

את מכתבך קבלתי אל נכון, ותודה לך על הידיעות והאינפורמצי' רבת ענינים.

בקשר לספרי שנשארו אצל הכורך, הנה לא אבין מה שכותב אתה "הספר השני" הלא השארתי 3 ספרים, לכורך. (א) ספה"מ תשי"א-ג מכ"ק אדמו"ר שליט"א (ב) ספה"מ תש"א-ב מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ג) ספה"מ תש"ה-ז מהנ"ל, ומה הן ב' הספרים. אקוה שתשתדל שהכל יבוא על מכוננו, ולא יצא לי שום איבוד, מאי הבנה רופפת.

והייתי מבקש ממך עוד דבר, שתגש לדודי ר' סענדער שי' ותבקשו משמי ספר השיחות תש"א-ב-ד-ה מכ"ק אדמו"ר נ"ע שהשארתי בהלואה אצלו בהיותי שם, והוא הבטיחני לשלחו לי מיד כשאודיעו, והנה כמה מכתבים שהנני כותב לו ואין מענה אודות זה. ע"כ אקוה שתשתדל להוציא ממנו את זה משמי, ואל תתן עצמך לעזוב אותו עם תירוציו, ואל תעזוב אותו עד שיתן לך את הספר.

היות ושמעתי משמרי' שי' שהנך עוד מעט בקרוב ממש חוזר לחצרות קדש עד שספק אפי' אם תקבל מכתבי זה.

אמנם בבטחון בה' עוז שיגיע מכתבי זה ליעודו, ויעשה את מטרותו.

ידידך הדו"ש בכטו"ס

שמעון לזרוב

מה

ב"ה, אור ליום ג' פ' בהעלותך, י"ב סיון תשכ"ג

חבירי יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה וכט"ס בגו"ר מעתה ועד עולם !

היום קבלתי מכתבך מאסרו חג ח' סיון. בודאי קבלת את מכתביי מעצה"ש ומאסרו חגה"ש, אשר בו כתבתי מהחג שעבר.

למעלה לא עלו כרגיל (גם בפסח לא עלו חוץ מלילי (שימורים) הסדרים).

בש"ק התועד כ"ק אדמו"ר שליט"א, המשך וביאור על התועדות דחג השבועות. החל מ01:30 עד 03:50.

בין השאר אמר ג"כ, אשר מצד קוצר הזמן לא דברו בהתועדות דשבועות אודות כפר חב"ד, ואמר ברכה אודות אלו הנמצאים "באותו מקום" (כך הי' לשה"ק) שיוציאם השי"ת מן המיצר אל המרחב, ואלו הנמצאים בכפר חב"ד הם כשלוחיהם וכו'.

ואח"כ אמר, די וואס האבן א דוחק אין פרנסה זאלן זיך אריין חאפן צוזאמען מיט כפר חב"ד, ותיכף אמרו כולם לחיים ונעשה רעש גדול (מאמירת ה"לחיים", אחדים אומרים שאמר "גאר אן אנדער התעוררות", ואח"כ) אמר "דער רעש פון די אופנים", והתחיל זלמן צו מאכן שטיל, אמר "לאזט זיי ס'איז דער רעש פון די אופנים", וכולם אמרו לחיים. ואח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א בעצמו לנגן "והריקותי לכם ברכה", ועמד ורקד בהניגון.

גם דיבר אודות זה שעלה לגדולה (וקודם לזה אמר, צוליב וואס דארף איך זיך שטופן אין אלע איינגע ערטער, אבער אזוי ווי אלע זאל דער אויבעשטער העלפן אז דער ארט זאל אויך ווערן ברייטער), ואמר שיש כאלו ששואלים קושיות וכו', וכל קושיא מסטרא כו', והרי ההבחנה יכולים לראות מהבפועל, ובפועל הלא הדבר הראשון שעשה ששלח לחפש בעל לאשה

ובן, בנוגע העבר הלא כל העולה לגדולה מוחלין לו כו', ולאידך גיסא כל הגדול מחברו וכו', אבל כיון שהתחיל בענין טוב וכו' זה יהי' לזכות, ובפרט כפי שכתבו אלי שהי' מאבקים וקישויים ומ"מ הוציאו וכו', ויהי' שכשם שמוחלין לו כו' כך ישתכחו ג"כ.

גם דיבר שיחה על פרקי אבות, ואמר שכתוב בסידור אשר י"א בכל שבתות הקיץ, ולדעת י"א זה הנה היום הוא הפרק הא' (וגם אמר שכן מצינו ג"כ אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהי' מאמרים בזמן הקיץ על משנה מפרקי אבות שהי' בזמן הפרק ההוא לדעת הי"א), ואמר שיחה על משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו' לזקנים וכו' לנביאים וכו' לאנכה"ג, והעמידו תלמידים הרבה.

ס'איז געווען א פיינער פארבריינגען.

לאחר מנחה האט ער א מאך געטאן מיטן האנט לאות שיתחילו לנגן, והתחילו ופרצת.

אסיים הפעם, ואקווה להתראות בקרוב פה ב770 בשובע שמחות.

חברך הדושט"ת ומאחל לך כט"ס בגו"ר
שמרי' רויטבלאט

פ"ש מהארליג וכל החברה.

את מכתבי זה מסתמא עוד תקבל, ובכלל תוכל לומר בבית אם יבוא מכתב ממני אחר נסיעתך צלחה, שישלחוהו בחזרה "RETURN TO SENDER" או "RETOUR LA EXPEDITUR".

למרדכי שי' דייטש נולד בן זכר למז"ט ביום ועש"ק העבר.

למחר הוא חתונתו של יצחק שי' סופרין.

ביום ה' הוא חתונתו של קלמן בריקמאן.

ביום ח"י סיון הוא חתונתו של אלי שי' ליפסקער.

תמסור פ"ש לגיסך שי'.

ותואיל ג"כ למסור פ"ש ליהודא שי' ולשמעון דאהאן, כי תחי' אותם.
ות"ח.

להתראות בקרוב ממש בחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בודאי תודיע זמן ביאתך צלחה, כי מחכים אנחנו לך.

•

מו

ב"ה. יום ועש"ק פ' בהעלותך תשכ"ג

חברי יקירי הת' [...] שי'

שלו' וברכה !

מכתבך מאור ליום ג' ויום ג' קבלתי היום. איני זוכר אם כתבתי לך
ששמעתי מאברהמ'ל (שכתב אליו משה ניסן שי') שיצחק שי' בעלינאו נסע
לשווייץ והוא שם מלמד, מהו הסוד איני מבין.

בודאי קבלת מכתבי מיום ג' העבר, אשר שם כתבתי קצת מש"ק העבר.

אודות לקיחת כוס גדול בחגה"ש, כתבתי לך כבר כי אודות אלו שהלכו
לבתי הכנסיות אמר שאין אמירת לחיים זה (שאמר שכל ההולכים יאמרו
לחיים) עולה בהמנין הג', וכן אין צורך לדקדק בגודל הכוס, וכן כשאמר
להכהן (ממאנטרעאל) להוציא את כל הכהנים, ואת ר' זלמן להוציא את כל
הלויים, הי' הכל על כוסות גדולים.

כן הי' יחידות ביום עש"ק אסרו חג, אבל בשעה 5: 30 או 6: 30 לערך כבר
הי' לאחר יחידות ז.א. שהי' יחידות כב' או כג' שעות.

כן הי' בעש"ק העבר ביחידות משה שרת מאה"ק ת"ו, ושהה כ15 מינוט.

אתמול היתה יחידות הראשונה אחר חגה"ש, ונכנסו האנגליים וכו',

ונכנס בערל בוימגארטן (הוא הביא אתו ראפעלס כאלו להגרלה שיכולים גיווינען עליו סך מסוים, איני זוכר כעת כמה, ומחיר כל ראפעל \$74.00), וקנה ממנו כ"ק אדמו"ר שליט"א ראפעל אחד בארבעה ושבעים דאלער אחדים, ואמר לו שיקנו ממנו גם אחרים. הראפעלס הם בשביל הת"ת שיש לבערל שי' בארגאנטינא. ומהיום והלאה, הנה כל מי שלוקח אצלו ראפעל הוא נותן לו דאלער אחד מכ"ק אדמו"ר שליט"א. אבל מי לקח אינו יודע.

מתי נגמרה היחידות איני יודע, אני הלכתי מ770 לאחר שעה 2.

היום ט"ו סיון נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א על האהל.

הנך כותב ששלחת מכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, האם הנך מחכה גם על המענה, או לאו דוקא ז.א. שכתבת רק שהנך נוסע ביום פלוני וכו'.

מתי נתראה בקרוב בימינו בשעטומו"צ? תודיע לי כבר יום בואך לשלוי'.

אחר חלוקת כוס של ברכה לא אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א מאומה, רק ברך ברכה אחרונה ועמד ממקומו והתחיל לנגן "כי בשמחה תצאו". ובזה אסיים ג"כ, אשר יקויים בך שמחה כי בשמחה תצא מפאריז ולשלוי' תוכל לחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א בקרוב, ונוכל להתראות פא"פ בשובע שמחות ב770. —

כאו"נ ונפש חברך ידיך דושט"ת ומאחל לך כ"ט גו"ר גם יחד
שמרי'

הפ"ס לראובן ברנס מסרתי, והוא מתעניין לדעת מתי תבוא בשעטומו"צ.

הוספה:

המכתבים לכ"ק אדמו"ר שליט"א עם הבקשה לחזור ל770

(א) המכתב מאדר שלא נענה

ב"ה. ב' אדר תשכ"ג.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ביום א' העבר הגעתי ב"ה צלחה לפאריז [...] ועכשיו שהנני נמצא בפה
והנני מתעסק בדבר סידור הניירות שצריך לקחת שבוע או יותר. ואקוה
בעזה"ש בשבוע הבא לשוב חזרה לנו יארק, והשי"ת יחזק אותי בגו"ר.

* * *

(ב) המכתב להרחמ"א חדקוב מאייר

ב"ה. כ"ג אייר תשכ"ג פאריז.

שלום וברכה.

זה כחודש שכתבתי לכ"ק אדמו"ר שליט"א והיות שלע"ע עדיין אין
מענה, ע"כ הנני פונה לכת"ר בבקשה והוא, האם אפשר לשאול חו"ד כ"ק
אדמו"ר שליט"א באם יש הסכם על נסיעתי ואז אסע איר"ה תיכף על חה"ש,
כי מצדי אין כל הטי' להיות בפה עוד, וגם זה עושה כמה בלבולים.

או אפשר כדאי כפי שכתבתי במכתבי לקבל הצעת אבי שי' ולהיות בפה
עוד עד י"ב תמוז שאז גם בדעתו לנסוע איר"ה – ובא' משני האופנים לא
אוכל לעשות משהו בלי הוראת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ע"כ אבקש באם אפשר, לענות בהקדם האפשרי. ובאם אפשר גם ע"י מברק שיכול להיות על חשבוני.

בברכת כט"ס

* * *

ג) מברק הרחמ"א חדקוב עם תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א

"במענה למכתבו שאלתי אד"ש וענה שיתיעצו עם ידידים במקום

חדקוב"

* * *

ד) המכתב מסיון בו מודיע החלטת הידידים שבמקום

ב"ה. י"א סיון תשכ"ג

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ביום ב' ד סיון קבלתי מברקו של הרב חדקוב מענה על מכתבי, ששאל את כ"ק אדמו"ר שליט"א והמענה הי', שיתיעצו עם ידידים במקום. והחלטתי בזה הי', שהיות שכ"ק אדמו"ר שליט"א אינו עונה בענין זה דבר ברור, אסדר נסיעתי איר"ה בעתיד הקרוב. דברתי אודות זה גם עם ר' בן ציון שי' שם טוב שהי' אז בפה, וגם עם ר' ניסן שי' נעמאנאוו, והסכימו עמדי בפשיטות.

ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שתהי' נסיעה כשורה ובשטומו"צ.

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א